

Carmen Iordăchescu
Daniela Dulică

Camelia Sima

Să dezlegăm tainele textelor literare

clasa a IV-a

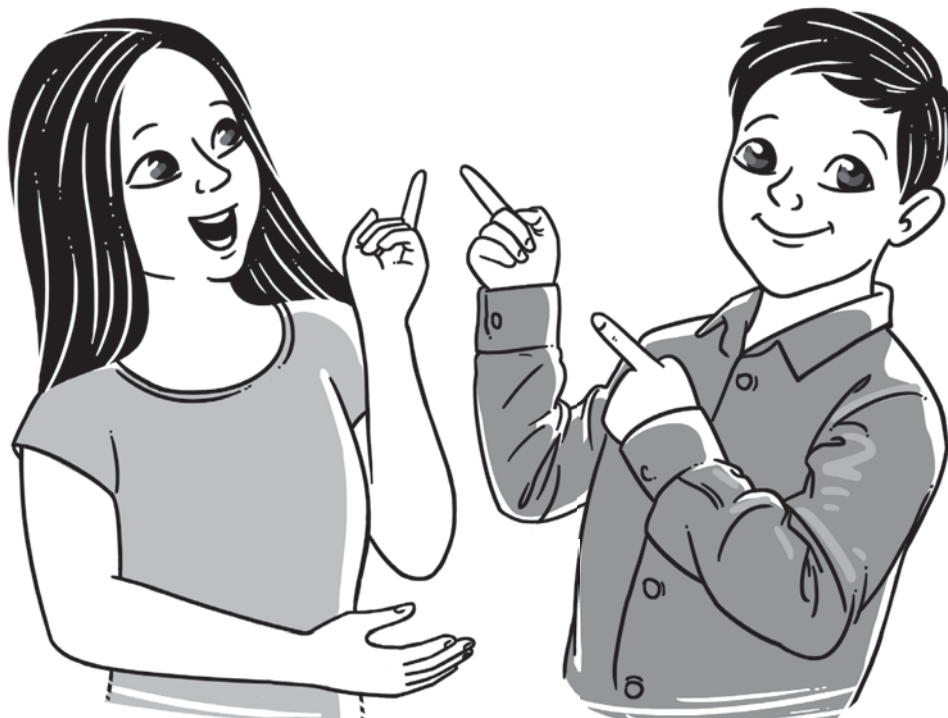

Carmen IORDĂCHESCU
Daniela DULICĂ

Camelia SIMA

SĂ DEZLEGĂM TAINELE TEXTELOR LITERARE

Clasa a IV-a

 EDITURA CARMINIS
educational

*Copertă și ilustrații: **Giorgian Gînguț***

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IORDĂCHESCU, CARMEN

Să dezlegăm tainele textelor literare : clasa a IV-a / Carmen Iordăchescu,
Daniela Dulică, Camelia Sima. - Pitești : Carminis Educațional, 2023
160 p.; il.; 26 cm

ISBN 978-973-123-425-0

I. Dulică, Daniela

II. Sima, Camelia

37

Copyright © Editura CARMINIS

Redactori: **Anastasia Budișteanu, Carmen Trandafirescu**

Tehnoredactori: **Mina Suditu, Marina Zamfir**

Revizie: **Manuela Pană**

Tehnoredactare computerizată: Editura CARMINIS

Tiparul executat la S.C. MASTER PRINT SUPER OFFSET S.R.L. București

Comenzile se primesc la tel./fax: 0248 253 022, 0248 252 467

e-mail: editura_carminis@yahoo.com

sau pe adresa:

Editura CARMINIS

str. Exercițiu, bl. D 22, sc. B, ap. 1

cod 110242, Pitești, jud. Argeș

www.carminis.ro

ISBN 978-973-123-425-0

CUPRINS

I. TOATE LA TIMPUL LOR

<i>Amintiri din copilărie</i> , după Ion Creangă.....	5
<i>O mică greșeală</i> , după Mircea Sântimbreanu.....	9
Recapitulare	13

II. LOCURILE DIN SUFLETUL MEU

<i>Țara. Poporul</i> , după Alexandru Vlahuță	16
<i>Cetatea lui Bucur</i> , de Dumitru Almaș.....	23
<i>Cartea cu Apolodor</i> , de Gellu Naum	28
<i>Cetățile, pagini de istorie</i>	32
Recapitulare	37

III. MESERIA DE COPIL

<i>Lumea lor!</i> , de Ștefan Octavian Iosif	40
<i>Nicușor</i> , după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești	43
<i>Târziu, când zăpezile sunt albastre</i> , de Fănuș Neagu.....	50
Recapitulare	54

IV. COMORI NEPREȚUITE

<i>Uriășul cel egoist</i> , după Oscar Wilde.....	56
<i>Vrăjitorul din Oz</i> , după L. Frank Baum	61
Recapitulare	65

V. PE ARIPILE IMAGINAȚIEI

<i>Domnișoara Celesta</i> , după André Maurois	67
<i>Jocuri</i> , de Ana Blandiana.....	73
<i>Spaima zmeilor</i> , după Ioan Slavici	78
Recapitulare	84

VI. FRUMUSEȚEA ESTE ÎN INIMĂ

<i>Micul prinț</i> , de Antoine de Saint-Exupéry.....	86
<i>Prinț și cerșetor</i> , după Mark Twain.....	92
<i>Oaspeții primăverii</i> , de Vasile Alecsandri.....	96
Recapitulare	101

VII. LECȚIILE DIN JURUL NOSTRU

<i>Povestea privighetorii</i> , după Nestor Urechia	104
<i>Cartea junglei</i> , după Rudyard Kipling	110
Textul de informare.....	116
Recapitulare	124

VIII. CĂLĂTORIE ÎN JURUL PĂMÂNTULUI

<i>Emil Racoviță în expediția de la Polul Sud</i>	127
<i>Toate pânzele sus, după Radu Tudoran</i>	133
Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia	137
Recapitulare	139

IX. COLECȚIONĂM TIMP LIBER

<i>Fiind băiet păduri cutreieram, de Mihai Eminescu</i>	141
<i>Bunica, de Barbu Ștefănescu Delavrancea</i>	147
Recapitulare finală 1	153
Recapitulare finală 2	155

I. TOATE LA TIMPUL LOR

Amintiri din copilărie

după Ion Creangă

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Despre Ion Creangă

- La început se numea Ion Ștefănescu, apoi și-a schimbat numele în Creangă, după numele mamei.
- A mai avut încă 7 frați și surori.
- Este autorul primului abecedar (1868), numit „Metodă nouă de scriere și citire pentru uzul clasei I primară”.
- La dorința mamei, a urmat cursurile pentru a deveni preot, dar a fost exclus din preoție, după 12 ani.
- Mihai Eminescu, prietenul lui Creangă, l-a încurajat să scrie.
- S-a stins din viață pe 31 decembrie 1889.

1

Bifează răspunsurile corecte.

a) Cel care a adunat băieții și fetele din sat la școală a fost:

☐ părintele Ioan; ☐ bădița Vasile; ☐ moș Fotea.

b) Copiii se jucau prin cimitir cu:

☐ Calul Bălan; ☐ Sfântul Nicolai; ☐ ceaslovul.

c) Pentru că au omorât muștele în cartea bisericească, părintele hotărăște:

- ☐ să fie ascultați băieții și fetele în fiecare sâmbătă;
- ☐ să nu mai intre copiii prin cimitir;
- ☐ să-i invite la Bălan și să-i mângâie cu Nicolai.

d) Nică a fugit de la școală, pentru că:

- ☐ avea multe greșeli pentru care ar fi fost lovit;
- ☐ se temea de bădița Vasile;
- ☐ se grăbea să ajungă acasă.

2

Transcrie, pe spațiul dat, cuvintele autorului care o/îl descriu pe:

• Smărăndița; _____

• Nică. _____

3

Scrie, pe rândurile de mai jos, cum se jucau școlarii, în lipsa părintelui și a dascălului.

4

a) **Ordonează ideile principale pentru a obține planul simplu de idei.**

- ☐ Pentru fiecare greșeală, școlarii erau loviți cu biciul.
- ☐ Nică adună multe greșeli când este ascultat și hotărăște să fugă.
- ☐ Părintele Ioan înființează o școală pentru copiii satului.
- ☐ Băiatul este urmărit, dar reușește să scape de cei doi băieți mai mari.
- ☐ Elevii sunt pedepsiți pentru că au murdărit cărțile bisericești.
- ☐ În timpul liber, copiii prindeau muște cu ceaslovul, în cimitir.

b) **Transformă ideile principale, din propoziții în titluri.**

5

Scrie câte un enunț în care să prezinți situația din textul dat, care îți creează emoția indicată.

Model: bucurie → Copiii alergau, în timpul liber, în natură.

- supărare → _____
- teamă → _____
- milă → _____

6

Exprimă-ți părerea! Este corectă decizia de a-i pune pe copii pe Calul Bălan și de a-i lovi pentru greșelile făcute?

Da, deoarece _____.

Nu, deoarece _____.

7

Transcrie propoziția în care se prezintă clădirea școlii în care învățau copiii din acea perioadă.

• Elemente de limba română •

1

Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele care au același înțeles.

- ☞ Părintele Ioan a ținut slujba de Înviere. (_____)
- ☞ Copilul merge cu părintele său la magazin. (_____)
- ☞ Preotul însoțit de dascăl au binecuvântat clădirea. (cântăreț de biserică)
- ☞ Școlarii se bucură că au un dascăl bun și iubitor în clasă. (_____)
- ☞ De ziua mea mi-ai adus un dar pe care mi-l doream. (_____)
- ☞ Am vrut să fug, dar m-am oprit. (_____)

2

Alintă cuvintele: *vulpe, trandafir, omidă, băiat, grâu, oameni.*

3

Observă sensurile expresiilor. Procedând la fel, găsește între paranteze înțelesul fiecărei expresii din șirul dat, apoi alcătuieste enunțuri cu ele.

- ✿ *a se lua după mine* = a mă urmări
- ✿ *a o lua din loc* = a pleca
- ✿ *a-și lua nădejdea* = a renunța, a nu mai spera
- ✿ *a-și lua altă vorbă* = a schimba subiectul
- ✿ *a nu-și lua ochii de la ...* = a privi fix
- ✿ *a lua pe cineva în pene* = a certa

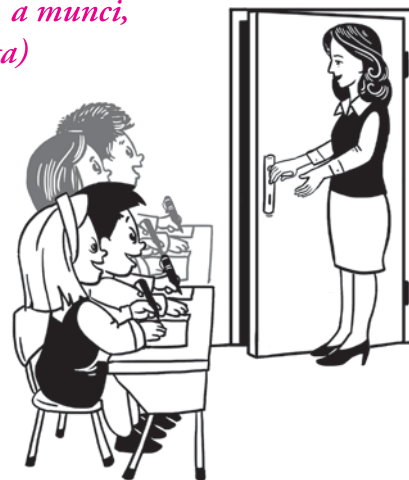
• a pune paie pe foc • a pune la picioare • a pune înaintea • a pune gura pe ceva • a pune ochii în pământ • a pune osul la treabă • a pune o vorbă • a pune umărul • a-și pune în cap ceva

(*a-și propune, a gusta, a interveni, a înrăutăți, a munci, a se rușina, a oferi, a contribui, a ospăta*)

4

Barează forma nepotrivită în context.

- ☆ În luna *mail/m-ai* am organizat o excursie.
- ☆ Tu *mail/m-ai* laudat pentru rezultatul obținut.
- ☆ Preotul a hotărât să *deal/de-a* binecuvântarea.
- ☆ Copiii se joacă *deal/de-a* școala.
- ☆ *Iar/I-ar* au organizat copiii o surpriză sărbătoritei.
- ☆ Mama *iar/i-ar* certa pe băieți, dar îi iartă.
- ☆ Fata râdea *întruna/într-una* în timpul orei.
- ☆ La noi în clasă a intrat doamna directoare *întruna/într-una* din zile.
- ☆ Fiecare copil trebuie să respecte *cei/ce-i* spun părinții.

5

a) Explică sensul cuvântului *vii* din următoarele enunțuri.

- ✿ – Tu vii la ora patru după-amiază! (_____)
- ✿ Vulpea se plimba zilnic prin vii. (_____)

b) Alcătuieste câte o propoziție cu sensurile următoare ale cuvântului *vii*.

- ✿ _____ (stridente)
- ✿ _____ (în viață)

6

Formează verbe de la substantivele date.

Model: *lovitură* → *a lovi*

întrebare → _____

cântec → _____

locuință → _____

desen → _____

privire → _____

rezolvare → _____

muncitori → _____

plimbare → _____

sprijin → _____

7

Alcătuieste enunțuri în care cuvintele *sare, mătură, car, port* să fie verbe.

Amintiri din copilărie

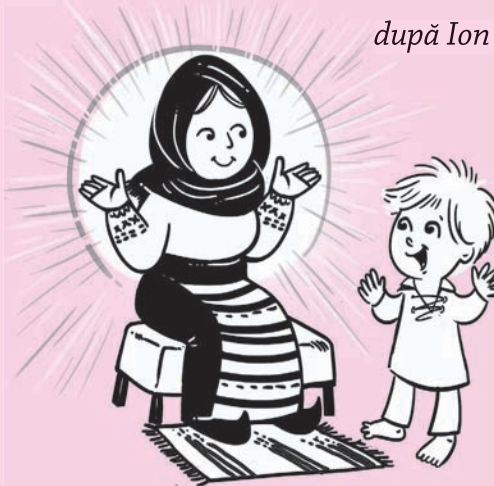
– fragment –

după Ion Creangă

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, [...] parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea! Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa. Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: „Ieși, copile cu părul bălai, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea” și vremea se îndrepta după răsul meu... Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății. [...]

Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău. [...]

Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul. Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire. Copilul, încălecat pe bățul său,

gândește că se află călare pe un cal de cei mai strașnici, pe care aleargă, cu voie bună, și-l bate cu biciul și-l strunește cu tot dinadinsul, și răcnește la el din toată inima, de-ți ia auzul; și de cade jos, crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia în toată puterea cuvântului... Așa eram eu la vârsta cea fericită, și așa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine ce-a zice. Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte oleacă ziua, să se odihnească, noi, băieții, tocmai atunci ridicam casa în slăvi. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat de frig și plin de promoroacă, noi îl speriam sărindu-i în spate pe întuneric. Și el, cât era de ostenit, ne prindea câte pe unul, ca la „baba-oarba”, ne ridica în grindă, zicând: „tăta mare!” și ne săruta mereu pe fiecare. Iar după ce se aprindea opaițul, și tata se punea să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnițe și cotruță [...]; și nu puteau scăpa bieteile mâțe din mâinile noastre până ce nu ne zgârâiau și ne stupeau ca pe noi.

Minidicționar

megieși – vecini

pururea – mereu, fără încetare, veșnic

sturlubatic – nebunatic, neastâmpărat, zvăpăiat

opaiț – felinar, lampă

ocniță – adâncitură, cotlon, fridă

cotruță – loc gol între cuptor și perete,

adâncitură sub vatră

ne stupeau – ne scui-pau

O mică greșeală

după Mircea Sântimbreanu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Anul bisect a fost introdus de Iulius Cezar și este anul cu 366 de zile, din 4 în 4 ani luna februarie având 29 de zile. Astfel, această dată are cele mai puține aniversări, cei născuți pe 29 februarie sărbătorindu-și ziua de naștere pe 28 februarie sau pe 1 martie.

Printre personalitățile acestei zile se numără Bartolomeu I (patriarhul Constantinopolului) sau cântărețul Kaled. În Cartea Recordurilor este cazul unei familii în care membrii a trei generații consecutive s-au născut la această dată.

1

Explică titlul textului.

2

Completează spațiile libere.

- ◆ Titlul fragmentului este _____.
- ◆ Personajele principale ale textului sunt _____.
- ◆ Acțiunea prezentată de autor s-a petrecut în visul lui Mișu, înainte de _____.
- ◆ Barza i-a spus băiatului că își va sărbători ziua de naștere la el, deoarece _____.

- ◆ Pe harta realizată de Mișu, greșeala a fost că _____.
- ◆ Musafirul nepoftit voia să rămână la băiat până _____.
- ◆ Întâmplarea nu s-ar fi petrecut dacă _____.
- ◆ Mișu primise în dar de la unchiul său _____, acesta neștiind că în acel

an luna februarie avea _____ de zile.

3

Transcrie din text enunțurile care prezintă:

- aspectul berzei; ➔ _____
- pe unde s-a adăpostit barza de frigul iernii; ➔ _____
- gândul care a ajutat-o pe barză să reziste. ➔ _____

4

Completează cvintetul pornind de la unul dintre personajele principale ale textului.

Două însușiri →

Trei cuvinte care exprimă acțiuni →

O propoziție formată din patru cuvinte →

Un cuvânt care îl caracterizează →

5

Împarte textul în fragmente, conform ideilor următoare.

- * Ziua de 29 februarie nu se serbează în fiecare an.
- * Obosit, băiatul se pregătea de culcare.
- * La ușă a bătut un oaspete nepoftit.
- * Barza intră în casă.
- * Încurcătura s-a produs din cauza unei hărți greșite de băiat.
- * Barza povestește ce a pățit și de ce a venit.
- * Apariția mamei pune capăt visului.
- * Mama îi arată barza de porțelan primită de la unchiul Sandu.

6

Motivează! Textul prezintă urmările pe care le poate avea un lucru făcut la repezeală. Scrie pe spațiul dat cum consideri că trebuie realizate temele sau sarcinile primite la școală.

7

Care este proverbul care se potrivește textului? Subliniază-l.

- ☆ Ziua bună se cunoaște de dimineață.
- ☆ Buturuga mică răstoarnă carul mare.
- ☆ Graba strică treaba.

• Elemente de limba română •

1

Înlocuiește literele subliniate cu altele pentru a forma cuvinte noi: zilei, raz, luni, barza, șosit, ușă.

2

Unește expresiile din stânga cu cele cu sens asemănător din dreapta.

„era pe punctul de a așipi“ ●

„voce gătuită“ ●

„trăgându-se de-a-ndăratelea“ ●

„oceanul albastru al cerului“ ●

„frântă de oboseală“ ●

● imensitatea cerului

● era gata să adoarmă

● epuizată

● glas slăbit

● retrăgându-se

3

Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele *cer, drept, vie* să aibă sensuri diferite de cele din text. Precizează valoarea gramaticală în fiecare caz (substantiv, adjectiv, pronume, verb).

4

Completează spațiul de mai jos cu elementele necesare unui e-mail adresat unui coleg, prin care să-l inviți la aniversarea zilei tale de naștere.

Către:

Subiect:

● Substantivul ●

1

Subliniază substantivele din șirul următor și apoi scrie pe spațiul dat forma de plural a acestora: *toamnă, arămie, rod, înnorat, pasăre, îngălbenesc, căderea, școală, pleacă, nor, tristețe.*

2

Alcătuiește câte o propoziție cu fiecare termen al perechilor de substantive: *brândușă – Brândușa, mamaia – Mamaia, pământ – Pământ.*

Extrage din textul dat substantivele, corespunzător cerinței.

„El a pus sabia în teacă, salută militărește și merge într-un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămadite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trâmbiță și o tobă. Atârnă toba de gât, suie pe un superb cal vânăt rotat, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână și să sufle-n trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n-aud nimica. Îi răspund totuși că nu cred să mai ție mult gerul așa de aspru; ea n-aude nimica.

– Ionel! Ionel!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!“

(„Vizită“, de Ion Luca Caragiale)

- substantiv propriu → _____
- substantiv comun, gen feminin, număr singular → _____
- substantiv comun, gen feminin, număr plural → _____
- substantiv comun, gen masculin, număr singular → _____
- substantiv comun, gen masculin, număr plural → _____
- substantiv comun, gen neutru, număr singular → _____
- substantiv comun, gen neutru, număr plural → _____

● Adjectivul ●

Scrie câte un adjectiv care să exprime mărimea, forma și culoarea pentru fiecare dintre substantivele următoare:

- ♦ pom ➡ _____ / _____ / _____
- ♦ fruct ➡ _____ / _____ / _____
- ♦ floare ➡ _____ / _____ / _____
- ♦ platou ➡ _____ / _____ / _____

Descoperă adjectivele care se pot forma de la următoarele substantive, după model.

Model: floare ➡ înflorit

trandafir ➡ trandafiriu

cenușă ➡ _____

castană ➡ _____

negură ➡ _____

noroi ➡ _____

argint ➡ _____

nor ➡ _____

Analizează adjectivele din următorul text.

„Pe mușchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta și-a întins capul cu botul mic, catifelat și umed, pe spatele mamei lui, și, cu ochii închiși, se lasă dezmierdat. Căprioara îl linge, și limba ei subțire culcă ușor blana moale, mătăsoasă a iedului.“

(„Căprioara“, de Emil Gârleanu)

Recapitulare

Povestea toamnei

Într-un ținut îndepărtat trăia Bătrânul Anotimpurilor, cu cele patru fiice ale sale – Primăvara, Vara, Toamna și Iarna. Fiecare era de o frumusețe aparte, iar bătrânul le iubea pe fiecare la fel de mult, erau lumina ochilor săi. La vremea potrivită, marele Ceas al Timpului, care guverna acea împărăție, a arătat că era momentul ca cea de-a treia fiică să-și înceapă călătoria spre ținuturile locuite de oameni. Urma să le aducă acestora multe și bogate daruri, pe care le pregătise din timp – culori din cele mai blânde și luminoase luate de la Pictorul magic, flori delicate și înmiresmate de la Florarul împărăției, ploi mănoase și bogate din Cămara cerului, roade gustoase de la Grădinarul Șef și multe, multe altele.

Dar Toamna nu prea era mulțumită, și-ar fi dorit și altceva – ceva care să o facă și mai frumoasă și iubită de oameni.

- Dar ești minunată, îi spuse tatăl, ce ți-ai putea dori mai mult?
- Aș vrea, se gândi îndelung fata... ca Soarele să strălucească doar pentru mine.
- Dar acest lucru nu e posibil, Soarele e prietenul vostru, deci și al surorilor tale. Lumina sa neprețuită vă însoțește pe fiecare în călătoria voastră.
- Dar eu vreau ca Soarele să fie doar al meu, de fapt... să fiu chiar eu Soarele.
- Ce gând mai e și acesta? întrebă mirat Bătrânul Anotimpurilor. Ți-am explicat, frumusețea ta e dată de veșmintele deosebite pe care le porți și toate darurile cu care ești împodobită.
- Dacă nu vrei să-mi faci pe plac și să poruncești Soarelui ce ți-am spus, atunci anul acesta nu mai plec în călătorie. Și nu-mi pasă ce vor crede oamenii.

Văzând că fiica rămase îndărătnică în hotărârea sa și nu mai putu să facă nimic pentru a o îndupleca, bătrânul se retrase pentru a cugeta. Fiica sa devenise mândră și foarte aprigă în dorințele ei. După un timp, o chemă la sine și îi spuse:

- Dacă vei pleca la vremea potrivită, când te întorci te voi îmbrăca în cea mai frumoasă haină din câte au existat vreodată. E o haină cum nu există alta pe lume. Dar ai de făcut un singur lucru – să aduni în coșul tău toate razele de soare. Și când le vei strânge pe toate vei străluci mai frumos ca niciodată, căci vei fi îmbrăcată în haina Soarelui.

Și de atunci Toamna încearcă în fiecare an să adune cât mai multe raze de soare, pentru a primi de la tatăl său haina cea minunată. Dar Soarele deseori se retrage în spatele norilor, se ascunde printre copaci, între ramurile și frunzele lor, printre flori, aleargă mai iute ca vântul, nu se lasă prins defel. Căci razele sale sunt doar pentru acei care nu sunt mândri, iar frumusețea pentru cei care nu au îndrăzneala de a se crede Soare.

Sursa: psihointegrativa.ro; mir-psiologii.ru

1

Încercuiește răspunsul corect.

Textul este:

a) o poezie; b) un articol; c) o poveste.

Acțiunea textului se petrece:

a) într-un ținut; b) în parc; c) în cer.

Povestea are:

a) 4 alineate; b) 11 alineate; c) 7 alineate.

Toamna era:

a) mândră și foarte aprigă;

b) sprintenă și îndărătnică;

c) roșcată și îndrăzneță.

2

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții, scriind în dreptul fiecăreia un **A** pentru cele adevărate sau un **F** pentru cele false.

☆ Bătrânul Anotimpurilor guverna acea împărăție. ☐

☆ Toamna aducea ploi mănoase și bogate din Cămara cerului. ☐

☆ A treia fiică și-ar fi dorit să fie și mai frumoasă și mai iubită de oameni. ☐

☆ Frumusețea Toamnei era dată de veșmintele deosebite și de darurile cu care era împodobită. ☐

☆ Bătrânul i-a cerut să adune în coș toate roadele. ☐

☆ Razele Soarelui sunt doar pentru cei care nu sunt mândri. ☐

3

Precizează câte un cuvânt cu înțeles asemănător pentru cuvintele: *fice, daruri, veșminte, defel.*

4

Găsește câte un cuvânt cu înțeles opus pentru fiecare dintre cuvintele: *bucurie, a opri, bătrân, puțin.*

5

Desparte în silabe cuvintele: *îndepărtat, frumusețe, să aduni, multe.*

6

Barează forma greșită a cuvintelor scrise colorat.

- ☆ Bătrânul le iubea *l-a/la* fel de mult.
- ☆ Toamna *s-a/sa* plimbat prin lume.
- ☆ Tatăl *i-a/ia* cerut să adune toate razele de soare.
- ☆ Soarele aleargă *mai/m-ai* repede ca vântul.

7

Alcătuiește două enunțuri în care cuvântul *bătrân* să fie, pe rând, substantiv și adjectiv.

8

Analizează părțile de vorbire din propoziția următoare:

Frumoasa Toamnă a ascultat de tatăl ei.

9

Realizează un text creativ de 10-12 rânduri în care să descrii frumusețea acestui anotimp.

II. LOCURILE DIN SUFLETUL MEU

Țara. Poporul

după Alexandru Vlahuță

• Înțelegerea textului • Comunicare •

„Țara. Poporul” este un fragment din volumul lui Alexandru Vlahuță, „România pitorească”, operă prin care autorul prezintă frumusețile regiunilor din țara noastră. Acest fragment este așezat la finalul operei și constituie o concluzie a călătoriei prin țara noastră.

1

Completează spațiile libere.

- ◆ România este așezată pe locurile pe care, în trecut, era țara numită _____.
- ◆ Dacii conduși de _____ au fost înfrânți de _____ conduși de _____.
- ◆ Capitala României este _____ și se află pe locul pe care, odinioară, își păștea oile _____.
- ◆ Ziua Națională este _____, iar imnul este _____.

2

Bifează răspunsurile corecte.

● „neamuri ce nu le mai încăpea lumea” înseamnă:

- ☐ popoare dornice să cucerească;
- ☐ rude plecate prin întreaga lume;
- ☐ popoare urâte de vecinii lor.

● „urmașii vrednici și ai soldaților biruitori...

și ai uriașilor învinși” înseamnă:

- ☐ cei care veneau în urma soldaților;
- ☐ poporul geto-dac; ☐ urmașii romanilor și ai dacilor.

● „mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți privitori ai nenorocirii țării voastre” înseamnă:

- ☐ acceptați pedeapsa dușmanului, ca să nu vă omoare;
- ☐ fugiți din calea inamicului care cucerește țara;
- ☐ luptați pentru o țară liberă, nu ocupată de străini.

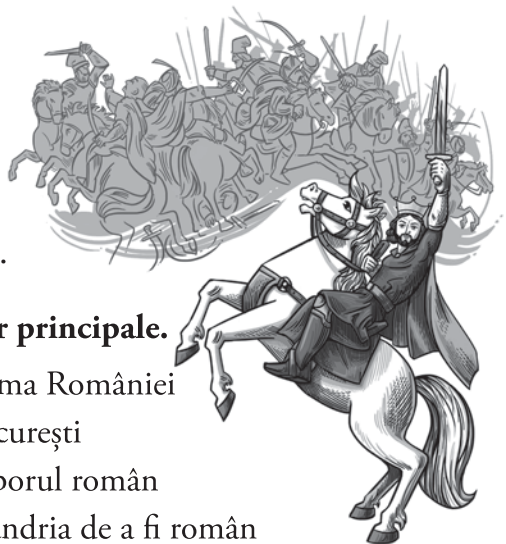
● „lămurit în focul atâtor suferințe” înseamnă:

- ☐ format; ☐ convins; ☐ ars.

• „o adevărată religie iubirea de patrie“ înseamnă:

- ☐ românii își iubesc țara precum își iubesc credința;
- ☐ iubirea de patrie se învață la ora de religie;
- ☐ patriotismul este caracteristic oamenilor credincioși.

3

a) Împarte textul în fragmente, corespunzător ideilor principale.

- * Așezarea României
- * Strămoșii noștri
- * Ștefan cel Mare
- * Frumusețea Țării Românești
- * Faima României
- * București
- * Poporul român
- * Mândria de a fi român

b) Transformă ideile principale din titluri în propoziții dezvoltate.

4

Jurnalul cu dublă intrare

Fragmentul care mi-a plăcut cel mai mult este: Am ales acest fragment pentru că:

5

Explică semnificația fiecărei culori de pe steagul României.

6

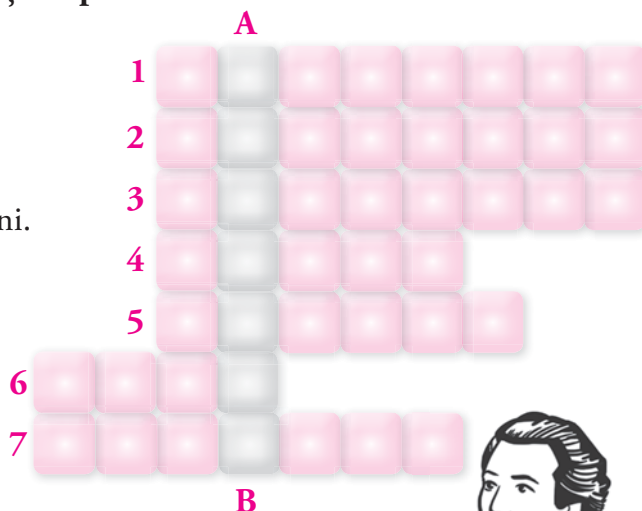
Motivează! Autorul prezintă frumusețea țării și a poporului român. Scrie pe spațiul dat ce te face să fii mândru că ești român.

7

Cuvinte încrucișate. Completează careul de mai jos cu numele de familie al unor români celebri, apoi citește ce ai obținut pe verticala A-B.

1. A sculptat în lemn și piatră.
2. A obținut prima notă de 10 la gimnastică.
3. A fost numit „Luceafărul poeziei românești”.
4. A obținut numeroase premii în tenis în ultimii ani.
5. A compus „Rapsodia română”.
6. Provine din Dobrogea și s-a remarcat în fotbal.
7. Este autorul primului abecedar.

• Elemente de limba română •

1

Scrie câte un cuvânt cu sens asemănător pentru:

❖ hotare = _____	❖ crâncene = _____
❖ să răspundă = _____	❖ veacuri = _____
❖ mă dojenesc = _____	❖ divină = _____
❖ trăinicie = _____	❖ pururea = _____

2

Rescrie expresiile de mai jos, înlocuind cuvintele subliniate cu altele cu sens opus.

- ❖ granițe mai largi ≠ _____
- ❖ cele mai crâncene lupte ≠ _____
- ❖ soldații biruitori ≠ _____
- ❖ legămintele rușinoase ≠ _____
- ❖ pâraiele se despletesc ≠ _____
- ❖ întinsele șesuri ≠ _____
- ❖ zilele senine ≠ _____
- ❖ plină de milă ≠ _____

3

Selectează din paranteză sensul cuvântului *neam* în propoziția *Românii sunt un neam de oameni viteji*. (deloc, popor, familie)

Alcătuiește câte o propoziție în care acest cuvânt să aibă celelalte două sensuri.

4

Completează tabelul, potrivit rolului cratimei în expresiile: *și-a trebuit, unde-și păștea, ce-au văzut, taie-n cruciș, de-aici, c-un trecut, n-am spus, mă-ntreb.*

marchează lipsa lui „î“	marchează lipsa lui „u“	leagă două cuvinte

5

Scrie cinci cuvinte înrudite cu *român*.

Model: bătrân: bătrânesc, bătrânețe, bătrânește, îmbătrânit, neîmbătrânit, a îmbătrâni, bătrânel

6

În textul de mai jos s-au strecurat câteva greșeli. Descoperă-le, apoi rescrie textul corectat pe spațiul de mai jos.

Alecsandru Vlahuță prezintă în acest fragment cum sa format țara și poporul Român.

În urmă cu peste douămii de ani, romanii lui Traian a rămas în Dacia în urma unor lupte puternice. Romani sunt urmași-i demni ai harnicelor daci, dar și a-i curajioșilor romani. Conduși de domnitori enblematici ca Mircea cel bătrân și Marele Ștefan, ei au ținut piept numeroaselor popoare care iau atacat. Dorința de libertate și dragostea de țară a strămoșilor leau dat putere s-ăi țină pe dușmani departe de granițele țării.

Apele curgătoare povestesc despre locurile frumoase întâlnite din Carpați până la Mare. Vântul leagănă, ca un cântec lanurile Bărăganului.

Suntem mândrii de țara și poporul din care facem parte!

● Substantivul ●

1

Subliniază:

a) substantivele care au **doar formă de singular**;

carte, fasole, lapte, înghețată, cacao, garoafă, pătrunjel, dor, foame, sânge, miere

b) substantivele care au **doar formă de plural**;

lacuri, nume, pantaloni, bluze, icre, solzi, zori, aplauze, picioare, ochelari, nasturi

c) substantivele care au **aceeași formă și la singular, și la plural**.

ardei, roșii, vulpe, ochi, ponei, arici, licee, unchi

2

Încercuiește formele corecte de plural.

pâraie – pâ râuri

chibrite – chibrituri

ciocolăți – ciocolate

coperte – coperți

aragaze – aragazuri

fabrici – făbriți

monede – monezi

coale – coli

castele – casteluri

3

Completează cu explicația potrivită, apoi alcătuiește enunțuri cu fiecare formă de plural a cuvintelor date.

Model:

vis

visuri = aspirații, idealuri

vise = imagini din timpul somnului

Prin muncă, transformăm visuri în realitate.

Noaptea trecută am avut vise frumoase.

cap

capete = _____

capi = _____

creier

creiere = _____

creieri = _____

masă

mese = _____

mase = _____

4 Înlocuiește substantivul comun din paranteză cu un substantiv propriu.

- ♦ (țara) _____ are capitala la (orașul) _____ .
- ♦ (băiatul) _____ citește o poezie scrisă de (poetul) _____ .
- ♦ (fluviul) _____ se varsă în (marea) _____ .
- ♦ (cântecul) _____ este interpretat de (solistul) _____ .

5 Găsește șase perechi de substantive care au pentru feminin o formă complet diferită față de forma masculină.

Exemplu:

unchi – mătușă, cocoș – găină

6 Subliniază substantivele din textul de mai jos, apoi analizează-le.

„N-a mai trăit mult după aceea nici Smaranda Creangă. Mama fusese aprigă și ageră femeie. Ea își pusese toate puterile ca să dea la învățătură pe Ion, care i se părea ei că îi seamănă la ascuțimea înțelegerii. Cu toată împotrivirea bărbatului, hotărârea femeii s-a împlinit.“

(„Ion Creangă“ – Mihail Sadoveanu)

Să râdem!

Învățătoarea îi întreabă pe elevi:

- Care este pluralul pentru substantivul **copil**?
- **Gemeni**, doamna învățătoare! a răspuns Ionel.

* Tu ce părere ai?

20. Constanța

[...] Soarele asfințește, lungind pe mare umbrele orașului. E o seară frumoasă, liniștită, una din acele dulci seri de vară în care simți o adevărată fericire să te lași în voia visurilor. Valurile, cu vâjâitul lor legănător, țin ison orchestrei de pe mal, a cărei fanfară se-mprăstie lin în largul mării. Pe cer se aprind candelabre de stele. De pe terasa hotelului Carol îmi lunec ochii pe sclipitoarea câmpie a mării și cuget la vremile-ndepărtate, la câte întâmplări și prefaceri au curs după ele. Mă gândesc la blândul și nefericitul Ovidiu... Aici și-a plâns amărăciunile surghiunului gingașul poet al Romei. Străin, bolnav, neînțeleș de nimeni, el nu găsește, în sufletu-i abătut, un cuvânt de laudă nici pentru locul, nici pentru poporul în mijlocul căruia e osândit să trăiască. În versul lui urlă crivățul iernelor grozave cari-nghețau marea, pe lira lui suspină dorul de soție, de prieteni, de patria lui pururea frumoasă și surâzătoare, din care-a fost gonit și pe care n-avea s-o mai vadă niciodată.

Au trecut de-atunci nouăsprezece veacuri.

Azi, poete, nu te-ai mai simți așa de străin în locurile acestea. N-ai mai vedea chipuri

fioroase de barbari îmbrăcați în cojoace, nici marea prefăcută-n pod sunător de gheață. Sciții s-au dus, și Tomi s-a dărăpănat, și toate s-au schimbat de-atunci. Patria ta, neamul tău a răzbătut încoace, și o lume nouă a răsărit aici, pe pământul acesta stropit de lacrimile tale; un nou oraș s-a ridicat din valurile Pontului, sub un cer tot așa de albastru și de cald ca și al frumoasei Italii. Din mijlocul acestui oraș, statuia ta de bronz privește visătoare peste câmpia acoperită de ruinele cetăților și lagărelor romane, sub zidurile cărora zac oasele compatrioților tăi. Azi te-ai primbla pe uliți romane, printre vechi monumente, pe ale căror lespezi de marmură ai citi nume cunoscute și scumpe inimii tale; pe scutul legionarilor de piatră ai revedea pe cei doi prunci aplecați la sânul lupoaicei, și ai căuta cu noi în adâncimea vremii obârșia îndepărtată a gloriosului tău neam. Azi nu s-ar mai tângui așa de jalnic lira ta, căci ai trăi aci în mijlocul unui popor care ți-ar fi drag, între oameni al căror chip ți-ar aminti trăsăturile mândre ale cetățenilor romani și-n a căror limbă – mlădioasă și sonoră ca și versurile tale – ai regăsi, cu atâta sfîntenie păstrate, urmele vii din graiul stins de mult al poporului tău.

Publius Ovidius Naso a fost un poet roman, cunoscut în limba română sub numele de **Ovidiu**. Datorită perfecțiunii formale a stilului și fanteziei creatoare, a devenit unul dintre clasicii literaturii latine, alături de Horațiu și Virgiliu. În anul 8 al erei noastre, în luna decembrie, din ordinul împăratului Augustus, a fost luat din mijlocul familiei și obligat să plece pe coasta Mării Negre. A murit în portul roman Tomis, Constanța de astăzi. Nici astăzi nu se știe unde i se află mormântul.

Cetatea lui Bucur

de Dumitru Almaș

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Legenda este o povestire în versuri sau în proză, în care elementele fantastice se împletesc cu realitatea. Spre deosebire de basm, legenda explică originea unor ființe, plante, animale, localități sau desfășurarea unor fapte sau momente eroice. I se mai zice și **mit** și se referă la ceva ce nu s-a dovedit niciodată.

1

Completează enunțurile.

Cele două variante de legendă prezintă cum a luat ființă _____ și îl au ca personaj comun pe _____. În varianta A aflăm că pe fiica lui Bucur o chema _____, iar în varianta B că Bucur se căsătorește cu _____. Finalul, în ambele legende, ne spune că București este capitala României, care, la început, a fost o așezare mică, pe malul râului _____, unde ciobanul _____ și cu familia sa s-au stabilit.

2

Încercuiește varianta corectă.

■ Ciobanul avea:

- a) oi multe, cai, doisprezece câini și zece măgari;
- b) oi multe, câini voinici, doisprezece măgari și zece cai;
- c) douăsprezece oi, zece câini, mulți cai și măgari.

■ Ucenicii și ciobanii lui Bucur trebuiau să fie puternici, ca:

- a) să apere turma de animalele sălbatice;
- b) să pună pe fugă oamenii răi;
- c) să nu-i prindă tătarii cu lațul;
- d) să apere turma de fiare și de oamenii răi.

■ Bucur și cei doi ucenici au prins tătarii care i-au răpit fiica:

- a) pe podul de gheață format din apele râului Nistru;
- b) pe podul de gheață de peste Dâmbovița;
- c) prin pădurile și poienile de prin lunca Dâmboviței.

■ Bucur a construit o casă mare, împrejmuită cu gard înalt, o bisericuță și a adunat:

- a) mai multe animale;
- b) tot mai mulți români;
- c) mai mulți copii;
- d) tot mai multe bogății.

■ În legenda B, Dâmbovița este o:

- a) apă;
- b) fată;
- c) pădure;
- d) prințesă.

■ Râul Dâmbovița s-a format după ce:

- a) fata pădurarului l-a întâlnit pe Regele Munților;
- b) Bucur și Dâmbovița au înfipt cuțitul în piatră;
- c) fata pădurarului s-a rătăcit într-o pădure mare și adâncă;
- d) Prințul Munților s-a căsătorit cu Dâmbovița.

3

Realizează comparații, unind cuvintele din prima coloană cu cele din coloana a doua. Alcătuiește cu acestea enunțuri pe care să le scrii pe spațiul dat.

se repezeau ●
gard înalt ●
limpede ●
ochi ●
păr ●

● **ca** borangicul
● **ca** lacrima
● **ca** un adevărat zid de apărare
● **ca** săgeata
● **ca** floarea de cicoare

4

Transcrie din text enunțurile:

- care o descriu pe Anca, fica lui Bucur; _____
- care descriu reacția lui Bucur când a aflat de răpirea ficei sale.

5

Scie în paranteză sensul verbului subliniat, apoi alcătuiește propoziții cu celelalte sensuri ale acestuia.

* Ciobanul Bucur s-a aprins de mânie la aflarea veștii. (_____)

* _____

* _____

(*s-a luminat, s-a enervat, s-a ars*)

* Pe tătari i-a ajuns la o apă mare. (_____)

* _____

* _____

(*a prins, a saturat, a fost suficient*)

6

Găsește în text, apoi mai scrie încă două cuvinte care să conțină:

- ♦ vocala dublă **e**: _____
- ♦ vocala dublă **i**: _____
- ♦ consoana dublă **n**: _____

• Elemente de limba română •

1

Desparte cuvintele în silabe și încercuiește grupurile de sunete învățate:
vremea, poienile, trebuia, oameni, frumoasă, traversează

2

Alintă cuvintele: *pădure, cioban, oi, câini, gheare, oraș, casă.*

3

Subliniază intrusul în seria cuvintelor cu sens asemănător pentru:

- ☞ baci → cioban, oier, agricultor, păstor
- ☞ rob → cărturar, prizonier, sclav, captiv
- ☞ mișuna → forfotea, se agita, se vânzolea, mirosea
- ☞ bulboană → vârtej, vârtoare, vâpaie, învolburare
- ☞ fărtați → camarazi, tătici, amici, tovarăși

4

Încercuiește varianta potrivită fiecărui enunț.

- ☆ Umbla **demult/de mult** un cioban cu turma lui.
- ☆ Fugarii au obosit **demult/de mult** ce-au alergat.
- ☆ Caii lui erau **numai/nu mai** buni de alergătură.
- ☆ Nu **numai/nu mai** de fiare apăra Bucur turma!
- ☆ Unii tătari **numai/nu mai** puteau trece podul de gheață.
- ☆ Trăia **odată/o dată** un pădurar sărac.
- ☆ Nu se știe **odată/o dată** exactă a înființării Bucureștiului.

5

Scrie variantele de despărțire la capăt de rând a cuvintelor: *primăvara, innădiseră, secretele, așezarea.*

6

Explică folosirea semnelor de punctuație indicate.

a) **virgula:** Câinii lui Bucur nu se temeau nici de lupi, nici de urși, nici de vulturi.

Într-o zi, Prințul Munților s-a rătăcit prin pădure.

b) **semnul exclamării:** Frumoasă fată mai era Anca!

c) **ghilimelele**: Aici au construit și o bisericuță, numită „Biserica lui Bucur“.

d) **punctul**: București este astăzi frumoasa capitală a României.

7

Descoperă cuvintele ascunse!

Model: **dulceață** → **du, dulce, ulcea, cea, ceață, ea, ață**

lacrima

așezarea

sumanele

8

Scrie în paranteză ce este ca parte de vorbire cuvântul subliniat.

- ♦ Bucur avea o frumoasă față. (_____)
- ♦ Prințul Munților a văzut-o pe frumoasă și a cerut-o de soție. (_____)
- ♦ Bucur avea ucenici meșteri la stâna lui. (_____)
- ♦ Mulți meșteri au lucrat la ridicarea bisericuței. (_____)
- ♦ El meșteri la căruță. (_____)
- ♦ Mulți români s-au adunat pe lângă așezarea ciobanului. (_____)
- ♦ Tinerii români sunt mândri de țara lor. (_____)

Harta

1

Găsește răspunsul la ghicitoare și scrie-l pe eticheta de mai jos.

*Pe perete agățată,
tuturor ea ne arată:
țări, orașe, lumea toată,
munți și ape. Stă la tablă
la ora de geografie.
Știi tu oare? Ce să fie?*

2

Încercuiește varianta corectă.

- **Harta** reprezintă un desen prin care suprafețe mari/mici de teren sunt mărite/micșorate.
- Ea conține un **titlu**, o **scară** (care arată de câte ori a fost mărită/micșorată suprafața reprezentată) și **legenda** (care ne explică/povestește semnele convenționale folosite).

3

Înlocuiește semnele convenționale din textul de mai jos, apoi transcrie-l.

Împreună cu doamna învățătoare am plecat în

Ploiești. Ne-am întâlnit în fața

la ora 8. În scurt timp eram pe

, dar am prins bariera peste

Până la destinație am trecut peste câteva

și un

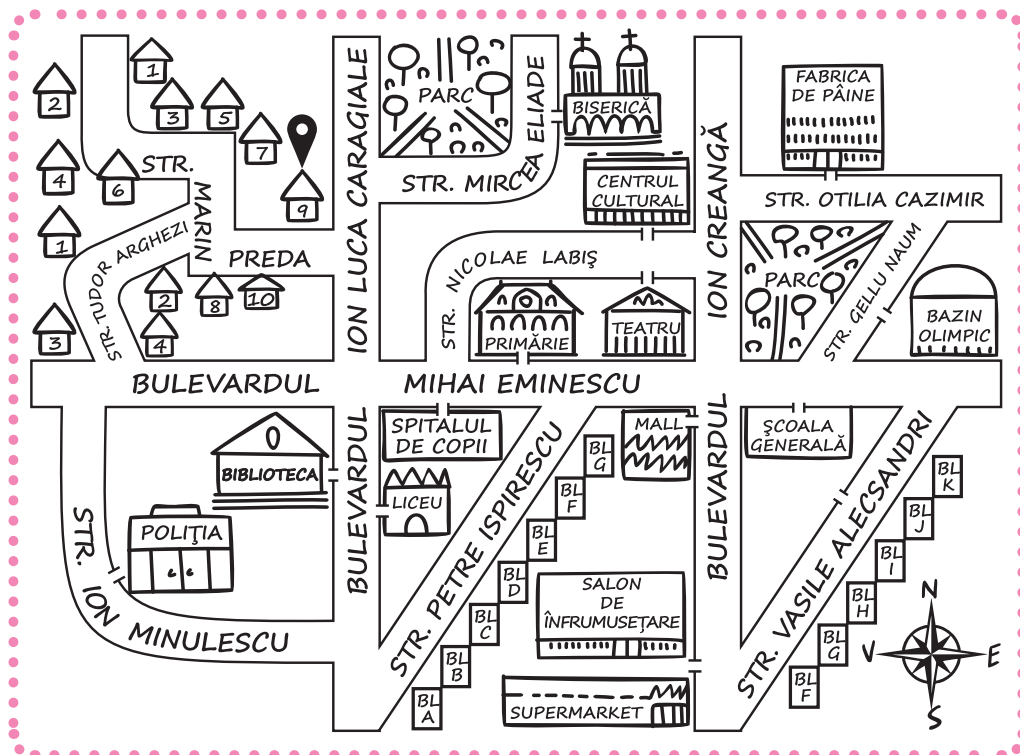
cunoscut. Ne-am propus ca în

următoarea excursie să ajungem pe un

4

Ai achiziționat un voucher la un salon de înfrumusețare, cadou pentru mama ta. În josul bile-
tului regăsești următorul plan. Trasează drumul de la locuința ta (zona marcată) până la salon.

5

a) Observă cu atenție harta.
Informează-te asupra abrevierilor (prescurtărilor) județelor.

b) Colorează județele, folosind culorile indicate. Ce obiective turistice se află mai aproape de tine?

* Mănăstirea Voroneț → SV – albastru deschis

* Castelul Corvinilor → HD – verde

* Castelul Bran → BV – roșu

* Cimitirul Vesel din Săpânța → MM – albastru închis

* Delfinariu → CT – gri

* Castelul Peleş → PH – roz

* Turnul Chindiei → DB – galben

* Cetatea Poenari → AG – mov

Cartea cu Apolodor

de Gellu Naum

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Pinguinii trăiesc în special în emisfera sudică. Fac parte din categoria păsărilor, dar nu pot zbura, ci înoată cu viteză mai mare de 30 km/oră. Se hrănesc cu orice prind în apă (pești mici, animale marine minuscule). Nu au dinți și nu își pot mesteca mâncarea, dar au niște spini cornoși în gură care îi ajută să împingă prada pe gât în jos. Au auzul foarte bun deși nu li se văd urechile. Trăiesc între 15 și 20 de ani. Își petrec jumătate din viață în apă și cealaltă jumătate pe uscat.

Labrador este o peninsulă mare din estul Canadei, cea mai mare din America de Nord.

1

Precizează:

- titlul și autorul; _____
- locul desfășurării acțiunii; _____
- personajele textului. _____

2

Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor propoziții, scriind **A pentru cele adevărate și **F** pentru cele false.**

- Apolodor era tenor la cirul din Târgul Moșilor. ☐
- Pinguinul a vrut să plece spre Labrador pentru că nu-i plăcea la circ. ☐
- Pisoiiul Buză-Lată a încercat să îl împace. ☐
- Ariciul i-a dăruit ace, iar ursul mure proaspete. ☐
- Cea care l-a învățat prima gamă a fost cămila Suzi. ☐
- Dirijorul Domilasolfa nu a fost de acord ca Apolodor să plece. ☐
- Apolodor a sărit pe o aripă a bimotorului. ☐
- Pinguinul a căzut pe țărm, cu parașuta spartă, adăpostit într-un fiord. ☐
- Apolodor și-a continuat călătoria spre Labrador cu avionul. ☐

3

Transcrie versurile care prezintă:

- unde trăia voios și zâmbitor Apolodor;

- aspectul pinguinului;

- motivul tristeții lui Apolodor;

- de ce a căzut el la Capul Nord.

4

Bifează cuvintele care arată însușirile lui Apolodor.

prietenos

responsabil

curios

trufaș

supărăcios

curajos

politicos

iubitor

dur

viclean

răbdător

perseverent

vesel

5

Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

măcar ➔ _____ împace ➔ _____ Nord ➔ _____ spartă ➔ _____

caimac ➔ _____ tristă ➔ _____ trist ➔ _____ ocolit ➔ _____

6

PRO sau CONTRA? Scrie cel puțin un argument în care să susții sau să respingi decizia lui Apolodor de a pleca spre Labrador.

PRO

CONTRA

7

Atelier creativ.

Continuă acțiunea poeziei, imaginându-ți cum a fost călătoria lui Apolodor sau ce a văzut în Labrador.

• Elemente de limba română •

1

Subliniază cu o linie consoanele și cu două vocalele.

voios pinguin acrobat strălucitor prăpădi clocotitor

2

Bifează forma corectă de despărțire în silabe a cuvintelor următoare.

zâmbitor

zâm-bi-tor

zâ-mbi-tor

deznădejdea

de-znă-de-jdea

dez-nă-dej-dea

litra

lit-ră

li-tră

învățase

în-vă-ța-se

învă-ț-a-se

adăpostit

adă-post-it

a-dă-pos-tit

clocotitor

clo-cot-it-or

clo-co-ti-tor

3

Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

voios $\neq$ _____ deznădejdea $\neq$ _____ s-a așezat $\neq$ _____
 ușor $\neq$ _____ prieten $\neq$ _____ curaj $\neq$ _____
 grăsuț $\neq$ _____ dăruind $\neq$ _____ a plâns $\neq$ _____

4

FAZAN. Scrie cuvinte noi, folosind ultima silabă a cuvântului anterior, ca în exemplul dat.

Exemplu: carte – temător – tornadă – dăruise – separare – regină – nămete...

- gheața – _____
- mure – _____
- aripă – _____

5

Alcătuiește câte o propoziție cu un alt sens al cuvântului subliniat din versurile de mai jos.

- „Dar într-o zi Apolodor,“
- „O, de-aș putea un ceas măcar“
- „Se poate prăpădi de dor...“
- „Mare potopul apelor.“

6

Unește versurile cu explicația potrivită a rolului virgulei.

- „Deci, nu era nici scamator“ ○
- „Grăsuț, curat, atrăgător“
- „Hai, urcă-te, Apolodor...“ ○
- „Cămila Suzi, cea mai tristă“ ○

- Separă explicația autorului.
- Desparte strigarea de restul propoziției.
- Marchează o scurtă pauză în vorbire.
- Separă termenii unei enumerări.

7

Scrie în casetă numărul greșelilor de scriere, apoi rescrie corect.

Pinguinul Apolodorera la început zâmbitor, dar apoi i sa făcut dor de frați să-i din labrador. Au plecat cu avionu de la Circ da a căzut la capul nord și la loat un vapor.

8

a) Explică sensul cuvintelor subliniate.

- ✿ Îmi aduci și mie puțin lapte?
- ✿ Am strâns o mie de lei de ziua mea.
- ✿ Cu acest pulover nu mi-e frig.

b) Alcătuiește propoziții cu: *cel/ce-l, ceai/ce-ai, nor/n-or.*

Organizator grafic

Scrie în casetele tabelului informațiile corespunzătoare.

Poezia prezintă	
Știam despre pinguini că	
Am aflat că	
Aș vrea să aflu	

Completează organizatorul grafic de mai jos, apoi compune un text folosind informațiile solicitate. Dă-i un titlu potrivit.

Schimbări în natură

Viața păsărilor

TOAMNA

Activități agricole

Sentimente transmise

Cetățile, pagini de istorie

Cetatea este o construcție înconjurată de ziduri cu rol de apărare. În limba română termenul poate însemna de la o fortificație, până la redute sau localități medievale, înconjurate de ziduri de apărare, termen care diferă de „castel“, care face referire strict la o reședință nobiliară din mediul rural.

Au jucat un important rol militar, din Antichitate până în secolul al XVIII-lea. În România, cetățile sunt adevărate comori istorice care descriu acele vremuri, cu poveștile lor impresionante. Tocmai pentru acest motiv, turiști din toate colțurile lumii vin în țara noastră, pentru a le vizita și a le afla povestea.

Colorează bulinele din dreptul informațiilor greșite.

■ Sarmizegetusa Regia:

- ☐ se află în Munții Orăștiei;
- ☐ a fost construită de romani;
- ☐ cuprindea șase citadele și cinci terase;
- ☐ a fost capitala Daciei;
- ☐ avea un sanctuar circular;
- ☐ este locuită și în prezent.

■ Această fortăreață avea:

- ☐ ziduri de 3 m grosime și 4-5 m înălțime;
- ☐ locuințe, ateliere, magazine, hambare și rezerve de apă;
- ☐ terase la baza muntelui în care locuiau civili;
- ☐ țevi ceramice prin care circula apa folosită de nobili.

■ Cetatea Târgoviște:

- ☐ a fost reședință și capitala Țării Românești;
- ☐ avea clădiri pentru familia și slujitorii lui Mircea cel Bătrân;
- ☐ se află pe malul stâng al Ialomiței;
- ☐ are Turnul Chindiei ridicat de Vlad Țepeș;
- ☐ a fost înconjurată de monumente arhitecturale.

■ Cetatea Sucevei:

- ☐ a fost construită la porunca lui Ștefan cel Mare;
- ☐ avea la colțuri și în centru turnuri pătrate de apărare;
- ☐ era făcută din piatră, mortar și bârne de stejar;
- ☐ era înconjurată de ziduri de apărare.

■ Cetatea Sighișoara:

- ☐ a fost construită de coloniștii sași în secolul al XII-lea;
- ☐ a inclus și prima școală din Sighișoara, lângă Biserica Cetății;
- ☐ astăzi cetatea nu mai este locuită;
- ☐ era înconjurată de turnuri de protecție împotriva turcilor.

2

Unește cetatea cu figura istorică potrivită.

Sarmizegetusa Regia

Turnu Chindiei, Târgoviște

Cetatea Sucevei

Mircea cel Bătrân

Decebal

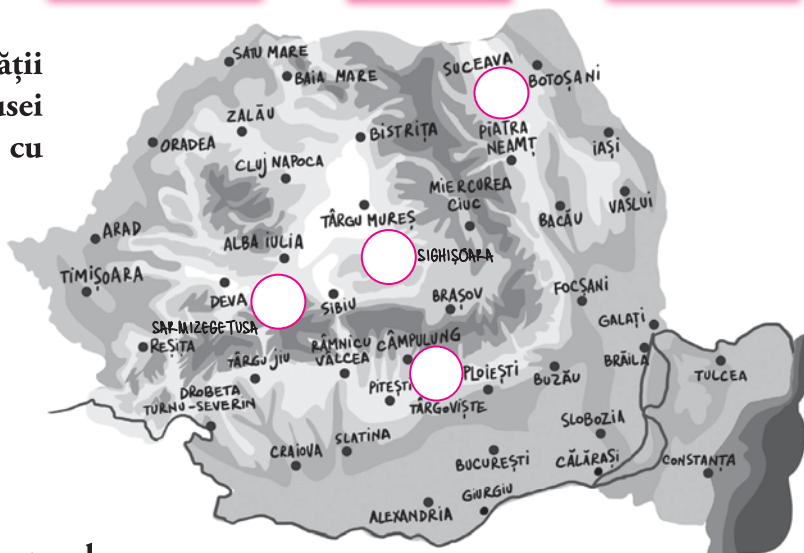
Ștefan cel Mare

Vlad Țepeș

Petru I Mușat

3

Colorează cu maro poziția Cetății Târgoviște, cu verde a Sarmizegetusei Regia, cu roșu a Cetății Sighișoara și cu albastru poziția Cetății Suceava.

4

Citește pe roluri, împreună cu un coleg.

Cosmin: – Iulian, vrei să realizăm împreună proiectul „Din viața dacilor“?

Iulian: – Desigur. Îmbinând informațiile adunate de noi, cu siguranță vom realiza un proiect valoros!

Cosmin: – Eu am aflat că ținutul Daciei era recunoscut pentru resursele sale naturale: fier, aur, argint, sare. La Sarmizegetusa Regia existau cele mai mari ateliere metalurgice din Europa acelor timpuri.

Iulian: – Mi s-a părut interesant că atât femeile cât și bărbații se preocupau de aspectul fizic și curățenia trupului și a locuințelor. Foloseau farduri, parfumuri și unguente pentru înfrumusețare...

Cosmin: – Se preocupau de curățenia locuințelor captând apa de izvor pe care o duceau în cetăți prin conducte de ceramică.

Iulian: – Opațele și candelabrele de bronz descoperite scot la iveală grija lor pentru iluminatul așezărilor.

Cosmin: – Despre religia lor ce ai aflat? Eu am găsit informații potrivit cărora geto-dacii arătau interes spiritualității.

Iulian: – Pe mine m-a impresionat modul în care se trimitea mesaj zeului Zamolxis: la fiecare patru ani, un luptător era aruncat în sus și lăsat să cadă în vârfurile a trei săgeți. Dacă solul nu murea, era reluat totul.

Cosmin: – Câtă dreptate avea Herodot, care îi numea pe daci „cei mai viteji și mai drepecți dintre traci“!

Joc de rol
în perechi

Comunicare

5

Atelier creativ. Realizează o compunere în care să descrii cea mai apropiată cetate de localitatea ta natală. Te poți orienta după următorul plan:

Introducere: Care este localitatea natală și care cetate se află în apropiere?

Cuprins: În ce an a fost construită cetatea și de către cine? Cum arată zidurile? Cum trăiau oamenii în această cetate? În ce stadiu se află acum? (dacă mai poate fi vizitată, dacă este inclusă într-un patrimoniu cultural...).

Încheiere: Ce sentimente ai, trăind în apropierea acestei cetăți?

Știi că...?

Textul informativ (nonliterar) transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.

Are ca scop transmiterea unor informații despre date, fapte, fenomene din realitate.

Sunt considerate texte informative: știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).

Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: „Despre ce suntem informați?“, „Cum suntem informați?“, „De ce?“ („În ce scop este transmisă informația?“).

Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

• Elemente de limba română •

1

Unește expresia cu explicația corespunzătoare.

varietate arhitecturală •
fortăreață dacică •
blocuri de piatră •
zonă sacră •
rezidențe nobiliare •
standard de viață •
mențiune documentară •
memorial de călătorie •

• bucăți mari de piatră
• suprafață destinată ritualurilor religioase
• locuințe ale nobililor
• însemnări despre locuri vizitate
• loc dacic de apărare
• scriere oficială a unui eveniment
• construire în mai multe stiluri
• nivel de trai

2

Barează varianta greșită de despărțire în silabe a cuvintelor următoare.

• arhitectonică: ar-hi-tec-ton-ică/ar-hi-tec-to-ni-că
• sistemului: sis-te-mu-lui/sis-te-mul-ui
• rezervoare: rez-er-voa-re/re-zer-voa-re

• complex: comp-lex/com-plex
• reședinței: re-șe-din-țe-i/re-șe-din-ței
• funcționat: fun-cți-o-nat/func-ți-o-nat

3

Scrive cuvinte cu sens opus, așezând una dintre silabele **a, ne, in, dez** în fața cuvintelor: *cunoscute, a înnoda, capabil, tipic, a integra, decis, interes, normal.*

4

Observă sensul expresiilor, apoi alcătuește enunțuri cu trei dintre acestea.

- ✿ *a călca (pe covor)* = a pune piciorul, a păși
 - ✿ *a călca (rufe)* = a netezi
 - ✿ *a călca pe urmele cuiva* = a avea comportamentul cuiva
 - ✿ *a călca strâmb* = a fi necinstit
 - ✿ *a călca cu dreptul/stângul* = a porni bine/prost la o acțiune
 - ✿ *a-și călca pe inimă* = a face ceva împotriva voinței sale
-
-
-

5

Subliniază varianta corectă în fiecare caz.

- ☆ După citirea textului „Cetățile, pagini de istorie“ **neam/ne-am** convins că românii au fost un **neam/ne-am** de oameni harnici și viteji.
- ☆ Elevii **iau/i-au** parte la ateliere, după cum **iau/i-au** sfătuit meșteșugarii.
- ☆ Vrem **săi/să-i** cunoaștem faptele de vitejie ale domnitorului, dar și pe ale ostașilor **săi/să-i**.
- ☆ Vizitatorii **iau/i-au** pliante cu informații după ce ghizii **iau/i-au** plimbat prin toate încăperile cetății.

6

Alcătuește câte o propoziție în care cuvintele subliniate în substantivele proprii de mai jos să fie substantive comune. *Munții Orăștiei, Mircea cel Bătrân, Târnava Mare, Țara Românească, Biserica Cetății, Școala din Deal.*

Clubul
de lecturăPrepelița și puii ei
fragment

de Lev Tolstoi

O prepeliță își cloci ouăle într-un lan de ovăz, scoase pui, dar se tot temea ca stăpânul ogorului să nu înceapă să cosească ovăzul. Plecând după hrana puilor, le porunci acestora să asculte bine și să-i povestească după aceea tot ce își vor spune oamenii. Când se întoarse pe înserate la cuib, puii îi dădură următoarea veste:

– E rău de noi, măicuță. A trecut pe aici stăpânul ogorului dimpreună cu feciorul său și i-a spus acestuia: „Ovăzul meu a dat în pârgă, trebuie cosit. Să te duci, fiule, pe la vecini și prieteni, să le spui că-i rog să vină la coasă.” E rău de noi, măicuță, mută-ne de aici, căci mâine-dimineată vecinii vor fi în lan.

Bătrâna prepeliță îi ascultă cu luare-aminte și spuse:

– Nu vă fie teamă, copii, stați fără grijă – ovăzul nu va fi secerat atât de repede.

A doua zi în zori, prepelița zbură iar într-ale ei și iar le porunci puilor să asculte ce va mai spune stăpânul lanului. Când se întoarse la cuib, puii îi spuseră:

– A dat iar stăpânul pe aici, măicuță, a tot așteptat prietenii și vecinii, dar n-a venit nimeni.

Atunci i-a spus feciorului: „Să te duci, fiule, pe la frați, pe la cumnați, pe la cumetri și să le spui că-i rog să vină neapărat mâine la coasă”.

– Nu vă speriați, copii, nici mâine nu va fi secerat ovăzul, spuse bătrâna prepeliță.

În ziua următoare, întorcându-se iar la cuib:

– Ei, ce-ați mai auzit?

A venit iar stăpânul cu fecioru-su pe aici, au tot așteptat rudele. Acestea nu s-au arătat. Atunci i-a spus el feciorului: „Se vede că degeaba așteptăm, fiule, că ajutor n-om primi de nicăieri. Ovăzul e în pârgă. Să pui în rânduială cele de trebuință, că mâine, cum s-o crăpa de ziuă, venim aici și ne apucăm singuri de coasă”.

– Ei, puișorii mei, spuse prepelița, de vreme ce omul a hotărât să pună singur mâna, fără să aștepte ajutorul altora, treaba se va face. Se cade să ne mutăm de aici.

Recapitulare

Rezervația Delta Dunării

1

Argumentează!

Textul „Rezervația Delta Dunării” este un text _____, deoarece:

- (scopul) _____
- (limbajul) _____

2

Caută cu atenție informații în textul-suport pentru a completa spațiile lacunare.

Delta Dunării a fost recunoscută ca zonă umedă de importanță internațională în anul _____.

Suprafața de 340 000 de hectare se întinde pe teritoriul județelor: _____

_____. Delta s-a format datorită fluviului _____, care _____

Locuitorii acestei zone sunt de diferite naționalități: _____

_____. Pe lângă pescuit, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, _____ devine a doua ocupație permanentă a lor.

3

Citește următoarele enunțuri. Pentru fiecare dintre acestea încercuiește litera **A dacă enunțul este adevărat sau litera **F** dacă este fals.**

Delta Dunării a fost declarată Rezervație a biosferei, în cadrul Programului UNESCO.	A	F
Herodot a lăsat prima știre istorică despre Dunăre.	A	F
Flora Deltei Dunării ocupă 3 sferturi din totalul suprafeței.	A	F
Aici întâlnim milioane de păsări călătoare.	A	F
Populația de aici a fost mereu răzleață datorită mediului acvatic.	A	F
Elementele tradiționale și așezările umane au înfățișare și viață specifice deltei.	A	F

4

Realizează un plan de idei sub formă de titluri, care să cuprindă cele mai importante informații despre Delta Dunării.

- Aprecierea internațională

- _____
- _____
- _____
- _____

5

Transcrie din textul din manual informațiile care ți-au stârnit interesul.

6

Bifează șirurile care conțin doar cuvinte cu sens asemănător.

☐

porțiune, zonă, sector, regiune

☐

apărare, ferire, ocrotire, protejare

☐

recunoscut, identificat, apărut, acceptat

☐

categorie, soi, specie, fel

☐

mărimi, densități, concentrații, greutate

☐

îndeletnicire, meserie, preocupare, ocupație

7

Subliniază intrusul din seria de cuvinte cu înțeles opus.

umedă → uscată, zbicită, rodnică, zvântată

protejare → acoperire, devastare, stricare, nimicire

mult → nițel, oleacă, insuficient, exagerat

natural → păduros, artificial, imitat, contrafăcut

se întinde → se strânge, se împrăștie, se adună, se îngrămădește

temporară → permanentă, eternă, iminentă, veșnică

8

Desparte în silabe cuvintele.

• importanță → _____ totdeauna → _____

• teritoriile → _____ albastru → _____

• aproximativ → _____ protejării → _____

• internațională → _____ tradiționale → _____

9

Alcătuiește propoziții în care cuvintele *părintele, vin, mic, chilia, roșie* să aibă alte sensuri decât cele din textul „Rezervația Delta Dunării”.

10

Scrie între paranteze tipul fiecărui bilet.

Dragă mamă,

Am plecat la Mihai să realizăm proiectul de la Științe.
Mă întorc înaintea să se întunece.

(_____)

Remus

Mihai,

Te rog să îmi împrumuți și mie enciclopedia ta! Am nevoie
de informații despre Delta Dunării.

(_____)

Rodica

Dragă Miruna,

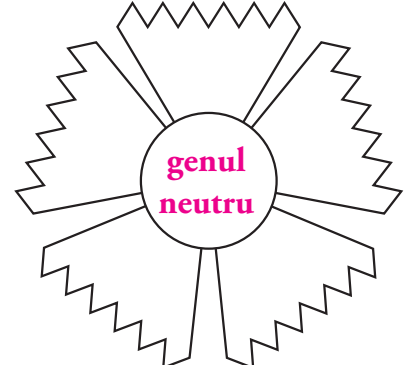
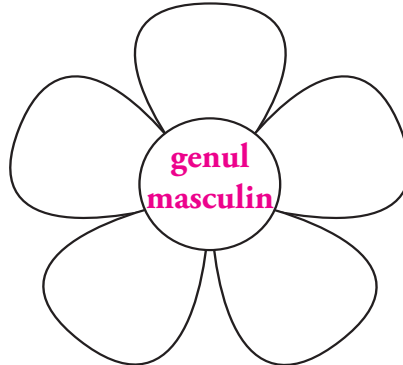
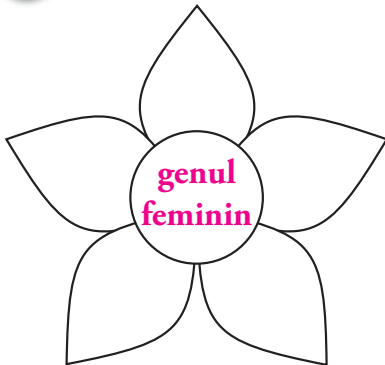
Îți mulțumesc pentru pliantele oferite! Mi-au fost de mare folos!

()

Carmen

11

Scrive pe fiecare petală câte un substantiv la genul indicat. Precizează numărul.

12

Fișă de portofoliu.

Ai ocazia de a scrie un articol în revista școlii. Tematica este promovarea regiunii geografice din care face parte orașul/satul tău. Realizează materialul oferind cât mai multe informații.

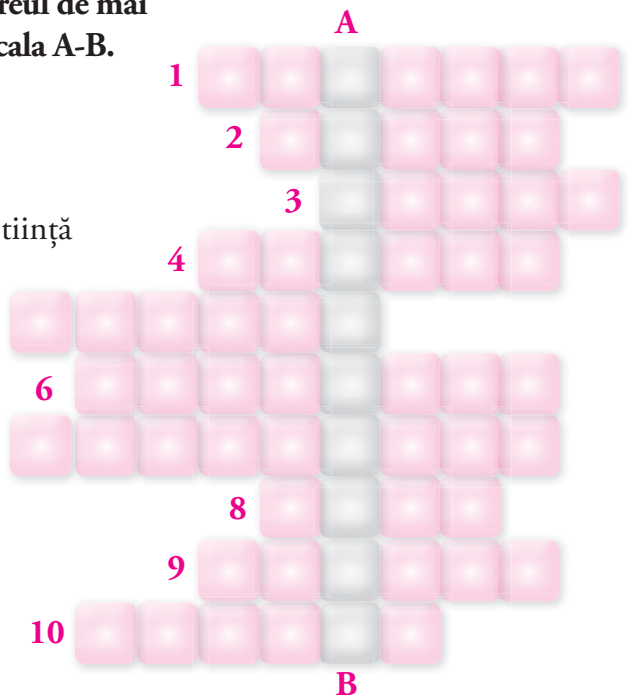
13

Cuvinte încrucișate. Completează careul de mai jos, apoi citește ce ai obținut pe verticala A-B.

1. „Părintele istoriei“
2. Formată de Dunăre înainte de vărsare în mare
3. Arbust înalt până la 5 m care crește în Delta
4. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
5. Unitate de măsură a suprafeței Deltei Dunării
6. Etnici de origine rusească din Tulcea
7. Județ-port la mare
8. Plantă folosită la acoperitul caselor în Delta
9. Brațul nordic al Deltei
10. Județ la sud de granița cu Ucraina.

Cuvântul este REZERVAȚIE, iar răspunsurile sunt: HE-
RODOT DELTA, ZĂLOG, UNESCO, HECTAR,
LIPOVENI, CONSTANȚA, STUF, CHILIA, TULCEA.

III. MESERIA DE COPIL

Lumea lor!

de Ștefan Octavian Iosif

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează enunțurile.

- Titlul poeziei este _____.
- Poezia a fost scrisă de _____.
- Tema prezentată este _____.
- Poezia este structurată în _____ strofe a câte _____ versuri prin care autorul descrie cum _____ când părinții lor nu sunt acasă.

2

Bifează răspunsurile potrivite.

- „Doarme dus sfânt’ Nicolae“ înseamnă:
 - ☐ Sfântul Nicolae s-a dus să se culce.
 - ☐ Nuiaua care-i sperie pe copii e la locul ei.
 - ☐ Nu a ajuns Moș Nicolae cu cadouri.
- „Au rămas stăpâni în casă“ înseamnă:
 - ☐ Sunt singuri acasă.
 - ☐ Stăpânii sunt acasă.
 - ☐ Fac ce vor cu casa.
- „Uite popa, cum îngână/Liturghia...“ înseamnă:
 - ☐ Un copil îl îngână pe altul.
 - ☐ Preotul imită un copil.
 - ☐ Un copil imită preotul.
- „Ca de ipsos stau de frică“ înseamnă:
 - ☐ Au încremenit.
 - ☐ Se joacă.
 - ☐ S-au culcat.
- „Smirnă-s... diavolii de sfinți“ înseamnă:
 - ☐ Diavolii fug din cauza smirnei.
 - ☐ Sfinții dau cu smirnă.
 - ☐ S-au cumințit copiii.
- „Numai colbul din odaie/Joacă-n raza aurie...“ înseamnă:
 - ☐ Firele de praf dansează pe o rază aurie.
 - ☐ Doar firele de praf se mai mișcă în lumina soarelui.
 - ☐ În cameră este distracție mare.

3

Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

argintii → _____ fetică → _____ frică → _____ părinți → _____
 masă → _____ bat → _____ este → _____ știe → _____

4

Marchează manifestările copiilor în lipsa părinților, așa cum apar în poezie.

☐ Fac multă gălăgie.	☐ Citesc povești.
☐ Se urcă pe masă.	☐ Se bat.
☐ Sar coarda.	☐ Se uită în oglindă.
☐ Fac curățenie.	☐ Se joacă de-a doctorul.

5

Scrie pe spațiul dat ce faci tu când rămâi singur acasă.

6

Joc de rol
în perechi

Cum ai reacționa dacă tu ai fi părintele copiilor din poezie și ai descoperi ce fac ei când rămân singuri acasă? Imaginează împreună cu un coleg/o colegă dialogul și măsurile luate.

• Elemente de limba română •

1

Scrie pe prima linie cuvinte cu sens asemănător, iar pe a doua linie cuvinte cu sens opus pentru:

• doarme – _____ – _____	• se hlizește – _____ – _____
• zarvă – _____ – _____	• frică – _____ – _____
• stăpâni – _____ – _____	• ridică – _____ – _____
• se bat – _____ – _____	• diavoli – _____ – _____

2

a) Alintă cuvintele: *copii, masă, picior, sfinți, odaie, oglindă.*

b) O altă formă de alintare a cuvântului *fată*, decât cea din text, este _____.

3

Rescrie propozițiile de mai jos, așezând înaintea cuvântului *mai* cuvântul *nu*.

- ☆ Vreau să mai ningă. _____
- ☆ Corina mai citește lecția la istorie. _____
- ☆ L-am rugat să mai aștepte la ușă. _____
- ☆ Mai mănânc prăjituri! _____

4

Înlocuiește cuvintele *doar* sau *tocmai* cu *numai*. Scrie propozițiile obținute.

- ✧ Doar Mara a venit pe la mine. _____
- ✧ Tocmai așa poți scrie corect. _____
- ✧ Visul a durat doar o clipă. _____
- ✧ Am luat tocmai cât a fost necesar. _____

5

Scrie ce rol are cratima în fiecare dintre situațiile: *unu-i*, *c-o*, *vargă-n*, *marele-mpărat*, *cine-o fi*.

6

Explică ce marchează punctele de suspensie în exemplele următoare.

a) „Apa se domolește... Vâslașii își dau binețuri cu oamenii de pe mal, se întreabă de-ale lor, iar bolțile pădurilor parcă vorbesc și ele...” (Alexandru Vlahuță, „Pe plută de la Dorna la Piatra”)

b) „– Dar pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluieri scurte, și trenul se oprește pe loc, producând o zguduitoră puternică.

– Ce e? Ce e?... Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, la uși, pe scări...” (Ion Luca Caragiale, „D-l Goe...”)

c) – Vrei să vii?

– !!...

Nicușor

după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Știi că...?

- Cândva, spiridușii erau considerați personaje negative; ei furau cadourile de sub brad, nu le aduceau. Abia în secolul al XIX-lea au devenit prietenii lui Moș Crăciun.
- În Irlanda, Moș Crăciun nu primește lapte cald cu fursecuri, ci o halbă cu bere Guinness (băutură tradițională irlandeză), în Suedia e ospătat cu o budincă de orez, iar în alte zone se lasă morcovi pentru reni.
- „Statuia Libertății” a fost cel mai mare cadou de Crăciun și a fost dăruită de francezi americanilor în 1886.
- În 1983, în Montreal (Canada) s-a înființat o adresă oficială a lui Moș Crăciun, unde acesta primește scrisori de la copii, dar le și răspunde copiilor.
- Beteala cu care se împodobește bradul a fost inventată în 1610 în Germania (prima țară care a împodobit bradul) și era făcută din argint.
- Tradiția spune că în podoabele de Crăciun trebuie să se regăsească roșu, verde și auriu. Verdele simbolizează viața și renașterea, roșu – sângele lui Hristos, iar auriu – lumina și bogăția.

1

Completează cu A (adevărat) sau cu F (fals).

- ◆ Drumul conului Mișu spre oraș trecea printr-o grădină frumoasă în care primăvara cânta o privighetoare. ☐
- ◆ Conu Mișu i-a dat băiatului doi bani să cumpere privighetorii ouă de furnică. ☐
- ◆ Grija copilului pentru privighetoare și drăgălășenia vorbelor acestuia l-au făcut pe bărbat să se împrietească cu el. ☐
- ◆ Nicușor admira activitățile din curtea boierului printre crăpăturile ulucilor de la gardul primăriei. ☐
- ◆ În Ajunul Crăciunului, la casa boierului se împodobește bradul, se preparau bucate alese, se pregăteau daruri și jucării pentru copiii oaspeților. ☐
- ◆ Nicușor era trist pentru că nu putea să vadă printre uluci ce se întâmpla, din cauza stratului mare de zăpadă. ☐

2

Formulează întrebări potrivite următoarelor răspunsuri.

Privighetoarea era mică, neînsemnată și scotea din gușulița ei sunete atât de puternice și de măiestre.

Nicușor era un băiețel de șase ani, slăbuț, cu părul cânepiu, încurcat, cu ochii negri, catifeleți și dulci.

Băiatul era îmbrăcat modest, cu pantalonii uzați, dar a mulțumit cuviincios când a primit cei doi bănuți.

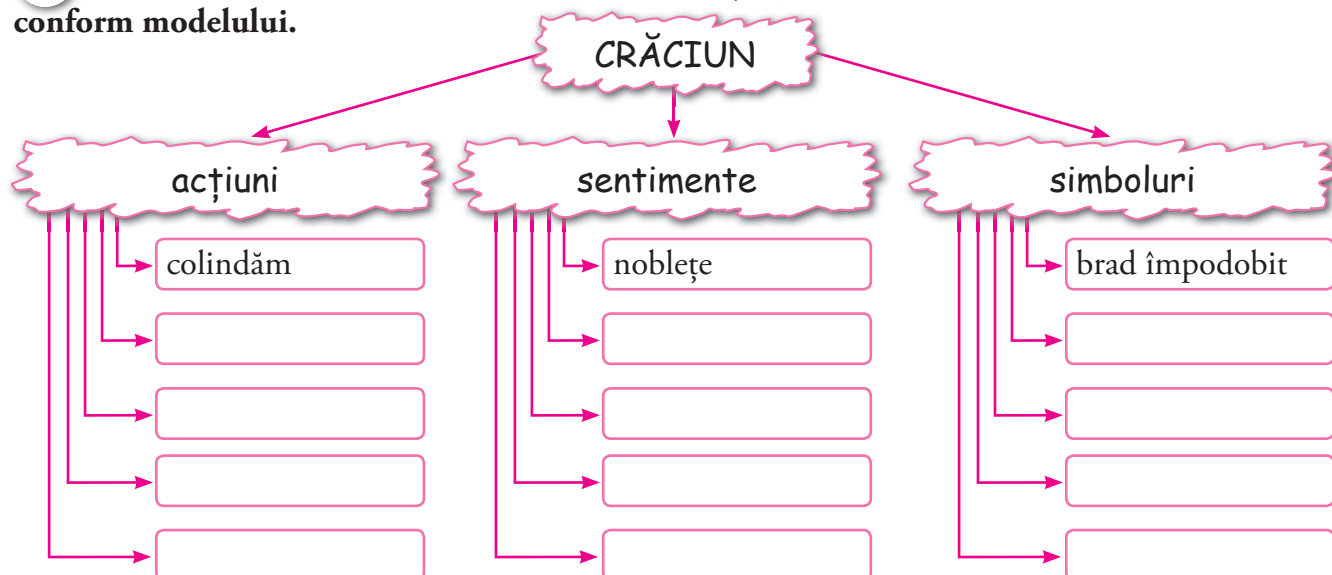
3 Marchează elementele care arată pregătirile de Crăciun, așa cum apar în text.

☐ Lacur teaboierului este ezarvăm are.	☐ Străzile sunt împodobite și luminate.
☐ Copiii se joacă la gura sobei.	☐ Se împodobește bradul.
☐ Oamenii taie porcii.	☐ Copiii se duc la colindat.
☐ Cei apropiați se adună și petrec.	☐ Se pregătesc bucate alese.
☐ Copiii așteaptă nerăbdători cadouri.	☐ Femeile fac curățenie generală.

4 Unește scrierea din prima coloană cu forma ei corectă gramatical din a doua.

● nu fațe ● a fost poimăine ● zudecătorie ● că fin'că ● le plăte ● pe zos	● judecătorie ● pe jos ● fiindcă ● le place ● nu face ● a fost ieri
--	--

5 Completează „ciorchinele” cu acele cuvinte și expresii potrivite sărbătorii Crăciunului, conform modelului.

6

Citește cu atenție fragmentul de mai jos. Povestește-l, apoi scrie ideea principală și ideile secundare corespunzătoare.

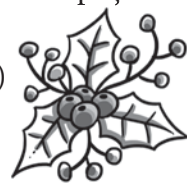
„Totul s-a întâmplat foarte devreme într-o dimineață de Crăciun, când în liniștea zorilor, cu zăpadă pufoasă căzând pe acoperișul caselor, un copilăș se născu în familia Bird.

[...] Poate pentru că se născuse în timpul sărbătorilor, Carol era un copil foarte fericit. Bineînțeles, era prea mică să înțeleagă bucuria Crăciunului, dar se spune că orice se poate întâmpla dacă se începe cu bine; iar ea putea să fi respirat inconștient mireasma brazilor și a meselor de sărbători; în timp ce sunetul clopoțelilor de la sanie și râsul copiilor veseli ar fi ajuns la urechile ei și ar fi născut în ea o mare surpriză față de lumea veselă în care venise.

Obrajii și buzele ei erau la fel de roșii precum fructele de ilice; părul ei avea culoarea flăcării lumânării de Crăciun; ochii ei erau strălucitori ca stelele; râsul ei, ca sunetul cristalin de clopoței de Crăciun, iar mânuțele ei erau mereu întinse pentru a dăru.

(*Colinda de Crăciun a familiei Bird*, după Kate Douglas Wiggin)

ilice = flori roșii întâlnite în tradiția anglo-saxonă ca simboluri de Crăciun

7

**Joc de rol
în perechi**

Cum ai reacționa dacă tu ai fi conu Mișu și ai descoperi un copil sărac, de vârsta copiilor tăi? Imaginează (oral) împreună cu un coleg/o colegă dialogul și modul de acțiune.

8

Citește cu atenție invitația de mai jos, apoi identifică elementele componente ale unei invitații, subliniind astfel:

- cu *verde* – formula de adresare
- cu *roșu* – formula de încheiere
- cu *galben* – data, ora
- cu *albastru* – semnătura
- cu *portocaliu* – locul
- cu *negru* – orașul
- cu *maro* – evenimentul

Dragi colegi,

Vineri, 21 decembrie, ora 17:00, va avea loc
spectacolul „Iată, vin colindători!”.

Evenimentul se va desfășura în Sala Mare din incinta
Filarmonicii din Pitești și va avea ca scop strângerea
de fonduri pentru copiii aflați în dificultate.

Vă așteptăm cu drag!

Consiliul elevilor Școlii „Tudor Vladimirescu”

9

Finalul textului prezintă sărbătorirea Nașterii Domnului la casa conului Mișu. Scrie pe spațiul dat atmosfera din familia ta în ajunul acestei sărbători.

• Elemente de limba română •

1

Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele cu sens opus.

grădină frumoasă ≠ _____ tufișuri dese ≠ _____
multă vreme ≠ _____ sunete puternice ≠ _____
întâia oară ≠ _____ pleacă grăbit ≠ _____

2

Scrie cuvinte noi, după model.

Model: în + noapte = înnoptat

negru → _____ noroi → _____
 nor → _____ nod → _____

3

Alcătuiește propoziții în care cuvintele **zile, mi-a, mai, cea** să fie scrise altfel decât în textul dat.

4

Scrie între paranteze sensurile cuvintelor subliniate.

- * Cezar ia o carte de joc din pachet. (_____)
- * Această carte mi se pare interesantă. (_____)
- * Cine are carte, are parte. (_____)
- * Din tabără trimitem părinților o carte poștală. (_____)
- * Când citești, timpul trece repede. (_____)
- * Toamna, și crizantema se trece din cauza brumei. (_____)
- * Trenul trece cu viteză prin tunel. (_____)
- * Cine nu învață, nu trece în clasa a V-a! (_____)
- * Când se trece strada, se asigură și din stânga și din dreapta. (_____)

5

Compune câte un enunț în care cuvintele **mâna, care, vine** să fie substantive, apoi verbe.

Model: Copilul zări pe fereastră sania Moșului. (verb)

Moș Crăciun vine din zări îndepărtate la copiii cuminiți. (substantiv)

6

Atelier creativ. Realizează un text creativ după planul de idei de mai jos. Dă-i un titlu potrivit.

Introducere: Este iarnă.

Mama îl trimite pe Nicolas la magazin să cumpere ingrediente pentru pâine.
În drumul său, trece pe lângă derdeluș.

Cuprins:

Pe derdeluș îi zărește pe prietenii săi de ghidușii.
Refuză invitația lor la joacă.
La întoarcere, Nicolas se oprește puțin pe derdeluș.
Intră în conflict cu unul dintre prieteni.
De neașteptat, desface cutia de sare și o risipește pe derdeluș.
Copiii rămân uimiți de gestul prietenului lor.
Aceștia îi aduc acuzații lui Nicolas.

Încheiere:

Băiatul pleacă spre casă, rușinat de fapta sa.
Povestește mamei cele întâmplate.
Mama îi dă câteva sfaturi fiului său.

7

Fișă de portofoliu. Scrie rețeta unei prăjituri pentru a-l surprinde pe Moș Crăciun în seara de Ajun.

Recomandări:

- ★ Denumirea prăjiturii să conțină și numele lui Moș Crăciun.
- ★ Precizează întâi ingredientele necesare.
- ★ Continuă cu prezentarea modului de preparare.
- ★ Încheie cu modul de servire și decorare.

8

Justifică folosirea semnelor de punctuație din fragmentul următor.

– Ce vorbești, domnule!? Vrei... ouă de furnică?

● Adjectivul ●

1

Rescrie enunțurile următoare, înlocuind cuvântul *muncitor* cu unul dintre sinonimele (cuvintele care au sens asemănător) următoare: *barnic, meseriaș, silitor*.

☞ Medalia este pentru cel mai muncitor elev.

☞ Omul muncitor de hrană nu duce dor.

☞ Un muncitor a reparat strungul.

2

Scrie câte trei adjective potrivite pentru următoarele substantive.

iarnă → _____

brad → _____

glasuri → _____

pomi → _____

3

Transformă substantivele în adjective.

• ger → _____

• prieten → _____

• ceață → _____

• neliniște → _____

• gheață → _____

• somn → _____

• flori → _____

• gânduri → _____

4

Schimbă cuvintele subliniate cu adjective.

▪ brad cu podoabe → brad împodobit

▪ cameră cu lumină → _____

▪ om cu suflet → _____

▪ cer cu nori → _____

▪ sat cu zăpadă → _____

▪ casă în întuneric → _____

▪ globuri de argint → _____

▪ glas de cristal → _____

5

Acordă în gen și număr adjectivele dintre paranteze cu substantivele pe care le determină.

▪ (mult) _____ copii au ieșit să se joace cu zăpadă.

▪ (alb) _____ dealuri s-au umplut de chiotele celor mici.

▪ Iarna cea (geros) _____ a pus stăpânire pe natură.

▪ Obrajii (îmbujorat) _____ ai copiilor îi fac pe părinți

să-i cheme în (cald) _____ locuință.

6

Analizează adjectivele din enunțul de mai jos.

O mantie moale și pufoasă de zăpadă s-a așternut pe ramurile țepoase ale brazilor argintii de pe coama înaltă a munților.

În acel an, spiridușii se hotărâseră să-i facă lui Moș Crăciun o surpriză. Ideea îi venise spiridușei Lumia, într-o seară, când se adunaseră ca să trieze scrisorile trimise de toți copiii din lume.

Spiridușii aveau misiunea de a aranja scrisorile în diferite rafturi, după ce le citea Moș Crăciun. Munca aceasta lua mult timp și pe spiriduși îi apuca de multe ori seara sortând scrisori și discutând. Își povesteau micile evenimente de peste zi, năzdrăvăniile renilor, care sunt foarte glumeți, după cum știe toată lumea.

Dar, în această seară, sporovăielii obișnuite îi lipsea veselia. Doar Castorina cânta într-un colț Trăiască vântul. Atunci, Lumia, entuziasmată, veni cu propunerea de a-i face o surpriză lui Moș Crăciun. El aduce tuturor cadouri în fiecare an și primește prea puține. Spiridușii se uitară unul la altul și aprobară în cor: ideea Lumiei era una foarte bună. Chiar și Tumbă, care se comporta mereu mai ciudat, execută un salt periculos, făcând să sune clopoțelii pe care-i purta la picioare.

Era o idee foarte bună... Dar ce surpriză i-ar putea face plăcere lui Moș Crăciun? Se auzeau exclamații din toate colțurile, toți spiridușii aveau propuneri: „prăjitură cu ciocolată“, „biscuiți cu scorțișoară“, „pahare cu lapte aromat“...

Trebuie spus că Moș Crăciun este un mare gurmand, fără îndoială că de asta e așa dolofan! Totuși, aceste idei nu aveau nimic original. Lumia voia să-i dăruiască lui Moș Crăciun un cadou diferit de tot ceea ce promise până atunci.

Un cadou nebănuț, care să-l surprindă cu adevărat. Pentru că nu găseau nimic, spiridușii se hotărâră să aștepte o perioadă, timp în care să-l observe pe Moș Crăciun. Asta pentru a vedea ce anume i-ar putea lipsi, ce i-ar trebui.

Cum până la Crăciun mai era puțin, Moșul era foarte ocupat. Trebuia să-și scoată din dulap costumul roșu, să verifice să nu lipsească niciun nasture și să-l probeze pentru a vedea dacă-l mai încap. Trebuia să curețe sania și să împodo-

bească renii. Trebuia să supravegheze pregătirea cadourilor. Era atât de absorbit de toate aceste sarcini, încât, în ultima săptămână de dinaintea Crăciunului, își arse de mai multe ori mâncarea, lăsând-o prea mult pe foc.

Când luă hotărârea să nu mai mănânce decât mâncare rece până la Crăciun, spiridușii știură, în sfârșit, ce-i lipsea Moșului. [...]

Dimineață, Moș Crăciun se întoarse acasă. Pășea în vârful degetelor, ca să nu-i trezească pe spiridușii pe care-i credea adormiți, când simți că din bucătărie vine un miros plăcut de biscuiți proaspăt scoși din cuptor și de ciocolată caldă. Zâmbi, crezând că înțelege de ce prietenii săi, spiridușii, fuseseră atât de zăpăciți în ultima vreme. Totuși, nu aceasta era surpriza pe care i-o rezervaseră aceștia. Când intră în bucătărie, Moș Crăciun avu surpriza să vadă, așezată într-un șezlong, o femeie cu părul alb, care dormea zâmbind cu un șal pe genunchi. Mirat, Moșul se apropie de ea. Avea impresia că o cunoaște.

Auzind șoapte, Moș Crăciun se întoarse și îi văzu adunați în spatele lui pe toți spiridușii. Aveau un aer foarte, foarte mulțumit.

– Moș Crăciun, spuse Lumia, iat-o pe Crăciunița. În felul acesta nu vei mai fi niciodată singur și ea îți va pregăti toate mâncărurile care-ți plac atât de mult. O recunoști, nu-i așa?

La auzul acestor voci, viitoarea Crăciuniță se trezi. Când deschise ochii, Moș Crăciun își dădu seama, în sfârșit, cine era femeia care-l privea: nimeni alta decât fetița care, cu foarte mult timp în urmă, îi trimisese prima scrisoare de Crăciun. Crăciunița îi zâmbi și Moș Crăciun se îndrăgosti de ea pe loc.

La puțin timp după această întâmplare, Moș Crăciun s-a căsătorit cu Crăciunița. Toți spiridușii au fost invitați, bineînțeles, la nuntă. Din acea zi, toți copiii lumii au devenit copiii lui Moș Crăciun și ai Crăciuniței.

Târziu, când zăpezile sunt albastre

de Fănuș Neagu

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Marchează cu X răspunsurile corecte.

● Bănică i-a pus numele cățelului Tocănel, pentru că:

- ☐ îl prinsese mâncând tocană;
- ☐ stătea lângă băiat când pregătea tocana;
- ☐ îi plăcea să tocăne în cratiță;
- ☐ îl obosea când lătra mult.

● Liniștea căminului a fost stricată de:

- ☐ un cocoș; ☐ un greier; ☐ o vrabie; ☐ o albină.

● Bănică visează că duce soba afară pentru a încălzi:

- ☐ cocoșul de lemn de pe stâlpul porții; ☐ greierul din spărtura peretelui;
- ☐ albinele din stupii din livadă; ☐ o vrabie care le-a bătut la geam.

2

Transcrie enunțurile care descriu frumusețea zăpezii.

3

Completează tabelul de mai jos cu expresii care prezintă imagini vizuale, auditive, dinamice.

Imagini vizuale (ce se vede)	Imagini auditive (ce se aude)	Imagini dinamice (de mișcare)

4

Într-o dimineață de februarie, moleșit de căldura sobei, Bănică avu un vis.

Târziu, când se trezi, văzu că afară ninge și hotărî să iasă la săniuș cu Tocănel.

Citește indiciile de mai jos și identifică în text unde începe și unde se sfârșește visul lui Bănică.

REAL	„Ninsese o zi și o noapte – acum zăpezile acopereau geamul...”	→ După o zi și o noapte de ninsoare, în acea dimineață, zăpezile acopereau o parte a geamului.
	„...și ei ședea în odaie: Bănică în pat...”	→ Încă nu se treziseră.
	„Soba frigea”	→ Era cald, bine.
	„cânta un greier”	→ Acesta îl deranjă pe Bănică.
	„– Tocănel, zise Bănică, ținând ochii închiși, moleșit de căldură...”	→ El încă nu deschisese ochii.

VIS	„– Eh, dac-aș ști unde e! făcu Tocănel.”	→ Bănică visează că Tocănel îi răspunde.
	„Se întoarse în odaie [...]. Îi desfăcu roțile și, obosit, se culcă.	→ Băiatul visează că aduce soba în casă și se culcă, obosit.
REAL	„Târziu, când se trezi, Tocănel moțăia încă după ușă [...]. Privi pe fereastră și văzu că se luminase. Ninge. [...] Se ridică în coate și se răsti la cățel [...].	→ Se trezi târziu, când se luminase afară, iar câinele încă dormea.

5

Povestește fragmentul în care băiatul duce soba în livadă ca să încălzească albinele din stupi.

6

Atelier creativ. Redactează un text creativ, după următorul plan de idei.

- ❖ Iarna a pus stăpânire peste sat.
- ❖ Copiii adunați în parc au hotărât să organizeze un concurs de înălțat oameni de zăpadă.
- ❖ Fiecare echipă trece la realizarea sarcinii.
- ❖ Când timpul a expirat, juriul stabilește câștigătorul.
- ❖ Participanții se întorc acasă bucuroși.

● Elemente de limba română ●

1

Realizează corespondența dintre cuvintele care au același înțeles.

cărare
zăpadă
odaie
vârât
coamă

cameră
culme
nea
drum
băgat

omăt
intrat
potecă
încăpere
vârf

2

Rescrie propozițiile, înlocuind cuvintele colorate cu altele cu sens opus.

❖ Cățelul îl privea pe Bănică cu **mândrie**.

❖ – Bănică, în nori plouă **mereu**!

❖ Ninge – o ninsoare **deasă**.

3

Înlocuiește cuvântul **coș** cu unul dintre cuvintele cu înțeles asemănător: **o bubiță, obiect (împletit din nuiele), horn**.

- ❖ Miruna pune ciupercuțele culese în coș. (_____)
- ❖ Fumul din sobă iese pe coș. (_____)
- ❖ Băiatului i-a apărut un coș pe mână. (_____)

4

Încercuiește forma corectă de plural a substantivelor.

ecler – eclere/ecleruri

cratiță – cratițe/crățiți

croasant – croasanți/croasante

zgardă – zgărzi/zgarde

viscol – viscole/viscoluri

barem – bareme/baremurii

5

Precizează sensul expresiilor subliniate.

- ♦ Copiii ascultă cu luare-aminte sfaturile părinților. (_____)
- ♦ Greierele și-a dat seama ce trebuie să facă. (_____)
- ♦ Băiatul casă gura printre pomii din livadă. (_____)
- ♦ Când se înfurie, îi dă două peste gură. (_____)

6

Alcătuiește două propoziții în care cuvântul **bătrâni** să fie, pe rând, adjectiv și substantiv.

7

Barează forma incorectă.

- ★ Primesc daruri **numai/nu mai** copiii cumiști.
- ★ De când e frig, **numai/nu mai** ies pe afară.
- ★ **Numai/Nu mai** duminica mergem la bunici.
- ★ **Numai/Nu mai** ninge, s-a oprit!
- ★ Cei doi frați **numai/nu mai** au răbdare până deschid cadourile.
- ★ **Numai/Nu mai** ce-am adormit, că am și auzit o bătaie în ușă.

Află mai mult!

- ♦ Animalele care hibernează pe timpul iernii (liliacul în peșteră, ursul în bârlog, ariciul în vizuină, șerpilor în galerii subterane) nu mănâncă, nu se mișcă, ci dorm și respiră ușor. Corpul lor se hrănește în această perioadă cu excesul de grăsime acumulată peste an.
- ♦ Albinele se strâng ghem: albinele de pe margine alcătuiesc „coaja” ghemului și au rolul de a proteja grupul de pierderea căldurii. În interior albinele se hrănesc pentru a menține, prin mișcare, temperatura corpului.
- ♦ Iarna, vrăbiile nu migrează. Se strâng în stoluri mai numeroase și stau mai mult în copaci.
- ♦ Veverițele și bursucii nu au rezerve de grăsime atât de mari încât să le ajungă toată iarna, astfel că, pe parcursul iernii mai ies și se aprovizionează cu hrană adunată toamna.
- ♦ Blana lupilor devine iarna mai groasă și mai pufoasă. Aceștia se adună în haite pentru a putea face față înghețurilor.

Gerul

de Vasile Alecsandri

Gerul aspru și sălbatic strânge-n brațe-i cu jelire
Neagra luncă de pe vale care zace-n amorțire;
El ca pe-o mireasă moartă o-ncunună despre zori
C-un văl alb de promoroacă și cu țurțuri lucitori.

Gerul vine de la munte, la fereastră se oprește
Și, privind la focul vesel care-n sobe strălucește,
El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat,
Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de gheață între maluri,
Pune streșinilor casei o ghirlandă de cristaluri,
Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri,
Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare
Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare.
O! tu, gerule năprasnic, vin', îndeamnă calul meu
Să mă poarte ca săgeata unde el știe, și eu!

Fișă de lectură

- Titlul _____
- Autorul _____
- Personajul _____
- Mesajul transmis de poet _____

Scrie forma actuală corectă a unor cuvinte din poezie. Utilizează DOOM3* dacă nu ești sigur.

câmpul luciu → câmpul strălucitor

nare → _____

roze → _____

vin' → _____

*Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române; îl poți găsi pe dexonline.ro

Recapitulare

Povestea jucăriilor LEGO

1

Formulează răspunsuri la întrebările următoare.

- Care este subiectul acestui text?
- Ce transmite textul?

2

Încercuiește variantele corecte.

◆ Ole Christiansen a fost:

- un scriitor de legende;
- un tâmplar danez;
- un cărămidar din Danemarca;
- inventatorul jucăriilor LEGO;
- un actor celebru;
- un om de afaceri român.

◆ În traducere, LEGO înseamnă:

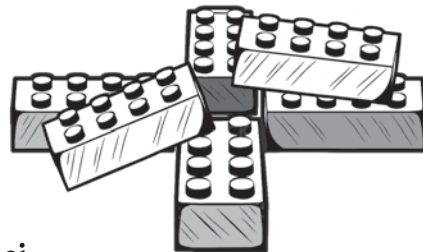
- jucați-vă împreună;
- jucați-vă bine;
- jucați-vă cu noi;
- jucați-vă inteligent.

◆ Cel care a dezvoltat ideea pornind de la asamblarea jucăriilor a fost:

- vecinul lui;
- tatăl lui;
- fiul lui;
- fratele lui.

◆ Copiii aleg jucăriile LEGO pentru:

- simplitatea îmbinării;
- culorile diverse;
- materialul folosit;
- utilitatea produsului;
- rezistența pieselor;
- creativitatea copiilor.

3

Ordonează ideile principale pentru a obține planul de idei.

- ☐ Evoluția LEGO
- ☐ Inventatorul LEGO
- ☐ Motivele succesului
- ☐ Primele jucării

4

Unește propoziția cu similarul cuvântului subliniat.

Milioane de copii se bucură de aceste jucării. ○

Am mai multe copii ale acestui document. ○

Fiecare hartă are o legendă. ○

Am aflat o legendă a jucăriilor LEGO. ○

○ exemplare

○ tineri

○ povestire

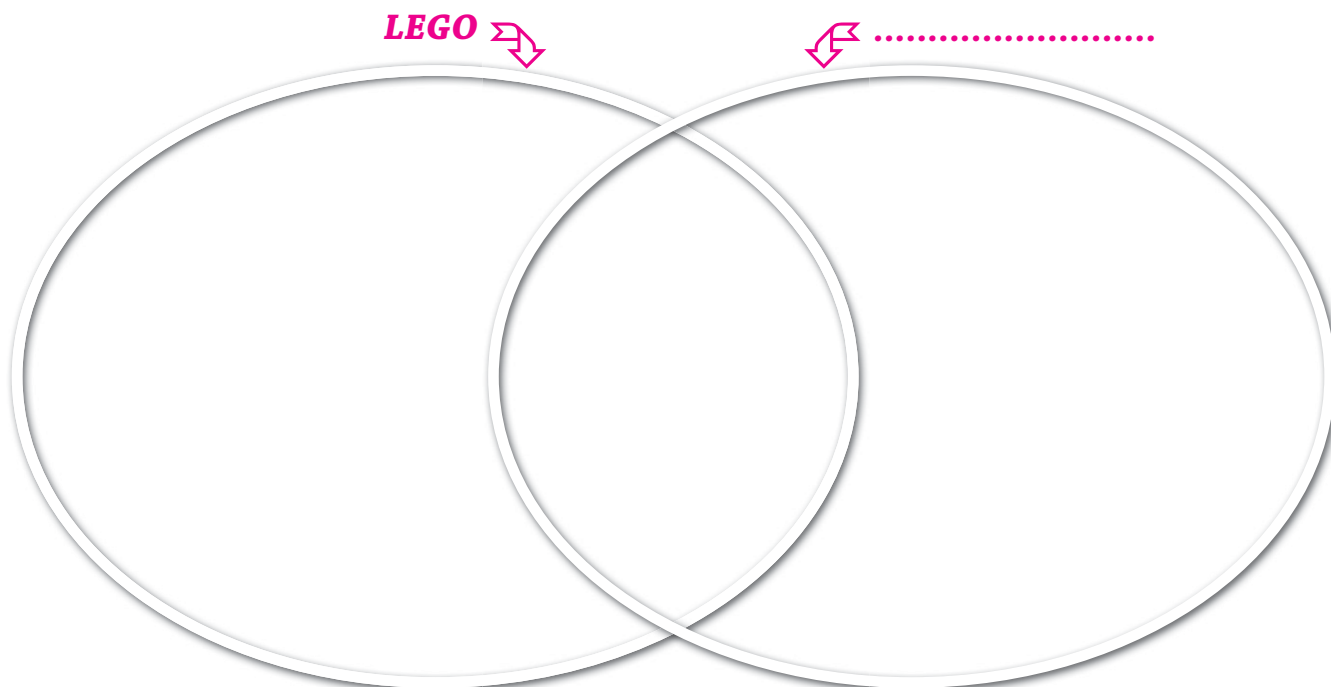
○ abreviere

5

Desparte în silabe cuvintele: *continuare, crea, succesul, ideea, copiii, preșcolari, accesorii.*

6

Completează diagrama Venn cu asemănări și deosebiri dintre o jucărie LEGO și jucăria preferată.

Află mai mult!

- ◆ Minifigurile LEGO au o gaură în cap pentru a permite trecerea aerului în situația în care un copil s-ar îneca cu acestea.
- ◆ Cea mai mare casă realizată cu piese LEGO avea 4,69 m înălțime, 9,39 m lungime, 5,75 m lățime, 2 etaje, 4 camere, în total 2,4 milioane de cuburi.
- ◆ La nivel mondial se vând aproximativ 7 jocuri pe secundă.
- ◆ Fabrica LEGO a ars de trei ori.
- ◆ LEGO produce mai multe roți de cauciuc (anvelope) decât mărci importante în acest domeniu, doar că ele au doar 10,7 cm fiecare.
- ◆ O parte din primul server Google a fost realizat cu piese LEGO.

IV. COMORI NEPREȚUITE

Uriașul cel egoist

după Oscar Wilde

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează spațiile libere.

- ◆ Locul acțiunii din povestire este _____.
- ◆ Timpul întâmplării este _____.
- ◆ Personajele principale sunt _____.
- ◆ Personajele secundare sunt _____.

2

Barează cuvintele care nu arată însușirile Uriășului.

responsabil

prietenos

viclean

înfricoșător

curios

iertător

cuviincios

singuratic

modest

egoist

3

Transcrie din text transformările din natură în anotimpul primăvara.

4

Unește momentul textului narativ cu ideea corespunzătoare.

Introducerea •

Cauza •

Desfășurarea acțiunii •

Momentul cel mai intens •

Încheierea •

- Întors acasă, Uriășul i-a gonit pe copii și a ridicat un zid.
- Grădina Uriășului era locul de joacă al copiilor.
- Uriășul a devenit prietenul de joacă al copiilor.
- Uriășul l-a ridicat pe băiat în pom.
- Copiii nu mai aveau unde să se joace, iar în grădină era mereu iarnă.

5

Unește fiecare enunț cu verbul potrivit și apoi cu atitudinea corespunzătoare.

„– Ce căutați aici?”

porunci

rugămintă

„– Voi să plecați de aici!”

întrebă

bucurie

„– Suie-te, băiete!”

hotărî

mănie

„– A voastră să fie grădina de acum încolo!”

spuse

nedumerire

6

Pălăriile gânditoare. Colorează pălăria în culoarea indicată, apoi rezolvă următoarele cerințe.

Pălăria albă → **Informează-te!** → De ce crezi că le-a interzis Uriașul copiilor să se mai joace în grădina sa?

Pălăria neagră → **Aspecte negative** → Cu ce situație din text nu ești de acord?

Pălăria galbenă → **Aspecte pozitive** → Ce au făcut copiii după ce s-a spart zidul?

Pălăria verde → **Exprimă idei noi!** → Ce l-ai sfătui pe Uriaș?

Pălăria roșie → **Spune ce simți!** → Ce ai simți dacă ai fi în locul băiețelului?

7

Alege proverbul potrivit textului din manual.

☆ Buturuga mică răstoarnă carul mare.

☆ Vorba dulce mult aduce.

☆ Ziua bună se cunoaște de dimineață.

☆ Esențele tari se țin în sticlute mici.

● Elemente de limba română ●

1

Înlocuiește literele subliniate pentru a obține cuvinte noi.

*copacul, poame, toamna, joș, iar**h**ă, tare, toate*

2

Scrie cuvinte „ascunse” în:

♦ spărtură; _____

♦ primăvara. _____

3

a) Precizează ce rol are virgula în situațiile următoare.

– Nu pricep de ce nu mai vine primăvara, zicea Uriășul cel egoist.

(_____)

Grindina se opri, Crivățul tăcu și o mireasmă dulce veni prin fereastra deschisă.

(_____)

– Suie-te, băiete! se ruga pomul.

(_____)

Se dădu jos pe scări, încetinel.

(_____)

b) Transcrie unul dintre enunțurile în care virgula este pusă în fața lui „și“.

4

Scrie, din text:

• 3 substantive proprii; _____

• 3 substantive comune; _____

• 3 adjective. _____

5

Analizează cuvintele subliniate.

► Când a văzut copiii din grădină, Uriășul s-a înfuriat.

► Am cunoscut uriașul care a ridicat greutatea.

► Tăietorii au pus la pământ uriașul copac.

VORBIRE DIRECTĂ → VORBIRE INDIRECTĂ

La transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă intervin anumite modificări:

- se elimină linia de dialog, două puncte și ghilimelele, precum și „?” și „!";
- se schimbă persoana I și a II-a a verbelor sau a pronumelor cu persoana a III-a;
- cuvintele folosite de fiecare vorbitor se introduc prin verbe care exprimă rostirea: *a spune, a răspunde, a anunța etc.*;
- după aceste verbe pot fi folosite cuvinte de legătură: *că, să, ca să, dacă, unde, care, când etc.*;
- se reproduc cât mai exact cuvintele vorbitorului; acestea se redau în ordinea în care au fost rostite;
- sunt folosite numai propoziții enunțiative, se elimină exclamațiile.

6

Transformă vorbirea directă (dialogul) în vorbire indirectă (povestire).

- De ce nu lași copiii să se joace în grădină, Uriașule? I-a întrebat mama unei fetei.
- Copiii sunt tare gălăgioși. Nu mă pot odihni de larma lor! Și, în afară de asta, îmi calcă iarba, rup crengile copacilor și florile... M-am hotărât: voi înconjura grădina cu un zid.
- Un zid?... Pentru ce și pentru cine?
- Să-i țin departe de frumusețile grădinii mele. Vreau să mă bucur doar eu de minunile naturii, nu vreau să le împart cu nimeni!

● Pronumele ●

Reține!

Formele pronumelui personal pot fi:

a) accentuate – când pot constitui singure propoziții (întrebări sau răspunsuri la întrebări);

Exemple: – Cine vine cu mine?

– Corina, îți place să pictezi?

– Eu.

– Mie? Da, foarte mult.

b) neaccentuate – când nu pot constitui singure propoziții. Unele forme neaccentuate se scriu cu cratimă și formează ortograme.

Exemple: Mama îl întâmpină cu drag.

– De ce mi-ai adus această carte?

Numărul	Persoana	Forme accentuate	Persoana	Forme neaccentuate				
Singular	I	eu; (pe) mine; mie	I	mă văd	m-am văzut	îmi zic	mi-am zis	mi se zice
	a II-a	tu; (pe) tine; ție	a II-a	te văd	te-am văzut	îți zic	ți-am zis	ți se zice
	a III-a	el; (pe) el; lui	a III-a	îl văd	l-am văzut	îi zic	i-am zis	i se zice
		ea; (pe) ea; ei		o văd	am văzut-o	îi zic	i-am zis	i se zice
Plural	I	noi; (pe) noi; nouă	I	ne vedem	ne-am văzut	ne zicem	ne-am zis	ni se zice
	a II-a	voi; (pe) voi; vouă	a II-a	vă văd	v-am văzut	vă zic	v-am zis	vi se zice
	a III-a	ei; (pe) ei; lor	a III-a	îi văd	i-am văzut	le zic	le-am zis	li se zice
		ele; (pe) ele; lor		le văd	le-am văzut	le zic	le-am zis	li se zice

Formele neaccentuate mai pot sta și la finalul unui verb care are forma terminată în „-indu” sau „-ându”.

- văzându-mă/-te/-l/-o/-ne/-vă/-le/-i
- citindu-mi/-ți/-i/-ne/-vă/-le

1

Rescrie textul înlocuind substantivele care se repetă supărător cu pronumele personale corespunzătoare. Scrie numărul și persoana fiecărui pronume personal.

Copiii din clasa mea sunt în curtea școlii. Copiii s-au împărțit în echipe. Elevii din celelalte clase privesc cu interes. Elevii își încurajează prietenii. Răzvan are mingea. Răzvan se apropie de poartă. Un șut puternic și golul e înscris. Câștigătorii sunt fericiți. Câștigătorii se îmbrățișează.

2 Completează cu un pronume personal și apoi cu unul de politețe, după model. Atenție! Conform DOOM3 *dânsul, dânsa, dânșii, dânsele* sunt pronume de politețe, deși în varianta anterioară erau considerate pronume personale.

Model: Am cerut o informație de la **el.**
 dumnealui.

Cine ești _____

Cine sunteți _____

_____ este cea mai bună prietenă.

Noi nu plecăm în excursie fără _____

_____ este medic.

3 Înlocuiește cuvintele evidențiate cu pronumele de politețe potrivite.

Împăratul (.....) avea trei feciori.

Mătușa Ana (.....) este foarte harnică.

În tabără vor merge și **Ionel, Mihai și Mirela** (.....).

Unchiului Vasile (.....) îi plac foarte mult porumbeii.

Bunico, (.....) îți place hăinuța mea?

Voi (.....) veți putea pleca mai devreme!

4 Trece pronumele personale la numărul plural și realizează modificările care se impun.

- Eu mi-am recunoscut greșeala. _____
- Pe tine te-am invitat. _____
- Lui i-am împrumutat o carte. _____

5 Bifează enunțurile în care cuvintele subliniate sunt pronume personale.

a) ☐ A mers cu noi la bibliotecă.

☐ Sanda a cumpărat multe cărți noi.

b) ☐ În mine lucrează mulți mineri.

☐ Doamna m-a felicitat întâi pe mine.

c) ☐ Eu voi pleca în tabără.

☐ Am plecat spre voi când ați sunat.

d) ☐ Amalia are o bluză nouă.

☐ Nouă ne plac mult fructele.

6 Subliniază pronumele personale și analizează-le, după modelul de mai jos.

Angela îl observă. Ea îi spune să treacă alături de băieți. El se face că nu aude. Doamna învățătoare îi spune:

– Dumneata de ce ești grăbit? Noi avem locuri rezervate pentru toți elevii. Voi trebuie să fiți disciplinați. Eu v-am atras atenția încă de la plecare.

Model: **îl** = pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul masculin

Vrăjitorul din Oz

după L. Frank Baum

• Înțelegerea textului • Comunicare •

În SUA, cartea „Vrăjitorul din Oz” este una dintre cele mai cunoscute opere și povestește aventurile unei fete numite Dorothy (sau Dorothea).

Casa în care locuia este luată pe sus de un ciclon și astfel, alături de cățelușul ei, Toto, fetița ajunge pe tărâmul în care trăia un vrăjitor. Aici îl întâlnește pe Sperie-Ciori, care își dorește puțină minte, pe Omul de Tinichea, care voia o inimă adevărată și pe Leul cel Laș, care-și dorea să fie curajos. Ei își propun să meargă împreună la vrăjitor, în Orașul Smaradelor, să-și îndeplinească dorințele.

Puterile pe care le au personajele îi fac să scape cu bine din călătoria plină de pericole, ajung la vrăjitor, unde află că acesta era doar un bătrân fără puteri deosebite.

Toate tainele le sunt dezlegate de vrăjitoarea Glonda: Dorothy a ajuns acasă cu Toto, Omul de Tinichea a ajuns regele oamenilor din apus, iar Leul – regele animalelor. Fetița era bucuroasă că și-a făcut prieteni noi.

1

Transcrie fragmentul care îl descrie pe:

★ Toto; _____

★ Sperie-Ciori. _____

2

Încercuiește răspunsurile corecte.

◆ Dorothea locuia cu unchiul Henry și cu mătușa Em într-o casă cu:

☐ patru pereți; ☐ pod; ☐ podea; ☐ pivniță; ☐ tavan.

◆ Casa a fost mutată de:

☐ vânt; ☐ ciclon; ☐ Toto; ☐ altinezi; ☐ Oz.

◆ Oz locuia în:

☐ Orașul Diamantelor; ☐ Kansas; ☐ Ozana; ☐ Orașul Smaradelor; ☐ Altinezia.

◆ Sperietoarea păzea un câmp de:

● grâu; ● porumb; ● ovăz; ● secară; ● rapiță.

◆ Împăiatul voia să-l roage pe vrăjitor să îi dea:

● viață; ● putere; ● bani; ● minte; ● curaj.

3

Transcrie din textul dat:

- un salut; _____
- un răspuns cuviincios; _____
- o mulțumire; _____
- o nedumerire. _____

4

Explică!

* Dorothea mergea sprintenă spre Orașul Smaraldelor, deoarece _____

* Toto, văzând că fetița se îndrepta spre paiață, _____

* Sperietoarea considera politicos să _____

5

Scrive câte un enunț în care să prezinți situația din textul dat, care îți creează emoția indicată.

Model: milă ➔ **Fetița locuia cu rudele într-o casă sărăcăcioasă.**

◆ curiozitate ♦♦ _____

◆ teamă ♦♦ _____

◆ apreciere ♦♦ _____

◆ bucurie ♦♦ _____

6

Argumentează! De ce se numește textul „Vrăjitorul din Oz” dacă personajele principale sunt fetița și sperietoarea?

7

Imaginează-ți! Dacă ai putea ajunge și tu la Marele Oz, ce i-ai cere? Scrie dialogul imaginat.

Citește fragmentul și completează titlul poveștii și autorul.

Heidi ieși din cabană, urmată de bunicul, care o ducea în brațe pe micuța infirmă.

– Unde o fi scaunul? întrebă el, cu mirare în glas.

– Mă duc să-l caut, se grăbi Heidi să-i răspundă și porni în căutare. Vai, s-a întâmplat o nenorocire! Vântul a împins scaunul la vale și scaunul s-a dus de-a dura pe povârniș. N-o să mai putem urca la pășune!

– Ce rău îmi pare! spuse Clara. Acum, când nu mai am pe ce să stau, va trebui să mă întorc acasă.

● Elemente de limba română ●

Printre seriile de sinonime s-au strecurat intruși. Elimină-i!

✿ gaură = *deschizătură, adâncitură, cerc, scobitură*

✿ caraghios = *ridicol, trist, ciudat, comic*

✿ potrivnice = *potrivite, neprielnice, dușmănoase, nefavorabile*

✿ înmărmurire = *împietrire, neclintire, ținuire, imensitate*

✿ ciclon = *uragan, tornadă, taifun, uriaș*

✿ ogor = *câine, arătură, platou, întindere*

✿ zări = *văzu, sări, observă, remarcă*

❁ (își) propti = *(își) pofti, (își) sprijini, (își) rezemă, (își) susține*

 prieten

🌹 pământ 🌹 _____

📧 a multumi 📧 _____

🌸 a minți 🌸 _____

Alcătuiește două propoziții în care cuvântul *urma* să aibă alte înțelesuri decât cel din dat.

Compune enunțuri în care cuvântul *ochi* să aibă sensurile: *baltă, organ al văzului, ou fir de la ciorap, arzător al aragazului, a nimeri.*

5

Transformă după model.

n-avea → nu avea

n-ar dori → _____

n-o aude → _____

n-aș crede → _____

nu-mi pasă → nu îmi pasă

să-l rog → _____

să-mi scoți → _____

că-i știi → _____

6

Transcrie din textul „Vrăjitorul din Oz” trei pronume personale la persoane diferite.

7

Selectează din enunțul următor părțile de vorbire studiate și completează tabelul.

– Dacă vii cu mine în Orașul Smaraldelor, am să-l rog pe Oz să facă tot ce poate pentru tine, spuse fetița întristată.

Substantiv	Adjectiv	Pronume

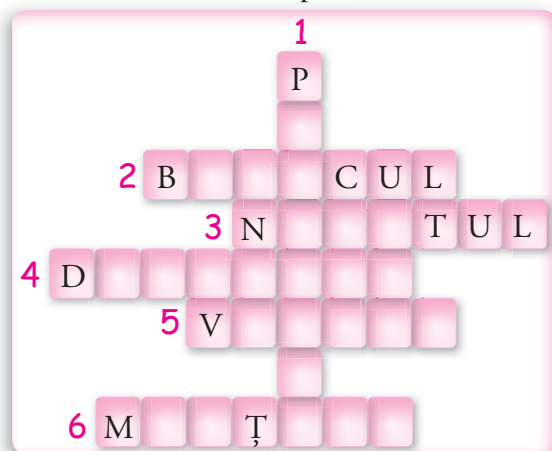
8

Rezolvă grila, apoi descoperă ce i-a spus un bunic nepotului său!

1. Amici; 2. Tatăl tatălui; 3. Fiul fiului;

4. Vorbeau; 5. Timpul; 6. Grămadă.

2 B _ _ _ _ _ și 3 N _ _ _ _ _

său 4 D _ _ _ _ _ :

3 N _ _ _ _ _ spune:

– Am pe Facebook o 6 M _ _ _ _ _ de

1 P _ _ _ _ _ T _ _ _ _ _ pe care nu i-am întâlnit
niciodată!

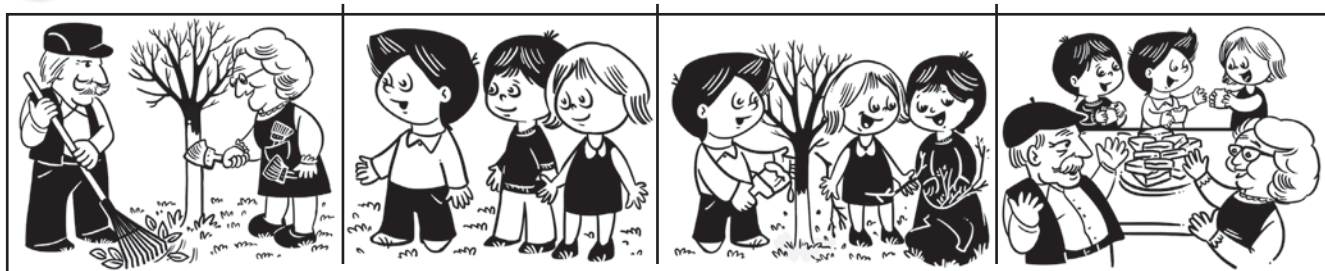
2 B _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ răspunde:

– Pe 5 V _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ mea îi numeam

1 P _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ imaginari...

9

Relatează și scrie o întâmplare după banda desenată. Dă-i un titlu potrivit.

Recapitulare

Mărinimie

după Emil Gârleanu

Mini-dicționar *mărinimie* = bunătate, bunăvoință, generozitate

Compară cele două texte. Care este deosebirea dintre ele?

Barza albă sau cocostârcul este o pasăre mare, cu penajul alb și aripile parțial negre. Adulții au picioare lungi și portocalii, iar ciocurile sunt lungi și roșii.

Este o pasăre călătoare, care sosește la noi în țară începând cu luna martie și pleacă în țările calde la sfârșitul lui august, începutul lui septembrie. Se hrănește cu șoareci, șerpi, broaște, șopârle, pești.

Este una dintre puținele păsări mute, sunetul produs prin clămpănirea ciocului seamănă foarte mult cu focul mitralierei.

În captivitate poate atinge și vârsta de 30 de ani.

Legenda berzei

La început, Barza era un om. Într-o zi, Dumnezeu i-a poruncit să ia un sac în care să bage șopârlele, șerpii, racii, melcii, broaștele, peștii și să le ducă la baltă. L-a avertizat însă să nu dezlege sacul, pentru că animalele ar ieși și nu le-ar mai putea strânge în sac niciodată.

Omul a luat sacul și a plecat spre baltă. Ostenit de atâta greutate, s-a oprit gâfâind în drum. În sac se zbăteau toate viețuitoarele cărate. Milos din fire, omul nostru, Barza, s-a gândit să dezlege sacul la gură pentru a vedea cum stau lighioanele. Cum a desfăcut sacul, șopârlele, șerpii și broaștele au tulit-o prin iarbă. Numai peștii, racii și melcii au rămas, la umezeală, în fundul sacului. Doar pe acestea le-a dus Barza la baltă, dându-le drumul în apă.

Supărat că i-a încălcat porunca, Dumnezeu l-a pedepsit pe om, ca neam de neamul lui, cât va trăi pe pământ, să adune mereu din lunci șerpi, șopârle și broaște.

Dumnezeu a suflat peste slujitor și l-a prefăcut într-o barză (cocostârc). De-atunci, barza umblă prin luncile mlăștinoase și adună lighioane, înghițindu-le, ca să se răzbune că au fugit din sac.

Rodica Birău – *Colecția mea de legende*

Răspunde la întrebări.

* Unde se petrece acțiunea textului din manual?

* De ce a intrat cocostârcul în apă?

* Când l-a văzut broșcuța, cum a reacționat?

* Cum s-a comportat pasărea? De ce?

* Cine a dat dovadă de mărinimie?

3

Înlocuiește comparațiile cu altele găsite de tine și încercuiește cuvântul/cuvintele prin care se introduce comparația.

- ◆ Cocosârclul avea picioarele ca niște lujere. → _____
- ◆ El se oprește ca și cum ar fi dat peste ceva ce căuta de mult timp. → _____

4

Rescrie enunțul, punând în locul cuvintelor subliniate antonimele (cuvinte cu înțeles opus) lor.

Broscuța a încremenit pe piciorușele de dinapoi și cu ochii mari deschiși căuta la cumplitul dușman.

5

Unește un cuvânt de pe primul rând cu altul de pe al doilea rând, care are sens asemănător.

baltă

agale

plisc

ispititor

fiori

iată

cioc

tentant

emoții

lac

privește

încet

6

Alcătuiește câte o propoziție în care să folosești cuvintele: *nicio/nici o, de cât/decât, se pare/separe.*

7

Transformă adjectivele date în substantive, după model.

Model: *argintiu* → *argint*

◆ ispititor → _____

◆ rece → _____

◆ lungi → _____

◆ neclintită → _____

8

Analizează cuvintele subliniate din propoziția:

Pe picioarele lungi, subțiri ca niște lujere, trupul lui se legăna agale.

V. PE ARIPILE IMAGINAȚIEI

Domnișoara Celesta

după André Maurois

• Înțelegerea textului • Comunicare •

„Țara celor treizeci și șase de mii de dorințe“ este un roman pentru copii scris de André Maurois, publicat în 1929.

Michelle (Mihaela, în traducere) este o fetiță răsfățată și neascultătoare, care, așa cum spune guvernanta sa, nu va reuși să-și îndeplinească cele 36 000 de dorințe. Și totuși... câteva clipe mai târziu, în lumea visului, transformată într-o zână, înarmată cu o baghetă magică, ea zboară spre țărâmul celor 36 000 de dorințe. În această țară minunată poate face orice își dorește, doar că fetița își dă repede seama că într-o astfel de țară s-ar instala repede dezordinea și că nu ar fi prea plăcut să trăiești acolo.

Completează harta textului „Domnișoara Celesta“.

Titlu	Autor
Locul desfășurării întâmplărilor	Timpul desfășurării acțiunii
Tema textului	Personajele textului
Evenimentele	Cel mai mult m-a impresionat

2

Numerează ideile principale ale textului, conform ordinii în care au loc întâmplările. Delimitează fragmentele corespunzătoare fiecărei idei principale.

- ☐ Fata intră în biroul croitoresei.
- ☐ Celesta îi enumeră stofele.
- ☐ Corbul îi explică Mihaelei unde să meargă.
- ☐ Mica zână alege materialul din care i se va confecciona rochia.
- ☐ Vulturul aduce rochia și fata este îmbrăcată de croitoreasă.
- ☐ Domnișoara Celesta îi pregătește bagheta magică.
- ☐ Mihaela își alege aripile de mătase și este învățată cum să le folosească.

3

Realizează corespondența dintre cuvintele celor trei coloane.

Mihaela

Celesta

Jupiter

Celesta

Domnul Rușinel

- purta o rochie neagră și o bonetă albă
- își vâra ochelarii sub aripă
- avea bucle argintii
- este numită zână
- aduse în cioc țesătura

„– Trebuie să te cântărești...”

„– O să am aripi și baghetă magică?”

„Ne ocupăm numaidecât de dumneata.”

„Te felicit, adăugă dânsul, întinzându-i [...] gheruța.”

4

Completează enunțurile.

După ce corbul o anunță pe Mihaela că este numită _____, cei doi ajung în fața unui _____ uriaș. Conform indicațiilor de pe pancartă, croitoria se afla la etajul _____.

După ce a intrat în biroul _____, fata a aflat că există _____ țesături diferite pentru rochia de zână. Ea a ales țesătura cer _____.
Imediat, _____ a zburat în înaltul cerului. După _____ minute a adus materialul cerut.

Curând, Mihaela avea o _____ de zână, prinsă pe șold cu o _____ și pe umăr cu o _____.

Conform greutateii ei, micuței zâne îi trebuiau aripi de _____ metri. Mihaela a vrut aripi de _____, care mergeau mai repede decât cele _____, elegante, din pene de _____.

Pentru a dobândi puteri magice, bagheta a fost înmuiată în _____.

5

Iată o posibilă continuare a poveștii. Adaugă un dialog de 5-6 replici în care Mihaela îi cere Celestei informații despre utilizarea baghetei. Folosește o exprimare politicoasă.

Bătrâna o conduse din nou pe Mihaela pe platforma imensă de unde admirase cerul albastru. De data aceasta însă, cele două se îndreptară în partea opusă. Pe o pancartă înălțată deasupra lor scria: PISTĂ DE DECOLARE 1. Dacă mergeai un metru în partea opusă, pe aceeași pancartă vedeai scris: PISTĂ DE ATERIZARE 1. Bineînțeles, ceva mai la dreapta se afla pista numărul 2, iar lângă ea pista numărul 3.

– Să îți arăt cum se fac decolarea și aterizarea, îi spuse domnișoara Celesta și o invită să stea ceva mai într-o parte.

6

Spune-ți părerea! De ce Jupiter este personajul însărcinat să aducă stofele pentru rochii?

☐

Avea o vedere bună și putea să găsească cu ușurință culoarea dorită.

☐

Acesta era un bun cunoscător al țesăturilor din stofă.

☐

Doar el putea să ajungă în înălțimile cerului.

7

Atelier creativ. Imaginează-ți că ești în „Țara lui Vreau și Capăt”. Ce dorință ai vrea să ți se îndeplinească? Scrie un scurt text în care să povestești cum ți-ai petrece o zi în această țară.

8

Identifică tipul de solicitare din fiecare fragment de mai jos.

a) Solicitare _____

– Bună, Celesta! Poți, te rog, să-mi spui cum aș putea să o desenez pe guvernanta mea cu bagheta?

– Desigur, draga mea!

– Mulțumesc!

b) Solicitare _____

– Bună ziua, domnișoara Celesta! Îmi permiteți să intru?

– Bună ziua! Intră, Mihaela! Cu ce te pot ajuta?

– V-ar deranja dacă mi-ați explica cum aș putea să-l desenez pe fratele meu, pe care aș vrea să îl aduc în Țara lui Vreau și Capăt?

– Îți explic imediat. Te rog să fii atentă!

– Voi fi foarte atentă. Mulțumesc cu recunoștință!

● Elemente de limba română ●

1

Scrive sinonimele cuvintelor date.

❖ certificat = _____	❖ voce = _____
❖ a drapa = _____	❖ platformă = _____
❖ încuviință = _____	❖ cocoțată = _____
❖ ascensor = _____	❖ țesătură = _____
❖ placă = _____	❖ imperceptibil = _____
❖ frică = _____	❖ invizibil = _____

2

Găsește antonimele verbelor din expresiile date. Precizează persoana și numărul verbului.

■ **îi vârî sub aripă** → scoase → **persoana a II-a, numărul singular**

- încuviință Corbul → _____ → _____
- se lăsa în zbor → _____ → _____
- te sui în ascensor → _____ → _____
- ne ocupăm de dumneata → _____ → _____
- se întoarse cu o fâșie de cer → _____ → _____
- Celesta luă o baghetă → _____ → _____
- ați aterizat rapid → _____ → _____

OMONIMELE sunt cuvinte cu **formă identică, dar cu înțeles total diferit.**

Exemple: **a) Omofone** – se scriu și se pronunță identic.

Cerbul avea un **corn** rupt. Se auzi sunetul unui **corn**. Băiatul a mușcat cu poftă din **corn**. Nu am recunoscut fructele de **corn**. Plugul se sprijinea într-un **corn**.

b) Omografe – grafic sunt identice, dar diferă pronunția datorită accentului.

placa: Placa de pe ușa Celestei conținea numele ei. Bijutierul va **placa** inelul cu o foiță din aur.

Pronunțați cuvintele *ochi, mătură, deși, lungi, clasa, coji, barem, snopi, lumină, era* schimbând accentul. Observați cum se modifică valoarea lor ca părți de vorbire, odată cu schimbarea accentului. Precizați ce sunt ca părți de vorbire în ambele cazuri.

3

Formează verbe de la substantivele date.

Model: lovitură → a lovi

- întrebare → _____
- cântec → _____
- locuință → _____
- desen → _____

- privire → _____
- rezolvare → _____
- muncitori → _____
- plimbare → _____
- sprijin → _____

4

Alcătuiește enunțuri în care cuvintele *sare, zori, stea, roșii* să fie verbe.

5

Colorează verbele de acțiune cu verde, pe cele de stare cu galben și pe cele de existență cu roșu.

6

Barează forma greșită a verbelor.

- a) – Nu fii cu capul în nori!
 – Fi atent la enunțul exercițiilor!
 – Să ști că aceasta se cunoaște după cum scrii rezolvarea.
 – Va fii ușor dacă ți minte aceste lucruri.
 – Astfel tu devii un elev bun care ei calificative bune și vei fii felicitat pentru că scri corect.
 b) Eram în excursie când a început ploaia. Nu am loat umbrelele la noi.
Ieram

Am intrat într-un muzeu.

A fost o idee bună ca să nu fi udat.

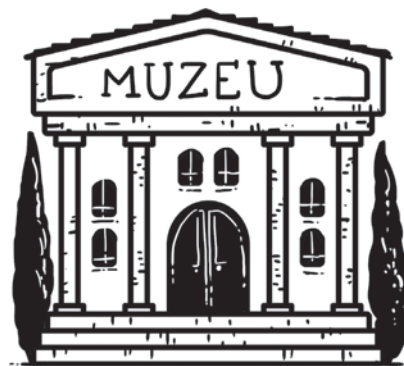
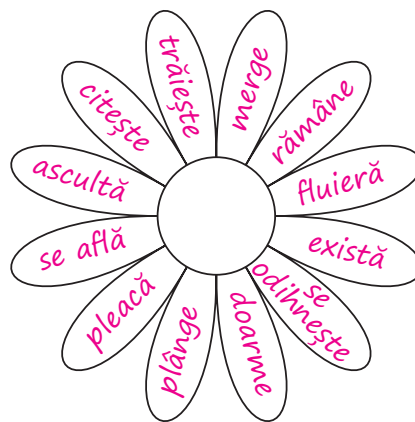
Nu fii îngrijorat, pentru că ploaia va fii scurtă.

c) Celesta veni să deschidă ușa.
venii

Chiar dacă nu am vrut, o minți totuși pe mama.
minții

Mihaela folosi bagheta magică pentru a ajunge în Țara Jucăriilor.
folosii

Citind povestea, mă gândi să-mi cumpăr un costum de zână.
gândii

Clubul
de lectură

Harry Potter și piatra filozofală

– fragment –

de J. K. Rowling

– CAPITOLUL V – ALEEA DIAGON

O baghetă magică! De când își dorise așa ceva! Magazinul, contrar renumelui, era micuț și sărăcăcios. Cu niște litere aurite, jupuite de vreme, scria deasupra ușii: „Familia Ollivander: Constructorii celor mai bune baghete magice, din 382 î.Chr. până azi”, iar în vitrina prăfuită, pe o pernuță purpurie, decolorată de-a binelea, trona o singură baghetă magică.

Un clinchet de clopoțel le anunță intrarea. Era un loc strâmt, unde se afla doar un scaun

rotitor, în care se așeză Hagrid, așteptând să apară cineva. Harry se simți straniu, ca și cum ar fi intrat într-o bibliotecă plină cu cărți vechi, valoroase. [...]

– Bună ziua, se auzi o voce blândă. Harry tresări. Probabil că la fel făcu și Hagrid, căci scaunul scârțâi jalnic. În fața lor stătea un bătrânel cu ochi mari, deschiși la culoare, scăpărători ca două astre în întunecimea din cameră.

– Bună ziua, spuse Harry încurcat.

– O, da! spuse bătrânelul, știam că o să te văd în curând, Harry Potter. Nu poți fi confundat, ai

întocmai ochii mamei tale. Parcă mai ieri a intrat și ea în magazinul meu, ca să-și cumpere prima ei baghetă magică, lungă de treizeci de centimetri, foarte elastică, din lemn de salcie. [...]

– Tatălui tău, în schimb, îi plăceau baghetele de mahon, de patruzeci de centimetri, pliante, cu mai multă putere, excelente pentru transfigurări. Eh, întotdeauna, bagheta magică spune totul despre vrăjitor! [...]

– Rubeus! Rubeus Hagrid! Vai, cât mă bucur să te văd! Stejar, optzeci de centimetri, dar foarte flexibilă, nu-i așa?

– Da, domnule, așa era! zise Hagrid. [...]

– Hmm, mormăi domnul Ollivander, aruncându-i o privire pătrunzătoare. Ia să te vedem, domnule Potter... Scoase din buzunar un metru de croitorie, cu marcaje de argint, și întrebă:

– Care e mâna în care ții bagheta?

– Păi, dreapta o folosesc cel mai mult! zise Harry.

Făcu mai multe măsurători, de la umăr până în vârful degetelor, de la cot la încheietură, de la umăr la pământ, de la genunchi la subsuoară, îi măsură chiar și circumferința capului. În timp ce măsura, îi explica:

– Orice baghetă Ollivander are un miez magic. Folosim păr de unicorn, pene din coada unei păsări Phoenix și artere de dragon. Nu găsești două baghete Ollivander la fel, așa cum nici unicornii, dragonii sau păsările Phoenix nu sunt la fel! Și te asigur că nu o să obții aceleași rezultate bune, dacă folosești bagheta altui vrăjitor! De-abia atunci își dădu seama Harry că metrul făcea toate acele măsurători de unul singur, fără să pună nimeni mâna pe el! Domnul Ollivander se plimba printre cutii, căutând bagheta magică potrivită pentru Harry.

– Asta e! strigă el la un moment dat, moment în care metrul căzu inert, într-o grămăjoară, la podea. Încearc-o pe asta, domnule Potter. Lemn de fag și artere de dragon. Douăzeci și cinci de centimetri, foarte flexibilă. Fă câteva mișcări cu ea. Harry o luă rușinat, nu prea știind ce să facă. O arcui prin aer, dar domnul Ollivander i-o luă repede din mână.

– Încearc-o pe asta de arțar și cu pene de Phoenix, e un pic mai rigidă. Harry o încercă și pe aceea, dar imediat domnul Ollivander i-o luă din mână, nemulțumit.

– Asta! De abanos și cu păr de unicorn, de douăzeci și unul de centimetri! Încearc-o și pe ea! Harry o vântură prin aer, și iar o vântură, fără să știe ce dorea să vadă domnul Ollivander. Numărul de baghete încercate de Harry creștea văzând cu ochii. Cu cât îi dădea să încerce mai multe baghete de pe rafturi, cu atât fața domnului Ollivander se lumina mai tare.

– Hm, un client pretențios! Nicio grijă, găsim noi bagheta potrivită și pentru tine! Mă întreb dacă nu... Da, sigur! O combinație neobișnuită, cu pene de Phoenix, din mlădițe de stejar, de 40 de centimetri, netedă și mlădioasă. Harry luă și bagheta aceea. Deodată, simți ceva cald în palmă, iar bagheta păru să i se fi lipit de mână. O ridică pe deasupra capului și șfichiui aerul cu ea, lăsând o urmă de stelute strălucitoare, roșii și aurii, ca niște focuri de artificii. Hagrid chiui.

– Bravo! îl laudă domnul Ollivander. Foarte bine! Ce ciudat, totuși... Puse bagheta la loc, în cutia ei, și o împacheta cu hârtie maronie, timp în care nu înceta să se mire:

– Ciudat... Foarte ciudat...

– Nu vă supărați, dar ce e așa ciudat? Domnul Ollivander îl fixă cu privirea lui pătrunzătoare.

– Îmi amintesc de toate baghetele pe care le-am vândut... De absolut toate. A mai existat o astfel de pană de Phoenix ca aceea care este inclusă în bagheta ta. E ciudat că bagheta care conținea pana geamănă a fost aceea care ți-a făcut cicatricea asta... Harry înghiți cu greu.

– Da, este straniu că se întâmplă astfel de lucruri. Și nu uita ce ți-am spus: bagheta alege vrăjitorul și nu invers! Așa că sunt ferm convinși că trebuie să ne așteptăm la lucruri mari de la dumneata, domnule Potter! La urma urmelor și Cel-Al-Cărui-Nume-Nu-Trebuie-Pomenit a făcut lucruri mari, teribile, dar mari! Harry se cutremură. Nu era sigur că îl plăcea prea mult pe domnul Ollivander. Plăti șapte galeoni de aur pentru baghetă, iar domnul Ollivander îi conduse până la ușă.

„**Întâmplări din grădina mea**“ este titlul unui volum de versuri care poartă semnătura Anei Blandiana, fiind publicat pentru prima dată în anul 1980. Scris într-o notă jucăușă, volumul de poezii este îndrăgit de cei mici, care se pot identifica imediat cu personajele din versurile citite.

Volumul este format din 11 poezii: „De-aș avea timp“, „Oare cum or fi florile“, „Cine poate ști“, „Într-o zi pe când lucrăm“, „Face oricine ce vrea“, „O furnică poetă“, „Fapt divers“, „Subchiriașii“, „La Paris“, „Semințe“, „Un secret“.

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Încercuiește răspunsurile corecte.

■ Jocurile propuse de scriitoare sunt:

- a) *de-a cireșele, de-a morcovii și pătrunjeii, de-a lubenițele;*
- b) *de-a căpșunile, de-a morcovii și pătrunjeii, de-a lubenițele;*
- c) *de-a căpșunile, de-a morcovii și pătrunjeii, de-a dovlecii.*

■ Jocul *de-a căpșunile* este cel mai lung, deoarece:

- a) căpșunile sunt plante perene (care revin la viață în fiecare an);
- b) durează mai multe luni până se coc căpșunile;
- c) căpșunile se pot coace în orice anotimp.

■ „Globurile împărătești“ sunt:

- a) bile uriașe ce stau pe coloanele castelelor;
- b) fructele pepenelui;
- c) mingi folosite în trecut pentru jocurile din povești.

■ Copiii se joacă *de-a fetele și băieții*, deoarece:

- a) așa le place cel mai mult;
- b) așa îi învață părinții;
- c) nu știu alte jocuri.

■ Scriitoarea compară copiii cu minunile dintr-o grădină, întrucât:

- a) copiii sunt tot atât de importanți pentru părinți, cât sunt fructele și legumele pentru viața omului;
- b) frumusețea unei grădini este comparabilă cu frumusețea copilăriei;
- c) pentru copii, grădina este foarte importantă.

2

Completează „ciorchinele“ cu obiecte cu care te poți juca în jocurile tale.

3

Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

mistere ➔ _____ cumiști ➔ _____ defel ➔ _____ când ➔ _____
 pătrunjii ➔ _____ lubenițele ➔ _____ urnești ➔ _____ fleții ➔ _____

4

Găsește cât mai multe jocuri care se pot asocia cu jocurile propuse de Ana Blandiana.

► De-a lubenițele: „Rațele și vânătorii“, _____

► De-a căpșunile: „De-a v-ați ascunselea“, _____

► De-a morcovii și pătrunjii: „Țară, țară, vrem ostași!“ _____

5

Describe jocul „De-a v-ați ascunselea“. Subliniază verbele folosite.

Jocurile copilăriei celor mari

„Unde ești, Chimiță?“

Se face un cerc. Toți jucătorii se prind de mână. Doi dintre jucători stau în mijloc legați la ochi. Unul strigă „Unde ești, Chimiță?“. Chimiță are un clopoțel din care sună când îi aude vocea și încearcă să fugă pentru a nu fi prins. Când e prins Chimiță, se alege alți doi jucători.

„Mațele încurcate“

Acest joc necesită mulți copii. Participanții trebuie să se prindă de mâini și să își încâlcească mâinile și picioarele între ei. Unul sau doi jucători așteaptă cu fața la perete până când ceilalți se încurcă și după aceea încearcă să descurce „mațele încurcate“.

- ◆ 15 februarie este Ziua Națională a Lecturii.
- ◆ 23 aprilie a fost declarată Ziua Bibliotecarului din România. În aceeași zi se sărbătorește și Ziua Internațională a Cărții.
- ◆ Ziua Internațională a Cititului Împreună (World Read Aloud Day), organizată anual în prima zi a lunii februarie de către LitWorld, este un eveniment global, la care participă milioane de oameni. Această inițiativă reunește într-o singură zi copii, tineri și adulți din peste o sută de țări ale lumii.

6

Realizează un afiș al unei activități organizate de școala ta cu ocazia Zilei Internaționale a Cititului Împreună.

Organizatorul:

ȘCOALA GIMNAZIALĂ

Denumirea activității:

Data:

Ora:

● Elemente de limba română ●

Familia lexicală (familia de cuvinte) reprezintă totalitatea cuvintelor înrudite ca sens și formate de la același radical.

Exemple:

- **drept:** *nedrept, dreptate, nedreptate, dreptar, îndrepta, îndreptat, îndreptar, îndreptător, îndreptare, neîndreptat, îndreptăți, îndreptătit, îndreptățire, a îndreptui;*
- **om:** *omuleț, omușor, omenesc, omeneste, omenie, omenire, neomenos, a omeni, omenit, neomenit;*
- **pământ:** *subpământean, pământiu, pământos, a împământeni, împământenit, neîmpământenit, reîmpământenit, împământenire, reîmpământenire.*

1

Scrie familia de cuvinte pentru fiecare dintre verbele date.

- ♦ a juca: _____
- ♦ a albi: _____
- ♦ a bănuî: _____
- ♦ a descoperi: _____
- ♦ a crește: _____

2

Barează intrusul din fiecare serie.

- ☞ lubeniță, pepene, pepenărie, bostan, harbuz;
- ☞ vrej, curpen, lăstar, vrajă, tulpină;
- ☞ mișună, mustăcește, se foiește, colcăiește, viermuiește
- ☞ alee, potecă, drumeag, drumar, cărare;
- ☞ mister, taină, secret, enigmă, domn.

3

Formulează enunțuri în care să folosești următoarele cuvinte: de-a/dea, c-ar/car, s-ar/sar, ne-am/neam, ne-a/nea, c-aș/caș, a-i/ai, c-or/cor, v-ar/var. Grupează în tabel cuvintele folosite în enunțurile tale.

Verbe	Substantive	Pronume + verbe

4

Selectează din poezie:

- a) trei verbe la persoana I, numărul plural; _____
- b) un verb la persoana a III-a, numărul singular; _____
- c) un verb la persoana a II-a, numărul singular. _____

5

Unește fiecare expresie cu explicația potrivită.

a-și ieși din pepeni •
 gras ca pepenele •
 a vinde castraveți la grădinar •
 a împăca și capra și varza •
 a freca menta •

• a lenevi
 • a se enerva
 • a da explicații cuiva care se pricepe mai bine
 • dolofan
 • a mulțumi mai multe persoane

6

Transformă propozițiile de mai jos punând verbele la persoana a III-a, numărul singular.

• Noi păstrăm secretele prietenilor noștri.

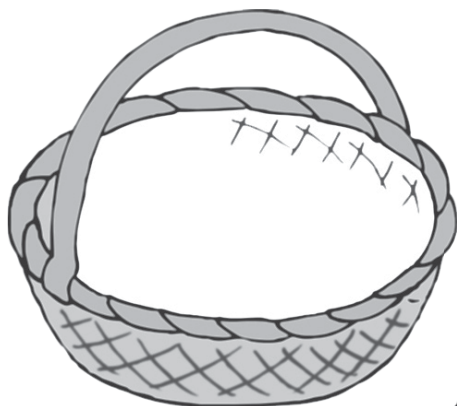
• Am cules două lubenițe mari.

• Vouă vă plac morcovii și pătrunjelul?

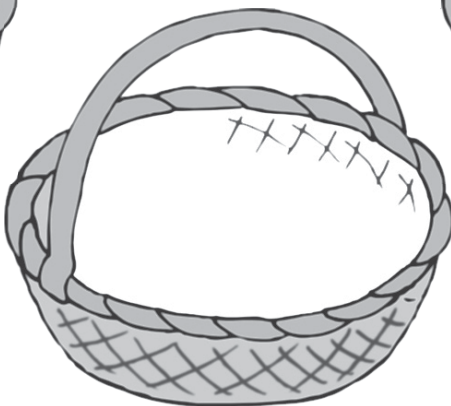
• Ce salată mare ai luat!

7

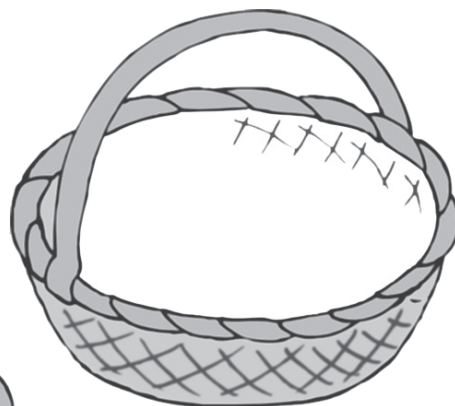
Așază verbele în coșul potrivit: *se află, se joacă, stă, se așază, mișună, este, doarme, miroase, aleargă, sunt, așteaptă, erau.*

acțiunea

starea

existența

Spaima zmeilor

după Ioan Slavici

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Adevărat (A) sau fals (F)?

- ☐ În casa familiei a venit pe lume un copil cuminte și ascultător.
- ☐ Omul a vrut să-și încerce norocul pe tărâmul celălalt.
- ☐ Tatăl copiilor cere de lucru Mumei Pădurii.
- ☐ Pe tărâmul celălalt anul durează 3 zile.
- ☐ Omul scoate copacii din pământ și-i duce la casa zmeilor.
- ☐ Zmeul crede că securea bunicului a fost aruncată în lună.
- ☐ Zmeii doresc să scape de omul venit de pe tărâmul celălalt.
- ☐ La plecarea spre casă, omul primește șase găleți cu galbeni.

2

Formulează întrebări potrivite pentru răspunsurile date.

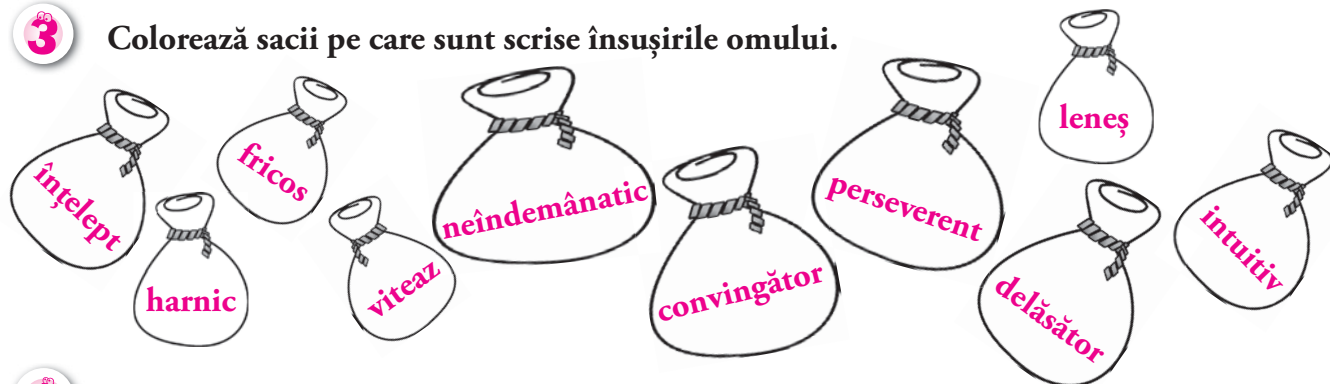
Bărbatul și femeia își doreau tare mult un copil.

Omul pleacă în lume ca să poată să-și crească copiii.

Zmeul mezin i-a propus să se întrecă în aruncarea buzduganului.

3

Colorează sacii pe care sunt scrise însușirile omului.

4

Alege proverbul potrivit textului din manual.

- * Înțeleptul nu afirmă nimic din ce nu poate dovedi. ☐
- * Buturuga mică răstoarnă carul mare. ☐
- * Bine faci, bine găsești. ☐
- * Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou. ☐

5

Notează ideea principală sau menționează începutul, respectiv, sfârșitul fragmentului corespunzător.

1.	„A fost odată ... mai sfredeluș și mai guraliv“
2. Omul ajunge pe tărâmul celălalt, la casa unor zmei.	
3. Zmeoaica îi dă o slujbă pe un an.	
4.	„Și l-a pus zmeul cel mare ... o găleată de galbeni să-l lase acolo.“
5.	„Ziua a doua ... să rămâie la locul ei.“
6. Zmeul mezin și omul și-au măsurat puterile aruncând buzduganul.	
7. Omul s-a ascuns sub pat, păcălindu-i pe zmei.	
8.	„Să nu dai șapte găleți ... spre casa omului.“

6

Spune-ți părerea! Autorul a ales acest titlu, deoarece:

- ▶ copiii omului erau așa de răi, că i-au înspăimântat pe zmei;
- ▶ prin istețimea sa, omul a reușit să-i înfricoșeze pe zmei;
- ▶ zmeii se temeau de ființe care veneau de pe alt tărâm.

7

Continuă povestea într-un text de 4-5 enunțuri. Imaginează-ți că zmeii ajung acasă și în calea lor ies copiii omului, care strigă:

– Ne e foame! Ne e foame!

• Elemente de limba română •

1

Realizează corespondența dintre cuvinte, după model.

spor
mâhnire
guraliv
slugă
biet
sfârșit
au pornit
să iert

vorbăreț
au purces
servitor
încheiere
să scuz
supărare
sărman
belșug

stăpân
bogat
bucurie
tăcut
s-au oprit
sărăcie
început
să acuz

2

Rescrie propozițiile următoare, trecând verbele la timpul trecut, apoi la viitor.

- ✿ Eu merg pe o cărare. ✿ Trandafirii aduc bucurie privitorilor.
- ✿ Cornel aleargă pe terenul de sport. ✿ Noi suntem fascinați de peisaj.
- ✿ Intri în magazinul din apropiere. ✿ Ea ascultă cântecul scatiului.
- ✿ Voi învățați lucruri noi din textele literare. ✿ Fetele pregătesc un dans nou.

3

Scrive forma corectă a verbelor.

Omul _____ la cuiul zmeilor unde _____ ceva de muncă.
(a ajunge, timpul trecut) (a cere, timpul trecut)

Zmeul cel mare _____ un burduf imens cu care să _____ apă dintr-o
(a da, timpul trecut) (a căra, timpul prezent)

fântână. Ajuns la fântână, el _____ că o _____ din pământ ca să o
(a se preface, timpul trecut) (a scoate, timpul prezent)

_____ acasă. Zmeul _____ că îi _____ o găleată cu galbeni
(a duce, timpul prezent) (a promite, timpul trecut) (a da, timpul viitor)

ca să nu-i _____ fântâna.
(a muta, timpul prezent)

4

Pune verbele, pe rând, la timpul trecut. Model: **se întâlnesc** → **s-au întâlnit**

„Doi amici se întâlnesc. Se întreabă, se cercetează de sănătate. Apoi unul dintre ei zise:

– Ei! ce faci tu azi? Unde petreci seara?

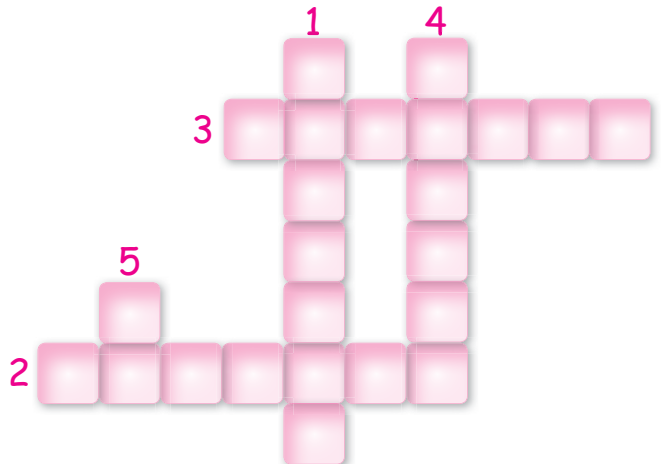
– Astăzi sunt invitat la masă la un amic al meu intim.“ (Petre Ispirescu, „Păpara“)

5

Completează grila!

1. Verbul **citește** se află la timpul
2. La timpul trecut acțiunea se petrece ... de momentul vorbirii.
3. Verbul **a privi** la timpul prezent, persoana I, numărul singular.
4. Verbul **a (se) ivi**, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular.
5. Când acțiunea se petrece ... momentul vorbirii, verbul este la timpul prezent.

O poveste cu o blană de hoțoaică roșcovană

de Passionaria Stoicescu

La o margine de sat,
cu o tolă de furat,
vulpea a venit în zori
să distribuie scrisori.
S-a-nvârtit, a dat ocol...
„Nu cumva cotețu-î gol?
Puii nu sunt nicăieri...”
– Poșta!
V-am adus vederi
și scrisori
și-o telegramă!...
Vai, se vede că vi-e teamă!
Haide, îndrăzniți, găini,
că m-așteaptă și-alți vecini!
Uite, am și loz în plic!
scoateți capul, doar un pic!

Tac găinile-n coteț,
dar cocoșul îndrăzneț:
– Mai așteaptă, că Grivei
a făcut rost de trei lei
și tot latră că-i e dor
de un loz câștigător!
Dar de n-o fi cu cinci mii,
poștărițo, să te ții,
c-o să cheme vânători,
să-ți... răspundă la scrisori!

7

Alcătuiește enunțuri în care cuvintele **zori, pui, dor, uite** din text să fie verbe.

8

Completează tabelul ca în modelul dat.

Verbul: **a umple**

Numărul	Numărul singular			Numărul plural		
persoana	I	a II-a	a III-a	I	a II-a	a III-a
Timpul prezent	umplu	umpli	(el/ea) umple	umplem	umpleți	umplu
Timpul trecut	umpleam	umpleai	umplea	umpleam	umpleați	umpleau
	am umplut	ai umplut	au umplut	am umplut	ați umplut	au umplut
	umplui	umpluși	umplu	umplurăm	umplurați	umplură
	umplusem	umpluseși	umpluse	umpluserăm	umpluserăți	umpluseră
Timpul viitor	voi umple	vei umple	va umple	vom umple	veți umple	vor umple

Verbul: **a veni**

Numărul	Numărul singular			Numărul plural		
persoana	I	a II-a	a III-a	I	a II-a	a III-a
Timpul prezent						
Timpul trecut						
Timpul viitor						

Citește și află mai mult!

Folclorul românesc abundă de personaje cu puteri supranaturale, unele dintre ele simbol al binelui, altele, simbol al răului. Prințese, prinți, fete cumini și frumoase, regi și împărați primesc ajutor de la tot felul de vietăți magice, cu puteri nemaiîntâlnite sau, dimpotrivă, aceste vietăți apar în calea lor și încearcă să le zădărnicească acțiunea.

◆ Zmeul

Deși este de multe ori descris drept o ființă asemănătoare unui balaur și i se atribuie puterea zborului, zmeul este prezentat și sub formă umană. Reprezintă un personaj negativ, care adesea răpește fetele frumoase sau îi pune piedici lui Făt-Frumos când acesta încearcă să-și îndeplinească misiunea.

◆ Muma Pădurii

Ca și zmeul, Muma Pădurii este înfățișată în basme ca fiind personajul negativ și duce o viață singuratică în pădure. Aspectul poate să difere de la basm la basm, însă de fiecare dată este o ființă înfricoșătoare, cu crengi prinse în părul încâlcit, noduroasă și rea din cale-afară.

În anumite regiuni ale țării se crede că aceasta era o făptură magică ce, dacă era prinsă, putea îndeplini o dorință.

◆ Căpcăunul

Este adesea descris ca fiind o făptură „hibrid” din mai multe animale. Acesta este un personaj negativ, și deseori eroul poveștii sau al basmului trebuie să se lupte cu el pentru a-și duce la capăt misiunea. Basmele îl descriu ca pe o creatură oribilă, monstruoasă și hâdă, de cele mai multe ori de dimensiuni foarte mari.

◆ Zgripșor

În pofida aspectului grotesc și a dimensiunilor mari, zgripșorul/zgripșorul sau zgripșuroaica a „obținut” în general roluri pozitive în folclorul românesc. Anumite basme cultivă ideea de ființă ocrotitoare, care îl ajută pe Făt-Frumos în călătoria sa, drept răsplată pentru că acesta i-a salvat puii.

◆ Ielele

Forma cea mai des întâlnită după care sunt descrise ielele este aceea de tinere fete cu puteri magice. În popor se spune că ielele obișnuiesc să danseze noaptea, sub clar de lună, goale, iar după ce acestea pleacă, locul în care au dănuțuit rămâne ars și nimic nu va mai crește acolo vreodată.

Deși nu sunt ființe neapărat rele, ielele devin instabile în momentul în care ochii curioși le urmăresc dansul – gest nechibzuit și lipsit de respect. Acestea își vor pedepsi fără preget privitorii; există două teorii întâlnite în acest sens – una spune că îi vor urâți pe viață, o alta spune că îi vor aduce la stadiul de nebunie.

◆ Ursitoarele

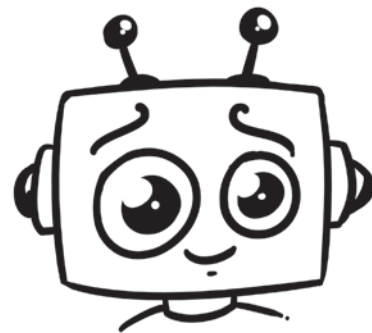
După cum se spune în popor, ursitoarele sunt trei spirite/duhuri care prezic destinul nou-născuților. La trei zile după ce pruncul s-a născut, nașa acestuia va pregăti o mäsută ca de festin cu tot felul de bunătăți pentru a le invita pe cele trei ursitoare în casă. Mama se va culca alături de copilul său, iar „zânele bune” i se vor arăta în vis.

O altă teorie sugerează că ursitoarele îi aduc „daruri” nou-născutului – să fie deștept, să fie sănătos, să aibă noroc în dragoste, să fie chibzuit etc.

Credința că în anumite zile ale săptămânii nu trebuie să muncești a scos la iveală unele personaje negative, precum Joimărița, o femeie bătrână și urâtă care este alungată cu usturoi. Același rost îl are și Marțolea, care umblă marți seara. Sfânta Miercuri și Sfânta Vineri sunt niște bătrâne rele; personajul opus lor este Sfânta Duminică, o bătrână darnică și bună.

Recapitulare

Roboții cu chip de om

1

Alege răspunsurile potrivite, conform textului din manual.

- ◆ Cei mai mulți dintre roboții cunoscuți din filme apar ca:
 - creaturi fantastice, cu solzi și aripi;
 - niște soldați universali, cu puteri supraomenești, pe jumătate om, pe jumătate robot;
 - cei doi roboți din Războiul stelelor;
 - cavaleri în armuri metalice.
- ◆ Primul robot cu chip uman a fost proiectat de:
 - Jules Verne;
 - Leonardo da Vinci;
 - Adrian Stoica;
 - Agenția Națională Spațială Americană.
- ◆ ASIMO și NAO sunt doi roboți care:
 - le stârnesc imaginația copiilor;
 - se ocupă de treburi gospodărești;
 - rezolvă temele copiilor;
 - pot să ajute persoanele în dificultate.
- ◆ Echipa de experți în tehnologie robotică de la NASA este condusă de un:
 - român;
 - ceh;
 - rus;
 - italian.

2

Înlocuiește verbele din textul de mai jos cu altele cu înțeles asemănător. Completează tabelul cu verbele găsite.

Roboții se află deja în viața noastră de zi cu zi. Atunci când așezăm cumpărăturile pe bandă, la magazin, sau când cumpărăm bilete la cinema de la un automat, interacționăm cu... un robot! Nu doar dronele sau mașinile autonome s-au creat datorită roboticii, ci și prăjitorul de pâine pe care îl folosești în fiecare dimineață.

Verbul	Persoana	Numărul	Timpul

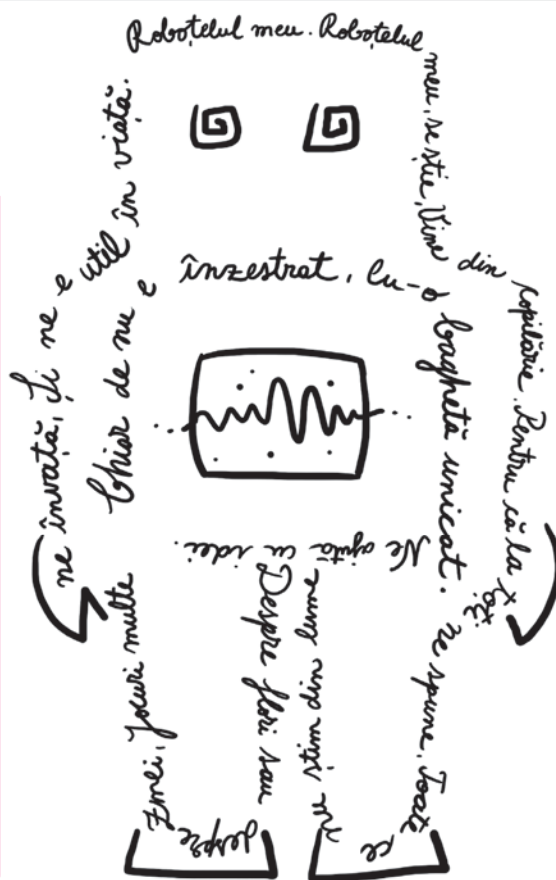
3

Numele tău este Victor Crivăț și locuiești în Pitești, pe strada Zefirului, nr. 20. Astăzi ai ajuns la un concurs de robotică la Brașov. Scrie o carte poștală adresată părinților tăi. Conținutul mesajului va fi format din cinci enunțuri, iar unul dintre cuvinte va avea sens asemănător cu cel al cuvântului „priceput“.

_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	Destinatar: _____ Str. _____ Nr. _____, Bl. _____, Sc. _____, Et. _____, Ap. _____ Sectorul _____ Județul _____ <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">Cod poștal</td> <td style="width: 50%;">Localitatea</td> </tr> </table> Oficiul Poștal _____ Țara de destinație: _____	Cod poștal	Localitatea
Cod poștal	Localitatea		

Vrei să știi mai mult?

Caligrama este o poezie în care versurile sunt așezate astfel încât să dea forma unui obiect sau a unei ființe. Privește modelul alăturat și încearcă să scrii și tu o caligramă pentru poezia preferată.

VI. FRUMUSEȚEA ESTE ÎN INIMĂ

Micul prinț

de Antoine de Saint-Exupéry

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Cartea „Micul prinț” de Antoine de Saint-Exupéry este una dintre cele mai răspândite cărți, fiind tradusă în foarte multe limbi, cu peste 140 de milioane de exemplare vândute în toată lumea.

Lecția de morală a Micului prinț este aceea că totul e posibil doar prin iubire, pentru că ceea ce este cu adevărat important nu se poate vedea, ci doar simți.

În afară de alte mesaje pe care le conține, cartea uimește prin ilustrațiile create chiar de autor – scriitor, ziarist și aviator francez (1900-1944).

1

Completează cu informațiile din text.

☆ locul: _____

☆ timpul: _____

☆ personajele: _____

2

Colorează bulinele, corespunzător fragmentului din manual.

■ Pentru a-ți face un prieten este necesar:

☐ să fii foarte răbdător;	☐ la început să stai departe;
☐ să nu vorbești exagerat;	☐ să te apropii zilnic.
☐ să te superi dacă nu iese ca tine;	

■ Monotonia vieții se schimbă dacă:

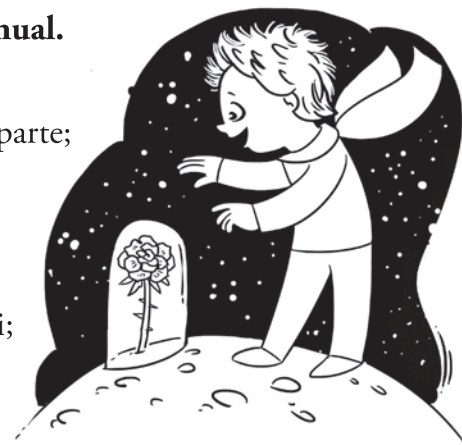
☐ ai bani;	☐ ai prieteni;	☐ te plimbi;	☐ te joci;
☐ asociezi ce vezi cu cei dragi.			

■ Trandafirul a devenit special, deoarece Micul prinț:

☐ l-a sădit;	☐ l-a udat;	☐ l-a adăpostit;
☐ l-a ferit de omizi;	☐ l-a ascultat;	☐ l-a rupt.

■ Pentru o prietenie adevărată trebuie:

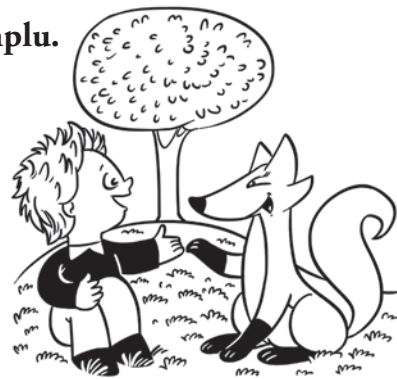
☐ să petreci timp cu cât mai multe persoane;	☐ să ai sentimente pentru cineva;
☐ să nu judeci numai ce vezi;	☐ să îți faci timp pentru prietenul tău;
☐ să reproșezi greșelile făcute;	☐ să-i uiți pe cei pe care nu-i mai vezi.

3

Alcătuiește planul dezvoltat de idei, pornind de la planul simplu.

- Întâlnirea vulpii cu Micul prinț
- Dorința roșcatei
- Explicația prieteniei
- Lecția îmblânzirii
- În căutarea trandafirului unic
- Despărțirea

4

Caută informații în text și completează descrierea Micului prinț.

Micul prinț era un copil cu părul _____, de culoarea lanurilor de grâu, _____, care pornise în lume să afle lucruri necunoscute.

Ajungând într-o grădină de trandafiri, el devine _____, crezând că sunt mii de trandafiri asemănători cu floarea sa.

Deși ar fi vrut să o îmblânzească pe vulpe, băiețelul vorbește _____ cu aceasta. Îi spune că este _____ pentru că avea de căutat prieteni și o mulțime de lucruri de aflat. Cu toate acestea, se arată _____ și reușește să îmblânzească animalul, față de care era _____, cum era și față de trandafirul său.

5

Transcrie din text expresii care arată că băiețelul era cuviincios.

6

Atelier creativ

a) Completează desenul alăturat cu elementele necesare, astfel încât să realizezi un afiș care prezintă o piesă de teatru inspirată de cartea „Micul prinț“.

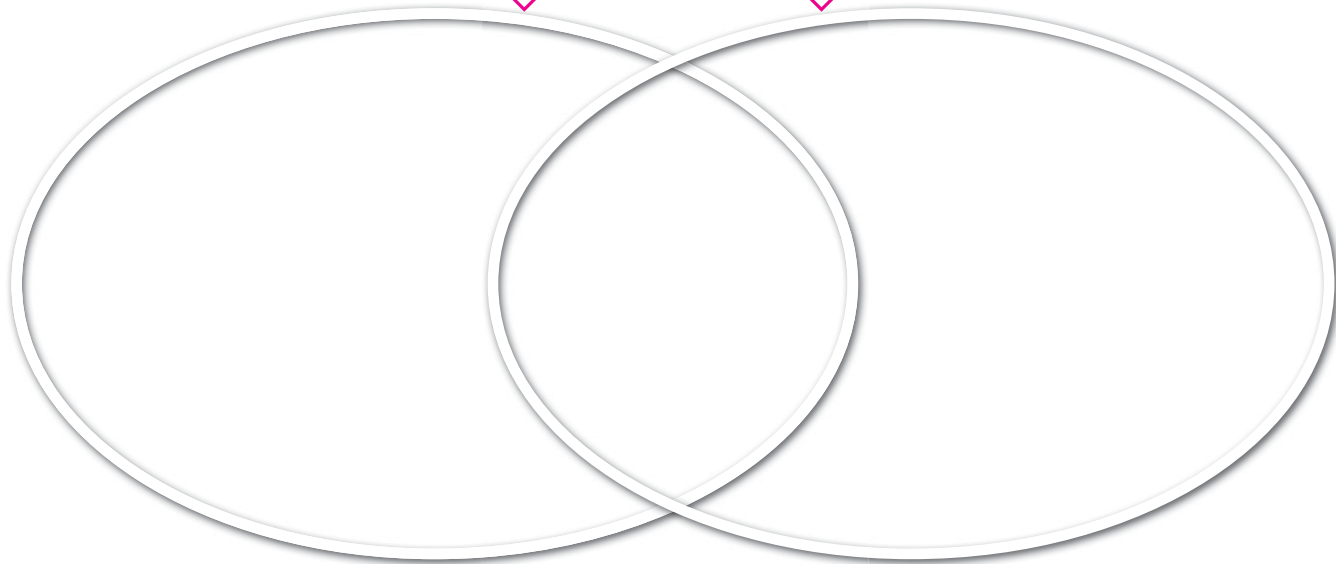
b) Împreună cu un coleg, creează un dialog pornind de la imaginea dată.

7

Completează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre vulpe – ca animal sălbatic și vulpe – ca personaj din textul „Micul prinț”.

Animalul sălbatic ↗

↖ **Personajul**

• Elemente de limba română •

1

Scrive antonimele cuvintelor.

politicos ≠ _____

trist ≠ _____

inutil ≠ _____

aceeași ≠ _____

apăru ≠ _____

prietenie ≠ _____

aproape ≠ _____

nimeni ≠ _____

2

Realizează acordul și completează.

Am _____ (a întâlni) pe Mia în stația de autobuz. Se plângea că a _____ (a certa) mama ei pentru că nu și-a făcut temele la timp. Am _____ (a asculta) și am _____ (a compătimi) pentru că e prietena mea cea mai bună. Totodată, am _____ (a sfătui) să o asculte pe mama ei.

3

a) Scrie întrebarea la care răspunde fiecare cuvânt din propozițiile scrise mai jos.

♦ Ei	cumpără	marfa	negustorului.
♦ Vulpea	înțeleaptă	explică	cu răbdare.
♦ În grădină	au crescut	trandafiri	roșii.

b) Transcrie cuvintele, apoi completează tabelul.

Cuvântul	Ce este ca parte de vorbire	Ce este ca parte de propoziție
<i>ei</i>	pronume personal	subiect – S

4

Subliniază diferit părțile principale din propozițiile următoare. Notează cu „S” – subiectul și cu „P” – predicatul.

▪ El a udat floarea cu stropitoarea.	▪ Joia fetele vor merge la dans.
▪ Pe vulpe o vânează vânătorii.	▪ Pe băiat îl chemau două fete.

5

Formulează propoziții în care cuvintele care le alcătuiesc răspund la întrebările date.

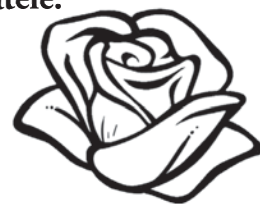
Exemplu: Unde? Ce au făcut? Câți? Cine? În curte au intrat doi prieteni.

- Pe cine? Ce face? Cine? _____
- Cine? Ce a făcut? Cu cine? Unde? _____
- Ce? Ce a făcut? De unde? A cui? _____

6

**Ordonează cuvintele pentru a alcătui propoziții. Notează subiectul (S) și predicatul (P).
Analizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate subiectele și predicatele.**

- a) de trandafiri, descoperi, prinț, spre, micul, o grădină, un drum.
- b) vei, pași, tu, deosebiți, cunoaște, unor, sunetul.
- c) freamăt, la, patru, mă, un, o, cuprinde, ora, vor, neliniște, și.

7

Găsește întrebările potrivite pentru fiecare parte de propoziție.

Subiect

*Ce se spune despre subiect?
Despre cine se vorbește în propoziție?*

Cine?

Ce face?

Ce?

Predicat

*Clubul
de lectură*

Micul prinț

de Antoine de Saint-Exupéry

**Dedicație
Lui Leon Werth**

Cer iertare copiilor că am dedicat această carte unui adult. Am o scuză serioasă: omul acesta este prietenul meu cel mai bun din lume. Mai am o scuză: omul acesta are darul să înțeleagă totul, până și cărțile pentru copii. Am și a treia scuză: omul acesta locuiește în Franța și suferă de foame și de frig. Are atâta nevoie de mângâiere! Dacă toate argumentele mele nu sunt totuși suficient de convingătoare, atunci țin să dedic această carte copilului care a fost odinioară. Cei mari au început și ei prin a fi copii, cu toții. (Prea puțini, însă, mai păstrează această amintire.)

Îmi corectez, deci, dedicația, astfel:

Lui Leon Werth, pe când era un copilăș de-o șchioapă

Micul prinț

I

Pe când aveam șase ani, am descoperit o ilustrație minunată, într-o carte despre lumea pădurilor virgine, intitulată „Întâmplări adevărate”. Ilustrația reprezenta un șarpe boa care înghițea un mic animal sălbatic. Iată copia acelui desen.

Micul prinț (1)

În carte se dădea următoarea explicație: „Șerpii boa își înghit în întregime prada, fără să o mestece. După aceea cad în amorțire și dorm timp de șase luni, cât durează digestia”.

M-am gândit atunci îndelung la viața aventuroasă din junglă și am reușit să fac, la rândul meu, cu un creion colorat, primul meu desen. Desenul meu numărul 1 era așa:

Micul prinț. Primul desen

Le-am arătat oamenilor mari capodopera și i-am întrebat dacă desenul meu îi sperie.

Ei mi-au răspuns:

– De ce să te sperii de o pălărie?

Desenul meu, însă, nu reprezenta o pălărie, ci un șarpe boa care digera un elefant. Am desenat atunci șarpele boa văzut pe dinăuntru, pentru ca astfel să fie și pe înțelesul oamenilor mari. Ei au întotdeauna nevoie de explicații. Desenul meu numărul 2 era așa:

Micul prinț. Al doilea desen

Oamenii mari m-au sfătuit să las încolo desenele cu șerpi boa, văzuți fie pe dinăuntru, fie pe dinafară, și să-mi văd mai bine de geografie, de istorie, de aritmetică și de gramatică. Așa s-a făcut că am părăsit, la vârsta de șase ani, o strălucită carieră de pictor, descurajat de nereușita cu desenul meu numărul 1 și cu desenul meu numărul 2. Oamenii mari nu pricep singuri nimic, niciodată, și e obositor pentru copii să le tot dea explicații peste explicații.

Astfel că a trebuit să-mi aleg altă meserie și am învățat să pilotez avioane. Am cutreierat astfel aproape întreaga lume. Iar geografia, ce e drept, mi-a fost de mare ajutor. Învățasem să disting dintr-o singură privire China de Arizona. Lucru foarte folositor pentru cine se rătăcește în timpul nopții.

Viața mi-a oferit astfel o mulțime de ocazii de a cunoaște o mulțime de oameni serioși. Mi-am petrecut multă vreme printre oamenii mari. I-am cunoscut îndeaproape. Fapt care, însă, nu m-a făcut să am o mai bună părere despre ei.

Dacă întâlneam pe câte cineva care-mi părea mai cu scaun la cap, îl puneam la încercare cu ajutorul desenului meu numărul 1, pe care îl purtam mereu cu mine. Voiam să mă conving că avea într-adevăr o minte pătrunzătoare. Numai că răspunsul era mereu același: „E o pălărie”. Atunci eu nu-i mai vorbeam nici de șerpii boa, nici de pădurile virgine, nici de stele. Ca să fie pe înțelesul lui, stăteam de vorbă despre bridge, despre golf, despre politică și despre cravate. Iar omul era încântat că făcuse cunoștință cu o persoană atât de rezonabilă ca mine.

Print și cerșetor

după Mark Twain

Știi că...?

Romanul „Print și cerșetor” de Mark Twain prezintă povestea a doi băieți născuți în aceeași zi în Londra, care seamănă foarte bine: prințul Eduard, fiul regelui Angliei și Tom Canty, un băiat dintr-o familie foarte săracă.

Fiu al regelui Henric al VIII-lea, prințul Eduard Tudor devine rege al Angliei la doar 9 ani, cu numele de Eduard al VI-lea. Deși are o domnie scurtă, de doar 6 ani, tânărul rege rămâne în istorie ca un mare susținător al religiei protestante, reforma religioasă fiind cea mai mare preocupare a sa. El a devenit rege de la o vârstă așa de mică pentru că îi muriseră ambii părinți, mama la naștere, iar tatăl când el avea 9 ani.

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează spațiile libere cu informațiile potrivite.

A. Textul „Print și cerșetor” este un text _____, în care sunt prezentate _____ în ordinea desfășurării lor.

B. Momentele povestirii:

■ Situația de început:

☆ locul: _____

☆ timpul: _____

☆ personajele: _____

■ Întâmplările:

1. Tom hoinărește pe străzile Londrei.

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

■ Încheierea întâmplărilor: _____

2

Alege învățătura potrivită.

☐
☐
☐

Nu trebuie să judeci pe cineva doar după înfățișare.

Hainele scumpe te fac superior celor din jur.

Binele făcut nu întotdeauna se răsplătește cu bine.

3

Completează tabelul cu date despre personaje.

Adjectivul	Fapte care dovedesc	Numele personajului
<i>chipeș</i>	<i>„era un băiat frumușel la chip“</i>	<i>Eduard Tudor</i>
justițiar		
visător		
emoționat		
grijuliu		
modest		

4

Alege răspunsul potrivit pentru întrebările date.

- Unde ajunge Tom în hoinăreala sa prin Londra?
 - ☐ Băiatul ajunge pe podul cu lanțuri.
 - ☐ Tom se trezește în fața palatului regal.
- Când i se împlinește lui Tom visul cel mai mare?
 - ☐ Atunci când îl vede pe prințul Tudor, Tom simte că ruga sa fierbinte a fost ascultată.
 - ☐ Lui Tom i se împlinește visul când își schimbă hainele cu Tudor.
- Cum își arată Tom respectul față de prinț?
 - ☐ Refuză să își schimbe hainele.
 - ☐ Îi spune că nu se cade să formuleze el concluzii legate de întâmplarea

la care participă.

5

Atelier. Imaginează-ți o întâlnire dintre Micul prinț, personajul lui Antoaine de Saint-Exupéry, și Tom. Ce crezi că l-ar ruga Tom pe acesta?

• Elemente de limba română •

1

Descoperă în text sinonimele următoarelor cuvinte.

❖ domol = _____	❖ mirare = _____
❖ impunător = _____	❖ grămadă = _____
❖ înfocată = _____	❖ basme = _____
❖ gratii = _____	❖ sclipitoare = _____
❖ roșu aprins = _____	❖ urmaș = _____
❖ boieri = _____	❖ origine = _____

2

Unește expresiile cu înțeles asemănător.

- a fi lihnit
- nicio umbră de îndoială
- a bate ulițele
- a arunca vorbe aspre
- a fi mirat din cale afară
- în carne și oase
- straie ca-n basme

- a rămâne cu gura căscată
- a fi mort de foame
- a vorbi pe un ton sever
- în persoană
- a umbla creanga
- fără de tăgadă
- veșminte alese

3

Observă sensurile verbului **a trezi** în expresiile date. Formulează enunțuri cu două dintre aceste expresii.

- ❖ a se trezi la viață = a renaște
- ❖ a se trezi din somn = a se deștepta
- ❖ a trezi interesul = a interesa
- ❖ a se trezi la realitate = a conștientiza
- ❖ a se trezi cu cineva la ușă = a fi surprins
- ❖ a se trezi = a-și pierde tăria/gustul/aroma

4

Barează varianta **incorectă**.

„Chiar acum din crâng veni/venii
Și c-o veste bună!
Iarăși e concert copii/copiii
Merg și eu, și tu să vii/vi
Mergem împreună.”

- S-ar/sar putea ca frații săi/s-ai să nu poată veni/venii la concert.
- Ei sar/s-ar zilnic coarda pentru că s-ar/sar putea să meargă la un concurs de sărituri.
- Tatăl meu părăsi/părăsii încăperea, însă eu nu găsi/găsii puterea să-i/săi urmez gestul.

5

Înlocuiește subiectul propoziției de mai jos ținând cont de cerință. Scrie propoziția obținută în fiecare caz, făcând modificările necesare.

Tom privește în curtea palatului.

a) cu un substantiv comun la numărul singular

b) cu un substantiv comun la numărul plural

c) cu un pronume personal, persoana I, numărul plural

d) cu un pronume personal de politețe, persoana a II-a

6

Completează blazonul cu informații și desene potrivite.

Punctele mele forte

Punctele mele slabe

Scopurile mele

Preferințele mele

Numele și prenumele

7

Scrive o invitație prin intermediul căreia să-l inviți pe prințul Eduard la „Simfonia lalelelor”.

Oaspeții primăverii

de Vasile Alecsandri

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează propozițiile lacunare.

Poezia „Oaspeții primăverii” este un text în _____, alcătuit din patru _____.

Fiecare strofă conține patru _____.

Prin intermediul acestui text, autorul exprimă _____ și _____ sale față de anotimpul primăvara.

2

Marchează cu X explicațiile potrivite.

• „E cocostârcul tainic în lume călător”:

- ☐ Cocostârcul aduce un mesaj secret.
- ☐ Pasărea migrează până în Africa, având un traseu ocolitor.
- ☐ Fiind o pasăre mută, prezența cocostârcului este una discretă, enigmatică.

• „Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc”:

- ☐ Păsările se bucură de soarele cald și ciripesc vesele.
- ☐ Păsările ciripesc neîntrerupt, după o iarnă lungă.
- ☐ Păsările ciripesc pentru a atrage soarele.

• „Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață! ”:

- ☐ Odată cu venirea primăverii, au înverzit toate plantele.
- ☐ Apariția ierbii vestește sosirea primăverii.
- ☐ Verdeața a crescut.

• „Și cerul și pământul preschimbă sărutări

Prin raze aurite și vesele cântări! ”:

- ☐ Pământul se bucură de razele calde ale soarelui.
- ☐ Cerul îi dăruiește pământului razele sale calde, iar pământul vesele cântări.
- ☐ Elementele naturii trăiesc o poveste de dragoste.

• De ce se simte fericit poetul?

- ☐ Pământul se acoperă de iarbă și flori parfumate.
- ☐ Poate merge la vânătoare și pescuit.
- ☐ Primăvara îl inspiră.

• De ce primăvara aduce speranță?

- ☐ Renașterea naturii ne face să ne simțim mai tineri.
- ☐ Veselia din jur aduce optimismul în viața oamenilor.
- ☐ Agricultorii au încredere că recoltele vor fi bogate.
- ☐ Ziua se mărește și copiii speră că se vor juca mai mult timp afară.

3

Fiecare strofă a poeziei ar putea fi un tablou într-o expoziție.

a) Realizează tabloul pentru prima strofă.

b) Alege din lista de mai jos titlul potrivit fiecărei strofe și notează-l pe spațiul punctat.

• Sărutul soarelui • Reîntoarcerea păsărilor călătoare • Zborul deasupra cuibului • Apariția cocostârcului

1.	2. El vine, se înalță, în cercuri line zboară Și, repede ca gândul, la cuibu-i se coboară; Iar copilașii veseli, cu pieptul dezgolit, Aleargă, sar în cale-i și-i zic: Bine-ai sosit!
3. În aer ciocârlia, pe casă rândunele, Pe crengile pădurii un roi de păsărele Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc Și pe deasupra bălții nagâții se-nvârtesc.	4. Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeață! În lume-i veselie, amor, sperare, viață, Și cerul și pământul preschimbă sărutări Prin raze aurite și vesele cântări!

4

Ce alt titlu s-ar potrivi poeziei? Scrie alte variante posibile.

5

Atelier creativ. Scrie un text creativ cu titlul „Vestitorii primăverii“ în care să folosești și expresiile: *cocostârc tainic, lungă ciripire, raze aurite, vesele cântări.*

Știi că...?

Cocostârcul alb sau barza albă (*Ciconia ciconia*) este o pasăre migratoare de talie mare. La începutul lunii septembrie, barza migrează spre Africa de Sud și se întoarce începând cu sfârșitul lunii martie, pe același traseu pe care l-a străbătut toamna.

La ieșirea din ouă, puii berzelor cântăresc numai 65-80 de grame și sunt acoperiți cu un puf alb. Singurul sunet pe care îl scot este produs prin lovirea celor două maxilare.

• Elemente de limbă română •

1

Transcrie strofa înlocuind cuvintele subliniate cu sinonimele acestora, astfel încât să nu se schimbe înțelesul. Recitește versurile și precizează ce observi.

„El vine, se înalță, în cercuri line zboară → _____
Și, repede ca gândul, la cuibu-i se coboară; → _____
Iar copilașii veseli, cu pieptul dezgolit, → _____
Aleargă, sar în cale-i și-i zic: Bine-ai sosit!“ → _____

Reține!

La fel ca o melodie, poezia are ritmul ei, care se poate pierde atunci când unele cuvinte „nu țin ritmul“.

2

Găsește cuvinte înrudite cu cele date.

veste _____

dulce _____

3

a) Precizează sensurile verbului **a face** din enunțurile date.

Ioana **face** un copac pe caiet. → _____

Tatăl meu **face** o casă mai mare. → _____

Mama **face** un preparat deosebit. → _____

Bunica îi **face** pantofii nepotului. → _____

Vecinul meu **face** bani din piatră seacă. → _____

România **face** pace cu statul vecin. → _____

Bunicul **face** focul mai devreme. → _____

b) Scrie și tu câte trei enunțuri în care verbele date să aibă înțelesuri diferite, apoi precizează sensul fiecăruia.

a pune → _____

a prinde → _____

4

Extrage și analizează subiectele și predicatele din versurile:

„Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc
Și pe deasupra bălții nagâții se-nvârtesc.“

Atenție! Subiectul propoziției poate să lipsească din propoziție (este neexprimat). Acesta poate fi subiect subînțeles sau subiect inclus. Un **subiect subînțeles** este și în propoziția „..., se înalță, ...“, subiectul fiind, „el“, care apare în propoziția „El vine...“. **Subiectul inclus** este indicat în terminațiile verbelor la persoana I și la persoana a II-a, singular și plural. *Exemplu: Veniți cu noi pe luncă? (voi – subiect inclus)*

5

Alcătuiește propoziții dezvoltate în care cuvintele *cer*, *vin* și *dor* să fie întâi subiecte, apoi predicate.

6

a) Observă ce rol are „i” în versurile din ultima strofă a poeziei. Completează după model.

Model: • „sănu-i de verdeață” – *parte secundară de propoziție exprimată prin pronume personal*

• „în lume-i veselie” – *predicat exprimat prin verbul „a fi”*

• „la cuibu-i se coboară” – _____

• „și-i zic” – _____

b) În care dintre enunțuri „i” are rol de predikat? Bifează.

☐

Penaru-i în ghiozdan.

☐

I-am avertizat în legătură cu urmările faptelor lor.

☐

Transmite-i toate gândurile mele bune.

☐

Pe zăpadă-i doar urmă de plug.

7

Pune între paranteze întrebarea la care răspunde fiecare predikat din propozițiile date.

În curând vor veni zilele călduroase. (_____)

Lacrimi amare se rostogoleau din ochii triști. (_____)

Mânuța lui Codruț îi strecură printre buze un miez jilav de migdală. (_____)

În curând, în poiana din pădure, cucul va deschide concertul. (_____)

8

Citește cu atenție enunțul. „Cuvintele cele blânde și înțelepte ale fetei, mângâierile ei cele dulci și neprefăcute, smerenia ei deșteptară în inima bolnavului o simțire cum nu o avusese niciodată.”

Alege subiectul dintre cuvintele:

a) bolnavului; c) cuvintele, mângâierile;

b) smerenia; d) cuvintele, mângâierile, smerenia.

9

Adaugă cuvinte noi în casetele libere. Ce fel de propoziții iau naștere?

Păsările se adună.

Păsările se adună _____.

Păsările _____ se adună _____.

_____ păsările _____ se adună _____.

_____ păsările _____ se adună _____ și _____.

Deși eram la jumătatea lui april, pădurea încă mărturisea suferința iernii. Pe alocuri deschidea hrube de întunerice. În tăurile negre parcă rămăseseră cuibarele și ouăle părăsite ale balaurilor viscolilor și furtunilor, care au trecut peste lumea noastră în luna lui faur. Fagi și plopri rupți și dărâmați mărturiseau bătăliile trecute. Pădurea păstra încă în cuprinsul ei o mâhnire ș-o oboseală. Mierle și brigheci zărisem numai în tufișurile de la margine. Aici, în adâncuri, nu fâlfâiau zboruri, nu țârlăiau glasuri. Era neclintire și tăcere. [...]

Motocel, locotenentul lui Gheorghe Meiu, umbla înainte pe cărarea ce ducea în fundul râpii. Deodată se opri, în neclintirea pădurii pustii, și dădu un strigăt de bucurie. Înălță brațul și arătă spre furca unui fag:

– O veveriță!

Ne oprirăm pe cărare și căutarăm cu privirile minunea pe care o descoperise copilul.

Era într-adevăr o veveriță, un ghem de blăniță de culoarea flăcării, cu coada stufoasă adusă pe spinare spre urechi, c-un căpșor minuscul în care licăreau ochișorii ca două boabe de ploaie ori de lacrimi.

La exclamațiile noastre se mișcă brusc și trecu în partea cealaltă a trunchiului, ca să se ascundă de privirile noastre. Apoi apărui mai sus, pe altă creangă.

Tăcurăm. Ea era însă tot neîncrezătoare. Se furișă pe o ramură subțire, apoi, desprinzându-se de acolo, trecu pe-un fag mai bătrân. Făcuse o săritură fără îndoială, de pe o creangă joasă, în înălțime; însă fără nicio efortare, ca și cum puful ei de flacără se desprinsese de-aici și plutise în sus. Acolo, în fagul cel bătrân, se opri puțin cercetându-ne, atât cât puturăm să-i observăm cravata albă; apoi dispărui iar în partea opusă. De-acolo nu ne vedea ea, și-și închipuia, cu grăunciorul ei de înțelegere, că n-o vedem nici noi.

Îndată ce mă lăsa iarăși la vale, o văzui însă iar. Rămăsei în urma tuturor, privind-o atent și neclintit. Globul iernii era jos, în tăul negru; și ea era sus, flacăra mărunță a vieții. Se temea încă de dușman; rămăsesese încă o clipă în ea amintirea dezastrului și a marii bătălii; bănuia încă o primejdie acum când cânta soarele în crengi; și stătea neclintită ca o frunză, lipită strâns de trunchiul fagului bătrân, și, cu urechea grămadită în scoarță, asculta un ceasornic care bătea acolo mărunțel, măsurând timpul. Nu era însă decât inimioara ei de pușor al fagului, al pădurii, ș-al primăverii.

N-am simțit în acea clipă nici milă, nici bucurie; ci am avut un simțământ intens de simpatie pentru fărâma ei simbolică de viață, într-o fracțiune a eternității, în tristul și scurtul timp al oamenilor.

Am lăsat-o în îmbrățișarea ei părintească, ascultându-și inima ei ș-a pădurii, sub mângâierea soarelui, tatăl nostru al tuturor. M-am depărtat încet către tovarășii mei.

(vol. „Țara de dincolo de negură“)

brigheci – (pl.) sturz negru cu puncte albe

Recapitulare

* Citește cu atenție textul următor.

Școala se afla la poalele unui deal înalt. Avea ziduri de cărămidă roșiatică, turnulețe subțiri din piatră cenușie și era înconjurată de o pădure de pini. Vara, clădirea era cufundată într-o umbră răcoroasă. Scările urcau în spirală, ca într-o cochilie, iar coridoarele erau lungi și înguste.

Elevele purtau sarafane liliachii, dresuri albe, pantofi negri, cămăși mov și cravate gri, iar rochițele de vară erau în carouri liliachii. Panglicile pe care le purtau în jurul taliei aveau culori diferite la fiecare clasă. Uniformele băieților aveau aceleași culori, doar că în zilele calde, în locul pantalonilor lungi purtau pantaloni scurți. Stema școlii era simplă, dar încărcată de semnificație – un trandafir liliachiu. La ocazii speciale, cum ar fi decernarea unui premiu, purtau o altă uniformă: o pelerină lungă și o pălărie înaltă, multicoloră, cu vârful ascuțit.

Ca în orice școală, și aici erau reguli de respectat, doar că erau atât de multe, încât deseori elevii, în graba lor, le mai încălcau. Și aici elevii învățau **cu sârg**, deoarece în fiecare săptămână se dădeau lucrări de control.

Mildred era elevă în primul an de școală. Era persoana care părea că intră mereu în **bucluc**. Nu avea neapărat intenția de a încălca regulile și de a-i supăra pe profesori, dar, de câte ori era prin preajmă, pur și simplu se întâmpla câte ceva: avea pălăria pusă cu fața în spate, șireturile îi atârnavă, cordonul era dezlegat. Nu putea să traverseze un coridor fără să primească un sfat de la cineva.

Dar chiar și așa, avea o grămadă de prieteni, iar Madi, prietena ei cea mai bună, îi rămânea alături indiferent ce se întâmpla. Formau o pereche deosebită, pentru că Mildred era **sfoasă**, înaltă, subțire și avea codițe aurii, lungi, împletite, pe care deseori le răsucea fără să-și dea seama, motiv pentru care i se atrăgea atenția, în vreme ce Madi era vorbăreată, scundă și plinuță, avea ochelari rotunzi și părul castaniu, despletit.

Locuiau la internatul școlii și aveau același tip de cameră: extrem de simplă, dar prietenoasă, cu un șifonier portocaliu, un pat, masă și scaun și o fereastră îngustă ce dădea spre pădure. Pe pereți era montată o șină metalică pentru atârnat fotografii, de care stătea prinsă o bucată de pânză aurie pe care era brodată stema școlii. Mildred avea în camera ei trei papagali mici, pufoși și foarte prietenoși, față de care era plină de **afecțiune**. Îi plăceau foarte mult animalele și aștepta cu nerăbdare următoarea zi, când urma să primească și un pisoi.

Vacanța se apropia. Toți elevii erau foarte entuziasmați în privința ceremoniei de încheiere a anului școlar. Și-au pregătit din timp pelerinele, și-au netezit pălăriile de sărbătoare.

(„La Școala lui Mildred și Madi“, după Jill Murphy)

Minidicționar

cu sârg – cu râvnă, cu tragere de inimă, cu hărnicie
bucluc – încurcătură, necaz

sfoasă – timidă, rușinoasă
afecțiune – simpatie, dragoste

1

Precizează:

- ♦ locul acțiunii; _____
- ♦ timpul când se petrec întâmplările; _____
- ♦ personajele textului. _____

2

Răspunde la următoarele întrebări.

- ❁ Din ce piese era compusă uniforma fetelor?
- ❁ De ce primea Mildred, deseori, sfaturi?
- ❁ Ce semnificație crezi că avea stema școlii?

3

Scrive adjective potrivite expresiilor.

- ❁ *învățau cu sârg* = **sânguincioși**
- ❁ *aveau o mulțime de prieteni* ❖ _____
- ❁ *plină de afecțiune* ❖ _____
- ❁ *intra mereu în bucluc* ❖ _____

4

Identifică și subliniază părțile principale de propoziție și precizează prin ce părți de vorbire sunt exprimate.

- ❁ Elevele școlii purtau sarafane liliachii.
- ❁ În internatul unde locuia, Mildred avea o cameră simplă, dar prietenoasă.

5

Transformă propozițiile dezvoltate date în propoziții simple.

- ♦ Vacanța de vară se apropia cu pași repezi.
- ♦ În parcul școlii, dumnealor sărbătoreau sfârșitul anului școlar.
- ♦ Pe culoarul școlii, Madi vorbea cu prietena ei.

6

Alcătuiește trei propoziții dezvoltate despre școala ta.

7

Pornind de la cuvântul *școală*, găsește 4 termeni pentru a forma familia de cuvinte.

8

Alcătuiește o propoziție dezvoltată respectând cerințele:

- Subiectul să fie exprimat prin pronume personal de politețe.
- Predicatul să se afle la sfârșitul propoziției.
- Să existe o parte secundară de propoziție exprimată prin substantiv comun.

9

Completează enunțurile lacunare cu forma corectă a cuvintelor *v-ar/var*.

Internatul școlii se va zugrăvi în timpul vacanței.

Elevii sunt consultați:

- _____ plăcea să vopsim pereții doar cu _____, fără să-l colorăm?
- Camerele ar fi mai luminoase dacă folosim doar _____ alb, spune Mildred.
- Și mie îmi place ideea lui Mildred! se bucură Madi.
- _____ plăcea vouă, însă eu prefer culoarea mov, spune o colegă mai mică.
- Pentru cei care doresc, vom vopsi camerele cu _____ colorat, anunță administratorul.

10

Realizează un scurt portret al prietenei tale/prietenului tău. Precizează însușirile fizice, morale și sufletești, ce pasiuni și dorințe de viitor are.

11

Alege enumerarea în care verbele nu au aceeași persoană.

- a) întreb, am întrebat, vom întreba
- b) răspunde, a răspuns, vor răspunde
- c) scrie, a scris, va scrie
- d) învățăm, învățați, învață

12

Transformă în adjective verbele.

strălucește → _____	aplaudă → _____	zâmbeam → _____
zâmbește → _____	bate → _____	influențează → _____
primește → _____	invită → _____	ascultase → _____

13

Transformă:

a) propozițiile afirmative în propoziții negative;

☞ Am plecat în excursie. → _____

☞ Mariei i-a plăcut cadoul primit. → _____

b) propozițiile negative în propoziții afirmative.

☞ Nu ți-am spus cât de mult te apreciez. → _____

☞ Un singur coleg n-a ajuns la timp. → _____

14

Prezintă-ți școala, precizând: denumirea, localitatea în care se află, adresa, aspectul școlii, ce-ți place la școala ta, ce nu-ți place, câteva activități la care ai participat împreună cu alte clase.

VII. LECȚIILE DIN JURUL NOSTRU

Povestea privighetorii

după Nestor Urechia

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Convins fiind că „râsul unui copil este un cântec de fericire, care ne încălzește inimile și ne duce sufletul, fie măcar și pentru câteva clipe, într-o lume de poveste“, Nestor Urechia creează pentru bucuria copiilor „Zânele din Valea Cerbului“, un volum care cuprinde poveștile istorisite de zânele care se întâlnesc, timp de șapte seri, într-o poiană magică din zona Bucegilor.

1

Completează enunțurile.

Întâmplarea se petrece _____ (timpul), _____
_____ (locul).

Personajele textului sunt: _____

2

Marchează cu X răspunsurile potrivite.

- Nimeni nu mai îndrăzni să-i stea pricină împăratului ciocârlanilor, pentru că:

- ☐ se dovedise iscusit și viteaz în luptă;
- ☐ dușmanii săi fuseseră învinși;
- ☐ era bătrân și toți îl respectau.

- Supușii ciocârlani erau foarte mulțumiți, deoarece:

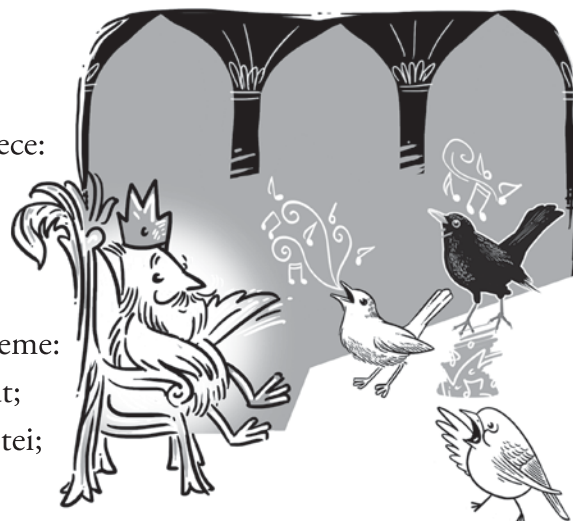
- ☐ împăratul le făcea dreptate;
- ☐ la hotarele împărăției nu mai erau pericole;
- ☐ fiecare putea face ceea ce dorea.

- Se părea că împăratul îmbătrânise înainte de vreme:

- ☐ pentru că era trist și totul în jurul lui era tăcut;
- ☐ pentru că îl dureau piciorul rupt în timpul luptei;
- ☐ pentru că nu mai avea nimic de făcut.

- Împăratului îi trebuia să-și învioreze trupul și sufletul cu cântec de pasăre străină, deoarece:

- ☐ îl ajuta să-și facă noi planuri de luptă;
- ☐ sunetele noi îi puteau aduce veselia pe chip;
- ☐ își putea ocupa timpul ascultându-le.

- Grangurul pășea cu semeție:
 - ☐ fiind mândru de hainele sale;
 - ☐ deoarece cunoștea bine locul unde ajunsese;
 - ☐ pentru că era mândru de glasul său.
- Privighetoarea trebuia să se îmbrace mai cuviincios:
 - ☐ pentru că ar fi avut mai mult succes;
 - ☐ întrucât apărea în fața unui împărat renumit;
 - ☐ pentru că se prezentase la un concurs.

3

Ordonează enunțurile conform succesiunii din text.

- ☐ Supușii erau foarte mulțumiți, pentru că împăratul era drept și gospodar.
- ☐ Prin curaj și vitejie, ciocârlanul îi îndepărtase pe dușmani și acum era stăpân peste neamul ciocârlesc.

mul ciocârlesc.

- ☐ De la o vreme, împăratul Ciocârlan era foarte trist.
- ☐ La concursul organizat au participat trei păsări: grangurul, mierla și privighetoarea.
- ☐ Unul dintre curteni a propus să-l învioreze pe împărat prin cântecele altor păsări.
- ☐ Minunatele triluri ale privighetorii l-au înveselit pe împărat.
- ☐ Cântecele mierlei a fost apreciat de către împărat.
- ☐ Îngâmfatul grangur este poftit de împărat să plece.

4

Încercuiește enunțurile care constituie argumente că împăratul era foarte trist. Motivează alegerea făcută.

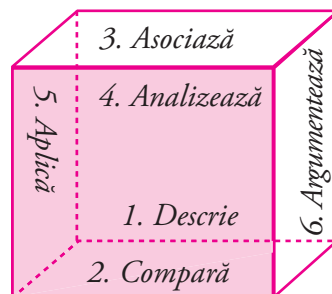
- ✿ „Se așează temeinic în scaunul lui împărătesc și puse toate treburile la cale și în bună rânduială.”
- ✿ „Când intrai, te lua cu frig la măduva oaselor, de atâta tăcere.”
- ✿ „În ziua aceea, sta împăratul, ca de obicei, mut și posomorât, bătut de gânduri negre.”
- ✿ „Împăratul a ieșit din nepăsarea-i. Ascultă cu băgare de seamă.”
- ✿ „Tot alaiul împărătesc înconjură pe stăpânul cu inimă cernită.”
- ✿ „Ochii împăratului lucesc.”

5

Rezolvă sarcinile cubului.

a) Descrie intrarea celor trei păsări în palatul împăratului.

b) Compară cântecul grangurului cu cel al mierlei.

c) Asociază o situație prezentată în text cu alta din altă povestire.

d) Analizează comportamentul împăratului atunci când a ascultat-o pe privighetoare.

e) Aplică! Cum crezi că s-a terminat povestea? Ți-ai fi dorit să fii prieten cu privighetoarea? De ce?

f) Argumentează de ce ai vrea să trăiești în regatul împăratului Ciocârlan.

Jurnalul cu dublă intrare

Fragmentul	Ideea principală	De ce l-ai ales?
„– Tu, fetițo? Cine ești? [...] i-a răsărit soarele pe față...”	Minunatele triluri ale privighetorii l-au înveselit pe împărat.	Am ales acest fragment pentru că am ascultat și eu cântecul privighetorii și am fost impresionat. Aș vrea să știu cum reușește o pasăre să scoată sunete atât de frumoase. M-a impresionat și am înțeles faptul că nu contează aspectul exterior, ci calitățile interioare (talent, bunătate, empatie etc.).
	Prin curaj și vitejie, ciocârlanul îi îndepărtase pe dușmani și acum era stăpân peste neamul ciocârlesc.	

7

Atelier creativ. Imaginează-ți și scrie sfârșitul întâmplării. Alternează o secvență dialogată cu alta descriptivă. Folosește următoarele cuvinte de sprijin: *modesta făptură, cântec înălțător, balsam pentru suflet, crăiasa cântecului, melodii măiestre, maestră de ceremonii.* Realizează un desen care să surprindă povestirea ta.

● Elemente de limba română ●

1

Barează intrușii următoarelor serii de sinonime.

- * urgie = *prăpăd, nenorocire, dezastru, urare*
- * tihnă = *taină, odihnă, liniște, repaus*
- * leac = *medicament, tratament, lecuit, remediu*
- * pricină = *ceartă, prinsoare, conflict, neînțelegere*
- * viers = *viețuire, cântec, arie, melodie*
- * cernită = *posomorâtă, mâhnită, mohorâtă, macerată*
- * slujbă = *indeletnicire, competență, serviciu, funcție*

2

Notează antonimele cuvintelor.

tinerețe ≠ _____	sfială ≠ _____
îngâmfat ≠ _____	vestită ≠ _____
măreție ≠ _____	hazlii ≠ _____
temeinic ≠ _____	dibace ≠ _____
semeție ≠ _____	firav ≠ _____

3

Completează, după model.

Model: a întreba – întrebându-l, întrebând-o

- a striga – _____
- a vedea – _____
- a asculta – _____
- a povesti – _____
- a invita – _____

4

Scrie verbele sinonime pentru expresiile de mai jos, apoi alcătuieste enunțuri cu acestea.

Model: * a fi bătut de gânduri = a fi îngrijorat

De la o vreme, mama e bătută de gânduri.

* a băga de seamă = _____

* a te lua cu frig = _____

* a-i răsări soarele pe față = _____

Sensul verbului „a bate“

- *a bate palma* (sau, argotic, *laba*) *cu cineva* = a da mâna cu cineva; a încheia cu cineva o tranzacție, dând mâna cu el în semn de învoială
- *a bate la tălpi* = a lovi pe cineva peste tălpi (pedeapsă obișnuită în Evul Mediu)
- *bătut în cap* = prost, tâmpit, nebun
- *a-și bate capul* (sau, rar, *firea*) *cu/pentru/de ceva* = a se gândi mult la ceva, a-și frământa mintea, a chibzui... în fel și chip, a se ocupa mult cu ceva, a se interesa mult de ceva, a-i păsa de ceva
- *a-și bate picioarele* = a umbla mult, a osteni umblând
- *a bate pe cineva la cap sau a bate capul cuiva* = a plictisi pe cineva cu vorba
- *a bate măr* (sau *ca mărul*) = a bate foarte tare (pe cineva)
- *bate șaua să priceapă iapa* = a face aluzie la ceva, a face apropouri

Știi că...?

♦ **Mierla** este o pasăre sedentară, deci o putem întâlni tot timpul anului la noi în țară. Masculul cântă pentru prima oară în ianuarie, în primul an de viață, pentru a-și marca teritoriul. Cântecul său melodios, amintind de un flaut, poate fi auzit din martie până în iunie, cele mai frumoase cântece putând fi ascultate în luna mai. Pentru cântecul ei, mierla este ținută în colivie.

5

Găsește două pronume personale de politețe din textul „Povestea privighetorii“. Precizează persoana și numărul acestor părți de vorbire.

6

• **Activitate în echipă.** Citiți (în grupuri de câte 5 elevi – povestitorul, Mihai, George, un bărbat, o doamnă în vârstă) textul de mai jos. Transformați apoi vorbirea directă în vorbire indirectă și scrieți povestirea în caiete.

Joc de rol

În sala de spectacol, dirijorul se pregătește să dea semnalul de începere. Liniștea se așterne și viorile încep „să spună povestea“.

– Mihai, vrei niște floricele? îl întreabă George pe colegul său aflat pe rândul din spate.

– Liniște! se aude glasul unui bărbat.

Băieții nu-l iau în seamă și Mihai este acum cu mâinile pline de floricele. Mănâncă floricelele cu poftă, fără să-i pese că acum flautul umple sala de sunete suave.

Nu trece mult timp și punga foșnește din nou.

– Nu mai vreau, spune Mihai! Ți le dau ție...

Domnul din capătul rândului se întoarce la cei doi.

– Vă rog să încetați! Am venit să ascultăm concertul, nu dialogul dintre voi! interveni o doamnă în vârstă.

– Ne cerem scuze! spune George rușinat.

7

Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate.

Soarele dogorește. ➡ _____

Am mâncat. ➡ _____

8

Propoziția simplă „Au plecat.”, transformată în propoziție dezvoltată, este:

- a) Musafirii au plecat. c) Păsările au plecat.
b) Imediat au plecat. d) Alina, Viorel și Erika au plecat.

9

Alcătuiește propoziții dezvoltate conform schemelor liniare date.

S + p.s. + P
s.c. adj. v.

S + p.s. + P
s.c. s.p. v.

S + p.s. + P + p.s. + p.s.
s.c. adj. v. s.c. s.c.

S + P + p.s. + p.s.
p. v. s.c. s.c.

10

Subliniază greșelile și apoi corectează-le prin rescrierea enunțului.

- Împăratul a întrebato dacă ia ascultat cântecul mierlei.
- Curtenii sau bucurat văzându-l vesel.
- Rândunica mia povestit a mi-a oară despre puii ei.
- Portarul la informat pe împărat că privighetoarea nu e slujnica mierlei.

Curiozități despre păsări

1. În lume există peste 9500 de specii de păsări, oamenii de știință grupându-le, de obicei, în 30 de categorii. Păsările sunt cele mai răspândite animale de pe glob.

2. Caracteristicile unice pentru păsări sunt penele, ciocul și scheletul. Pentru a putea zbura, în procesul evoluției, au suferit o serie de schimbări: au primit o formă aerodinamică a corpului, membrele anterioare s-au transformat în aripi, s-a redus masa și numărul oaselor, a apărut carena pentru a asigura o mișcare mai bună a aripilor.

3. Aproximativ 2/3 din toate speciile de păsări se găsesc în pădurile tropicale.

4. Puii de Hoatzin (*Opisthocomus hoazin*) au două gheare pe fiecare aripă, pe care le folosesc pentru a se agăța de copacii din mangrove. Ei pierd ghearele odată ce se maturizează, dar rămân niște zburători jalnici, capabili doar de a zbura planat la distanțe mici, care ating maxim 350 de metri.

5. Multe păsări consumă zilnic o cantitate de alimente egală cu 1/5 din greutatea corpului lor, pentru a obține energia necesară zburatului.

Cartea junglei

după Rudyard Kipling

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Completează cu **A** (adevărat) sau cu **F** (fals).

- ☆ Puiul de om a ajuns într-o familie de lupi. ☐
- ☆ Lupoica alungă mogâldeța dintre puii ei. ☐
- ☆ Copilul înfometat a supt lapte de lup. ☐
- ☆ Văzându-l lipsit de frică, lupii se temeau să nu le facă rău. ☐
- ☆ Cel mai mare dușman al lui Mowgli urma să devină Shere Khan. ☐
- ☆ Tatăl Lup i-a dat numele de Mowgli. ☐
- ☆ Mama Lup a hotărât să-l țină pe copil pentru că era curajos. ☐
- ☆ Puii de lup erau aduși în fața haitei pentru a fi feriți de colții prădătorilor. ☐

2

Marchează cu **X** răspunsurile potrivite.

● Pentru a fi fericit, unui copil îi trebuie:

☐ o familie care să îi ofere protecție și educație;	☐ libertatea de a face ceea ce dorește;
☐ o alimentație bazată pe dulciuri și fast-food;	☐ activități diverse pe baza aptitudinilor și intereselor sale.
☐ dragostea și înțelegerea celor din jur;	

● Pentru creșterea și dezvoltarea sa, familia de lupi i-a oferit lui Mowgli:

☐ hrană și adăpost;	
☐ protecție față de alte sălbăticiuni;	☐ modele de comportare civilizată;
☐ un loc unde el să poată învăța să scrie și să citească;	☐ sfaturi necesare supraviețuirii în junglă.

3

Activitate în perechi. **Explozia stelară**

Împreună cu colegul de bancă, formulează cinci întrebări pe care ai putea să le adresezi personajelor din text și completează colțurile steluței.

Model: *Unde?* → *Raksha, unde îl vei ascunde pe Mowgli de tigru?*

4

Identifică și citește din text fragmentul corespunzător ideii principale: „Shere Khan își vrea prada”. Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă.

5

Recunoaște personajele după replicile lor. Notează numele și însușirea potrivită. Prin gesturi sau mimică intră în rolul personajului.

Replica	Numele personajului	Însușirea
„Sigur că-l voi ține...”		hotărâtă
„Ce zici, mamă? Ai de gând să-l ții?”		
„Credeți că am venit să stau aici, cerând să-mi dați ce mi se cuvine?”		
„Cât e de mic! Cât e de golaș și de îndrăzneț!”		
„Shere Khan ne face o mare onoare...”		
„Adu-l înapoi.”		

6

Completează cu întrebări sau cu răspunsuri pe baza textului.

Întrebare	Răspuns
De ce s-a răzgândit lupul să sară asupra presupusului dușman?	
	Puiul de om râdea, deoarece nu conștientiza pericolul la care se expunea.
De ce venise tigrul Shere Khan la peștera lupilor?	
	Lupul nu a vrut să dea puiul de om tigrlui, deoarece l-a văzut mic și neajutorat, dar drăguț și isteț.

• Elemente de limba română •

1

Înlocuiește cuvintele colorate cu altele care au același înțeles.

- ♦ Cineva suia **coasta** spre noi. (_____)
- ♦ Copilul aluneca cu sania pe **coasta** dealului. (_____)
- ♦ Căzătura i-a frânt copilului o **coastă**. (_____)
- ♦ O **mogâldeață** drăguță s-a arătat la intrarea în peșteră. (_____)
- ♦ Shere Khan s-a urcat pe o **mogâldeață** de pământ. (_____)
- ♦ Magazinul a fost atacat de o **haită** de tineri. (_____)
- ♦ Mowgli a rămas în **haita** lupilor. (_____)
- ♦ Lupoaicele **pradă** alături de lupi. (_____)
- ♦ Lupul considera că puiul de om nu era o **pradă** obișnuită. (_____)

2

Alcătuiește enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor date.

a găti

somn

a țese

3

Completează după model.

✿ **I-am văzut – îl văd. → Pe Ionel I-am văzut la teatru.**

- ✿ I-am chemat – _____ → _____
- ✿ I-am alergat – _____ → _____
- ✿ I-am enervat – _____ → _____
- ✿ I-am apreciat – _____ → _____
- ✿ I-am vizitat – _____ → _____

4

Selectează din enunțul următor părțile de vorbire studiate și completează tabelul.

Ei observară că lumina lunii de la gura peșterii se stinse, pentru că umerii și capul mare, pătrat, al tigrlui Shere Khan astupaseră intrarea.

Substantive	Adjective	Pronume	Verbe

5

Încercuiește verbul din fiecare șir, apoi ordonează cuvintele astfel încât să alcătuiști enunțuri. Scrie deasupra cuvintelor ce sunt ca părți de vorbire, iar la sfârșit, între paranteze, notează câte cuvinte conține propoziția.

Exemplu:

subst. adj. verb

subst.

Soarele timid răsare deasupra mării. (5 cuvinte)

a) umple, tigrlui, de, peștera, tunete, urletul.

b) Stânca Sfatului, lupii, la, golașe, bătrâni, pe, stâncile, stau.

c) de, lumina, gura, se, peșterii, stinse, la, lunii.

6

Scrie întrebările potrivite cuvintelor subliniate.

☛ Noaptea, puiul de om s-a strecurat în peșteră. (_____)

☛ Lupoica se miră la vederea mogâldeței. (_____)

☛ Lupoica sare în apărarea puiului firav. (_____)

☛ Privirea mamei cade asupra puilor. (_____)

☛ Acum merg să fac chemarea haitei. (_____)

☛ Tatăl porni spre locul de întâlnire de la Stânca Sfatului. (_____)

7

Alcătuieste propoziții dezvoltate în care verbul **a studia** să fie predicat verbal la:

a) timpul prezent, persoana I, numărul singular; _____

b) timpul trecut, persoana a III-a, numărul singular; _____

c) timpul trecut, persoana a II-a, numărul singular; _____

d) timpul viitor, persoana a II-a, numărul plural; _____

e) timpul prezent, persoana a III-a, numărul plural; _____

f) timpul viitor, persoana I, numărul plural. _____

8

Încercuiește subiectele și precizează părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

☘ Crengile copacului din grădină au înverzit. (_____)

☘ Măine, Alexandra va merge la spectacol. (_____)

- ❁ Vor primi ei premiul acestui concurs. (_____)
- ❁ Glasul dulce al privighetorii trezește la viață întreaga pădure. (_____)
- ❁ Dumnealui va merge în fața grupului. (_____)
- ❁ Maria și Mihai se duc la cinematograful. (_____)
- ❁ Lupii și urșii au atacat stâna de oi. (_____)
- ❁ Va veni și dânsul la petrecere. (_____)
- ❁ Doamna învățătoare organizează un concurs sportiv. (_____)

Clubul de lectură

Vânătoarea lui Kaa

Tot ce vă voi povesti aici s-a întâmplat cu puțin înaintea de alungarea lui Mowgli din haiticul lupilor Seeonee. Asta a fost pe vremea când Baloo îl învăța să cunoască Legea junglei. Bătrânul și înțeleptul urs cafeniu era încântat că avea un ucenic atât de isteț. Baloo, cărturar al legilor, îl învăța Legea pădurii și a apei; cum să vorbească politicos cu albinele sălbatice; cum să dea de știre șerpilor de apă înainte de a se arunca în iaz printre ei.

Într-o după-amiază obișnuită, Mowgli simți niște mâini aspre și puternice, deși mici, pipăindu-i picioarele și brațele, apoi auzi fâșâitul ramurilor care-l loveau în față. Când deschise ochii, văzu printre ramuri cum, jos, Baloo trezise toată jungla cu răcnetele lui profunde, iar Bagheera, pantera neagră, sălta mereu pe trunchiul unui copac, arătându-și toți colții.

Apoi începu goana printre ramurile copacilor. Două din cele mai voinice maimuțe îl apucaseră pe Mowgli de subsuori și-și făceau vânt cu el din copac în copac. La început, lui Mowgli îi fu teamă că-i vor da drumul din înălțimi, pe urmă se înfurie, dar își dădu seama că niciun fel de împotrivire nu-i poate fi de folos și atunci începu să se gândească ce avea de făcut. În primul rând, trebuia să dea de știre lui Baloo

și Bagheerei. Ridică privirea și zări departe, în văzduhul albastru, pe Chil, vulturul.

– Ia-mi urmele! îi strigă Mowgli. Dă de știre lui Baloo și Bagheerei!

În timpul acesta, Baloo și Bagheera turbau de furie.

– De ce nu l-ai înștiințat pe puiul de om de primejdia care îl amenința?! răcni Bagheera la urechea bietului Baloo.

– Haide, repede... repede... gemu Baloo. Poate... poate îi vom prinde încă.

– Cu viteza asta care n-ar obosi nicio vacă rănită! Dacă mai alergi o milă rostogolindu-te ca până acum, să știi că plesnești. Mai bine stai jos și gândește-te ce-i de făcut. Fă un plan.

– Arrula! Whoo! Sunt cel mai nenorocit dintre urși. O, Mowgli, Mowgli, de ce nu te-am prevenit de primejdia din partea poporului maimuțelor!

– Cei din Bandar-Log se tem de Kaa, pitonul de stâncă. El se poate cățăra pe copaci, tot atât de bine ca maimuțele. Numai la șoapta numelui său, un fior rece străbate îndată cozile blestemate. Să mergem la Kaa.

– Ce poate să facă el pentru noi? El nu face parte din neamul nostru, căci nu are picioare.

– E foarte bătrân și foarte viclean și e mereu

flămând, spuse Baloo plin de nădejde. Promite-i multe capre.

– După ce a mâncat bine, doarme o lună întreagă. Poate că și acum e în plin somn, și chiar dacă ar fi treaz, te pomenești că preferă să-și vâneze singur caprele.

Îl găsiră întins pe o vatră fierbinte de bolovani, sub soarele de amiază, admirându-și haina minunată și nouă, căci de zece zile se retrăsese departe de restul lumii, ca să-și lepede haina veche.

– O, Baloo, ce faci tu aici? Ai vreo știre despre vreun vânat apropiat? Poate o ciută sau chiar un cerb tânăr. Sunt mai gol ca o fântână părăsită.

– Și noi am pornit la vânătoare, spuse Bagheera cu nepăsare, căci știa că nu trebuie să-l grăbești pe Kaa, care e mare și greoi.

– Îngăduiți-mi să vin cu voi, spuse Kaa. Ultima dată când am ieșit la vânătoare, era cât

p-aci să cad dintr-un copac; zgomotul l-a trezit pe Bandar-Log, care a început să mă batjoco-rească cu cele mai urâte porecle, ologule, rămă galbenă... Va trebui să le aducem aminte să se poarte cu respect...

Baloo ridică privirea și-l zări pe Chil, vulturul.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Baloo.

– L-am văzut pe Mowgli în mijlocul neamului Bandar-Log. M-a rugat să vă dau de știre. Bandar-Log l-au dus dincolo de fluviu, în cetatea maimuțelor din Peșterile înghețate.

– Până acolo e drum de o jumătate de noapte, dacă mergem în fugă, spuse Bagheera, în timp ce Baloo se uita la ea foarte grav.

– Voi căuta să merg cât voi putea de repede, spuse el îngrijorat.

– Noi nu te putem aștepta, dar urmează-ne, Baloo. Kaa și cu mine trebuie să o luăm la picior.

(după „Cartea junglei“, de Rudyard Kipling)

► Planul de recenzie

✿ Exprimă conținutul textului:

– printr-o **propoziție**;

– printr-un **grup de cuvinte**;

– printr-un **cuvânt**.

✿ Realizează un desen care să ilustreze textul.

✿ Notează **ideea** cea mai importantă din text.

Textul de informare O drumeție reușită

Știi că...?

Textul informativ (nonliterar) transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, demonstrează cum se realizează un obiect, cum funcționează un aparat etc.

Are ca scop transmiterea unor informații despre date, fapte, fenomene din realitate.

Sunt considerate texte informative: știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, programele de funcționare, buletinul meteo etc.).

Întrebările care ghidează lectura textului informativ sunt: „Despre ce suntem informați?“, „Cum suntem informați?“, „De ce?“ („În ce scop este transmisă informația?“).

Limbajul folosit conține cuvinte cu sensul lor propriu, fără expresii literare deosebite.

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Formulează răspunsuri la întrebările următoare:

Care este subiectul textului din manual? Ce transmite textul?

2

Argumentează! Precizează tipul de text și scrie două argumente care să-ți susțină afirmația.

Textul „O drumeție reușită“ este un text _____, deoarece:

(scopul) _____

(limbajul) _____.

3

Barează răspunsurile nepotrivite.

♦ Sursele din care ne putem informa înainte de a pleca în excursie sunt:

dictionar

ghiduri turistice

hărți turistice

marcaje

afișe

pliante

„Meteo“

♦ Trusa de prim ajutor se compune din:

dezinfectant

busolă

pansament

leucoplast

apă

substanțe împotriva insectelor

♦ Fluierul poate fi folosit în cazul în care:

te joci

te-ai rătăcit

nu te simți bine

vrei să alungi animalele

ai alunecat/ai căzut

♦ Pericolele care te pot pândi într-o drumeție sunt:

snoavele și poveștile cu tâlc

deshidratarea și insolația

atacul animalelor sălbatice

pierderea pălăriei

pierderea de grup

alunecarea, prinderea în avalanșe

4

Pentru ca excursia sau drumeția la care participi să fie una de succes este necesar să respecti niște reguli de bază. Stabilește legătura dintre aceste reguli și conținutul lor.

A. Planificarea excursiei

- Urmărirea marcajelor
- Folosirea unor obiecte de îmbrăcăminte în funcție de vreme
- Regulile popasului
- Evitarea contactului cu animalele sălbatice
- Folosirea justă a timpului

B. Conținutul rucsacului

- Stabilirea și cercetarea traseului
- Calcularea timpului necesar pentru fiecare etapă
- Protejarea naturii

C. Siguranța participanților

- Necesitatea existenței unui conducător de grup și a unui membru care să știe să se orienteze după hartă și busolă
- Unitatea grupului

D. Alte informații utile

- Existența unei truse de prim ajutor
- Îmbrăcăminte și încălțăminte
- Alimentele importante: apă, fructe, ciocolată etc.
- Busola

5

Compară cele două fragmente. Care este deosebirea dintre acestea?

Când Dumnezeu a făcut toate câte sunt pe pământ, le-a colorat frumos. Când a făcut zăpada, i-a zis: „Pentru că tu umbli peste tot, să-ți cauți singură culoarea ce-ți place”.

Zăpada s-a dus mai întâi la iarbă:

– Dă-mi și mie din culoarea ta verde atât de frumoasă!

Iarba a refuzat-o.

A rugat atunci macul să-i dea culoarea roșie, vioreaua să-i dea culoarea albastruie, floarea-soarelui să-i dea culoarea galbenă. Niciuna nu a ascultat rugămintea zăpezii. Tristă și amărâtă, aceasta a ajuns în dreptul ghiocelului, căruia i-a spus necazul ei:

– Nimeni nu vrea să-mi dea culoarea sa. Toate mă alungă și-mi bat joc de mine!

Înduioșat de soarta zăpezii, ghiocelul i-a spus:

– Dacă-ți place culoarea mea albă, eu o împart bucuros cu tine.

Zăpada primi cu bucurie darul ghiocelului.

De atunci, ea poartă veșmântul alb ca al acestuia. Drept recunoștință, zăpada îl lasă să-și scoată căpșorul afară de cum începe să se arate primăvara.

Ghiocelul (*Galanthus L.*; din limba greacă: *gala* = lapte, *anthos* = floare) este un gen de plante bulboase din familia Amaryllidaceae, plante care înfloresc printre primele la începutul primăverii.

Cel mai reprezentativ membru este *Ghiocelul comun* (*Galanthus nivalis*).

Toate speciile genului *Galanthus* au bulbi, frunze liniare și tulpini lipsite de frunze, cu o singură floare în vârf, sub formă de clopot. *Galanthus nivalis* are în jur de 15 cm înălțime și înflorește primăvara foarte devreme. Bulbul este globulos, acoperit cu foițe maronii. La baza tulpinii se află două frunze verzi-albăstrui, liniare, plane, slab carenate. Floarea albă are șase petale, cele trei exterioare fiind mai mari și mai arcuite decât cele interioare. De asemenea, cele interioare au câte o dunguliță verde sau gălbuie.

bulbos – care are bulbi

globulos – care are formă sferică

carenat – curbat, adâncit

• Elemente de limba română •

1

Caută în text și scrie sinonimele cuvintelor date.

• vas = _____	• fâș = _____
• ghete = _____	• pubelă = _____
• sac = _____	• glumă = _____
• cavernă = _____	• înțeles = _____
• salută = _____	• distractiv = _____

2

Formulează propoziții în care următoarele cuvinte să fie, pe rând, subiecte și părți secundare de propoziție.

Exemplu: În centrul orașului Brașov se află „Piața Sfatului”. (subiect)

Săptămâna trecută am mers în „Piața Sfatului” din Brașov. (parte secundară de propoziție)

excursie: _____
(subiect)

_____ (parte secundară de propoziție)

busolă: _____
(subiect)

_____ (parte secundară de propoziție)

dumnealui: _____
(subiect)

_____ (parte secundară de propoziție)

3

Scrie enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: **ghid**, **busolă**, **vas**. Precizează sensul.

Model:

pas

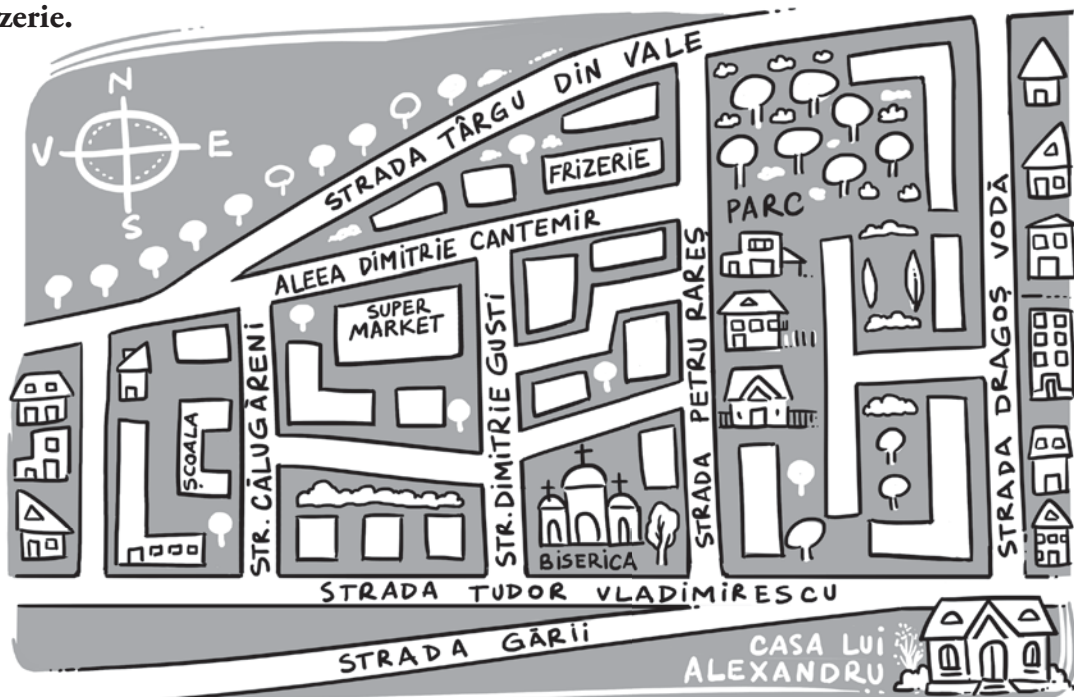
Prietenul meu are un pas mai mare ca al meu. (pășitură)

Călăreții căutau un pas de trecere între munți. (trecătoare)

4 Observă cu atenție harta și legenda ei. Imaginează-ți că locuiești în orașul Brașov și dorești să ajungi în Bulgaria, călătorind cu trenul. Ce județe trebuie să străbați pentru ca traseul tău să fie cât mai scurt? Prin câte municipii treci?

5 Mai jos găsești planul cartierului în care locuiește Alexandru. Menționează, în ordine, numele străzilor pe care le parcurge băiatul de la școală până acasă, știind că trebuie să treacă și pe la frizerie.

Pliant publicitar. Afiș publicitar

6

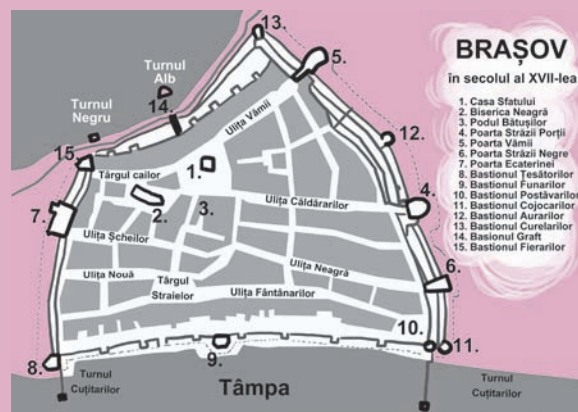
Observă **pliantul publicitar** și **afișul publicitar** de mai jos. Realizează la alegere unul asemănător.

Piața Sfatului

istorie, tradiție și cultură

Cunoscută încă din Antichitate, Piața Sfatului este punctul zero de plecare spre cele mai multe obiective turistice din Brașov, locul unde a răsunat gongul prestigiosului festival „Cerbul de Aur”.

În inima pieței, se înalță falnic Turnul cu Ceas al Casei Sfatului, monument ce datează din 1420 și care găzduiește astăzi Muzeul de Istorie Brașov.

În zonă pot fi vizitate și alte monumente istorice, precum:

Casa Negustorilor, Casa Filstich-Plecker, Casa Mureșenilor, Casa Seuler, Muzeul Civilizației Urbane Brașov.

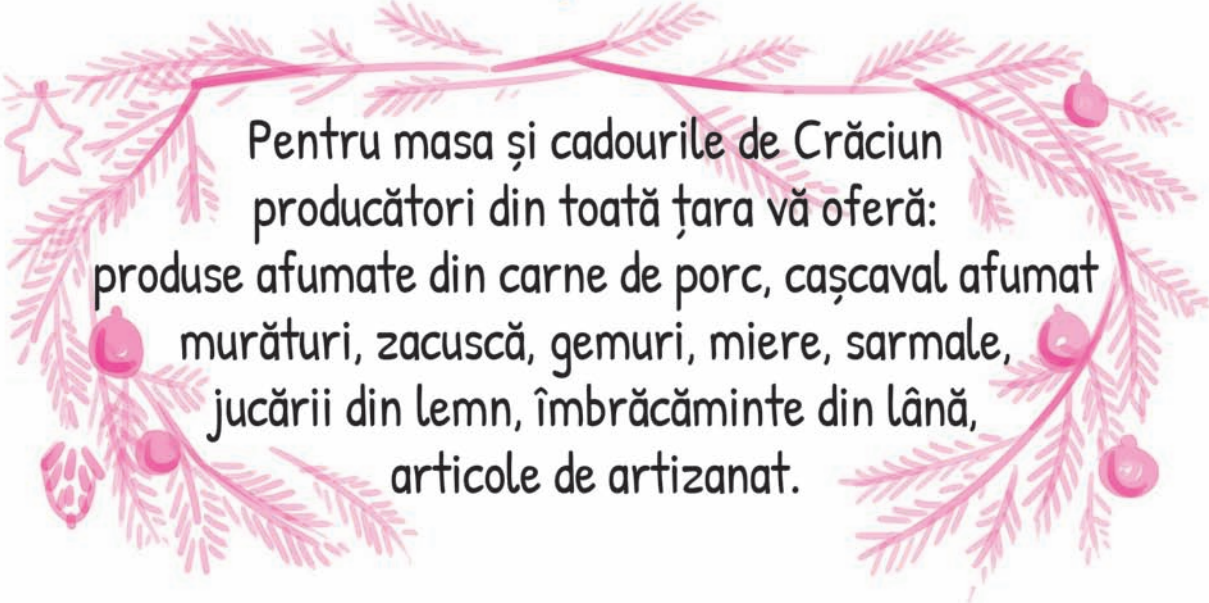

1-24 DECEMBRIE
PIAȚA SFATULUI
BRAȘOV

găzduiește

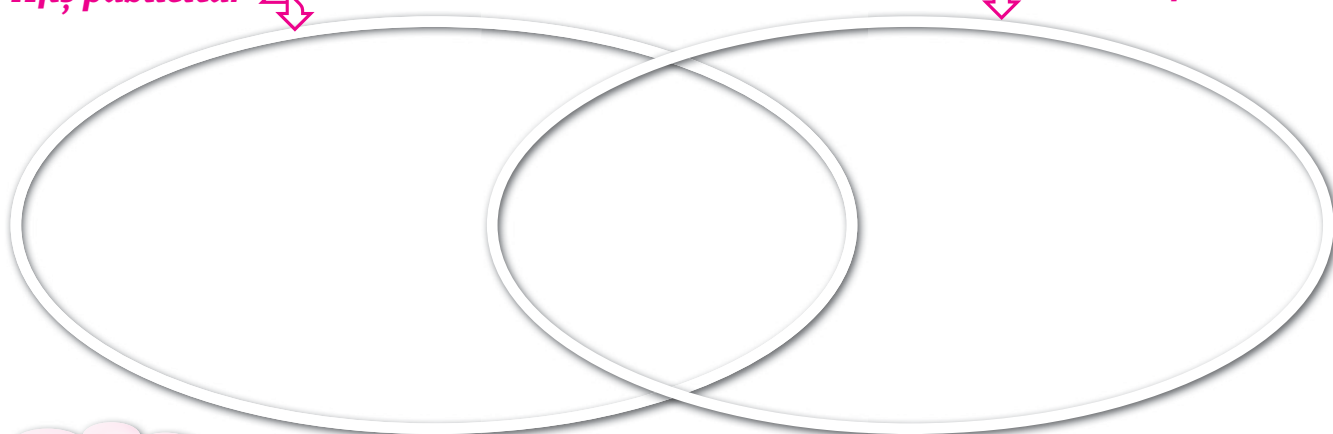
TÂRGUL DE PRODUSE TRADIȚIONALE

Pentru masa și cadourile de Crăciun
producători din toată țara vă oferă:
produse afumate din carne de porc, cașcaval afumat
murături, zacuscă, gemuri, miere, sarmale,
jucării din lemn, îmbrăcăminte din lână,
articole de artizanat.

Afiș publicitar ↗

↖ Pliant publicitar

Clubul de lectură

Precizează cărui tip de text nonliterar aparțin următoarele fragmente.

A.

„A sosit însă vremea ca noi, spectatorii, «privitorii» după cum îi place să ne numească, să răspundem prezent unui spectacol unic prilejuit de aniversarea a 50 de ani de carieră ai Maestrului Florin Piersic. Dar ce-ar mai fi de spus despre o viață și despre o carieră care au fost pagini dintr-o carte deschisă înspre viețile tuturor?

«Hoinărind printre amintiri» se va constitui într-un lanț de memorii, dar și surprize, pe care prietenii lui de suflet, nume mari din lumea muzicii, teatrului și filmului românesc sau oameni simpli care i-au tăiat calea vieții, vor să i le dăruiască pe parcursul a patru ore, într-un cadru fastuos pe 23 martie la Sala Palatului.

Personalități precum Stela Popescu, Alexandru Arșinel, Draga Olteanu Matei, Nae Lăzărescu, Vasile Murariu, Ileana Stana Ionescu, Rodica Popescu Bităneascu, Jean Constantin, Monica Anghel, Ovidiu Komornic, OK Band, Mirabela Dauer, Mădălina Manole, Andra, Baletul Teatrului de Revistă Constantin Tănase îi vor fi alături lui Florin Piersic. Aceștia, alături de Mihaela Rădulescu, în calitate de amfitrion, îl vor purta pe actor printre zeci de povești minunate desprinse chiar din magnifica sa viață.“

(Nicoleta Tarantus – Florin Piersic, la 50 de ani de carieră,
<http://www.eva.ro>, 11 februarie 2010)

B.

Construită în ideea de a oferi căldura, liniștea și intimitatea dorită de fiecare în vacanță, Pensiunea Carol vă oferă un ansamblu de 7 camere (2 apartamente și 5 camere duble twin), însumând 18 locuri de cazare, dotate conform standardului de 3 stele, având balcon, baie, minibar, internet, televizor, telefon. Aerul cald și primitiv al camerelor puse la dispoziție de Pensiunea Carol parcă te îmbie să le treci pragul, să te lași purtat de valul de prospețime și eleganță și să îți acorzi câteva clipe de relaxare și bună dispoziție.

Pensiunea Carol dispune de un restaurant cu un stil arhitectural unic, ieșind din tiparele unui restaurant clasic, cu o ambianță intimă, unde poți savura mâncăruri tradiționale românești, care vin să satisfacă și cele mai rafinate și exigente gusturi, salon pentru micul dejun, cramă, terasă descoperită, grădină de vară, barbeque. Confortul, eleganța și calitatea serviciilor oferite fac din Restaurantul Carol locul ideal pentru organizarea de petreceri, mese festive, cocktail-uri, întâlniri de afaceri, conferințe și seminarii, banchete.

Pensiunea Carol este situată într-o zonă de o frumusețe covârșitoare, în vecinătatea mănăstirilor și Cetății Neamțului. Factorii naturali fac din această locație o oază de liniște și relaxare.

Ospitalitatea gazdelor te face să te simți ca în paradis, înveți să prețuiești fiecare moment trăit într-o ambianță primitoare, te simți într-un loc aparte, aranjat în cinstea ta și parcă întocmai gusturilor tale exigente, departe de tot stresul cotidian, putându-te bucura astfel de specialitățile casei în liniște, alături de cei dragi. Și, ca o notă onorantă, demne de respect sunt serviabilitatea, profesionalismul personalului hotelier, mereu în slujba clientului.

(<http://www.pensiunea-carol.ro>)

C......

Mișcările Pământului

Zilnic, se petrece același spectacol: răsăritul și apusul soarelui. Aceste două fenomene ne arată începutul și sfârșitul zilei sau al nopții.

Pământul se rotește, în același timp, în jurul Soarelui, dar și în jurul propriei axe. O rotație completă a Pământului în jurul axei sale durează 24 de ore, exact durata unei zile calendaristice de la miezul unei nopți – ora 0, până la miezul nopții următoare. Noaptea este perioada în care Soarele luminează cealaltă parte a Globului (opusă celei în care ne aflăm noi). Astfel, când în România este ora 2 noaptea, în Japonia este ora 6 dimineața, iar în Toronto (Canada) este ora 7 seara.

Animalele și plantele simt succesiunea zilelor și a nopților. Există animale nocturne și plante care își deschid florile noaptea.

Rotația completă a Pământului în jurul Soarelui durează 365 de zile sau 366 de zile, în anii bisecți (în care luna februarie are 29 de zile), și Terra călătorește în jurul acestuia cu o viteză de peste 100 de ori mai mare decât viteza medie a unui avion comercial. În timpul anului, unele zone ale Pământului sunt mai apropiate de Soare, iar altele mai îndepărtate.

(Text adaptat www.wikipedia.org)

D......

„Hoinar“ este un parfum cu totul și cu totul special. Are un miros de trandafir și orhidee. Acest parfum te face să trăiești din plin, să iubești și să zâmbești, dar și să îți celebrezi frumusețea! Pentru fetele ce doresc un parfum fresh, dar și dulce, acesta este cel mai bun parfum. Pentru fetele pasionate de florile de cireș și liliac, avem o ediție limitată a parfumului „Hoinar“. Acesta te face să îți eliberezi toate stresurile care nu te lasă în pace și să fii o fire mai prietenoasă. Alege parfumul „Hoinar“ și nu vei regreta niciodată. Pentru bărbați avem și o ediție limitată care se numește „Hoinar boy“. Acesta are un miros puternic care va atrage toate privirile, mai ales pe cele ale fetelor. Așa că, dacă vrei să atragi atenția tuturor, folosește parfumurile „Hoinar“.

Recapitulare

Racul, broasca și știuca

de Alecu Donici

„Racul, broasca și știuca“ este o fabulă. Fabula este o scurtă povestire cu tâlc, în versuri sau în proză, în care sunt criticate defecte, comportamente sau mentalități omenești, cu scopul de a fi îndreptate. În fabule, plantele, animalele sau lucrurile prind glas și se transformă în personaje. Fabula este compusă din povestirea propriu-zisă și o învățătură, numită *morală*.

Fabulele au o istorie foarte lungă și există de mulți ani. Esop, despre care se spune că s-a născut în jurul anului 620 î.Hr., a fost un fabulist și povestitor grec care a creat multe dintre fabulele care sunt și astăzi cunoscute.

1

Explozia stelară

Completează steluța cu întrebări ale căror răspunsuri le găsești în fabula „Racul, broasca și știuca“.

2

Găsește câte un sinonim potrivit pentru sensurile verbului *a tras*.

- * Raksha *a tras* puiul de om mai aproape de ea. (_____)
- * Ciocârlanul *a tras* piciorul pe scările palatului. (_____)
- * Mowgli *a tras* multe din cauza lui Shere Khan. (_____)
- * Șoferul *a tras* autocarul la poarta școlii. (_____)
- * Vânătorul *a tras* în lupul din fața sa. (_____)

3

Scrie antonimele cuvintelor date.

❖ înhamă ≠ _____	❖ izbândă ≠ _____
❖ a rămas ≠ _____	❖ pace ≠ _____
❖ neclintit ≠ _____	❖ încărcat ≠ _____

4

Barează intrusul din fiecare serie.

- isprăvea, sfârșea, termina, încheia, începea;
- izbea, zăbovea, lovea, rezecea, dădea;
- neclintit, imobil, nemișcat, încremenit, neclar;
- obște, colectivitate, obligativitate, comunitate, populație.

5

Analizează subiectele și predicatele din primele patru versuri ale fabulei din manual.

6

Precizează felul propozițiilor date mai jos.

- * S-au împrietenit în tabără. (_____)
- * Ei trăgeau de sacul de pe mal. (_____)
- * Cel mai frumos a cântat privighetoarea. (_____)
- * Broasca se sălta. (_____)
- * Se sălta broasca. (_____)

7

Extrage din fabulă și analizează:

- trei substantive la genuri diferite;

- trei verbe la persoane diferite;

- un pronume personal.

8

Completează propozițiile cu predicatele potrivite dintre paranteze, realizând acordul cu subiectul.

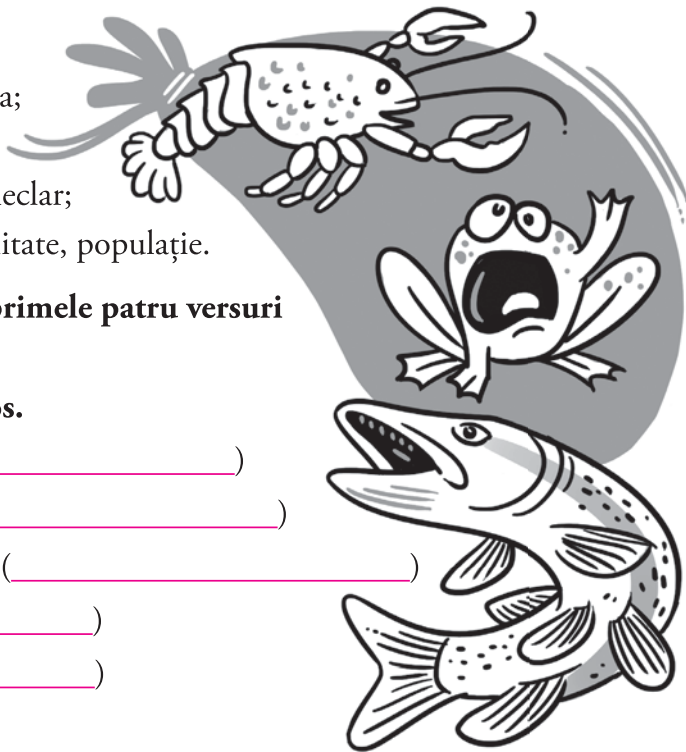
Odată, vulpea _____ pe barză la masă.

_____ cu supă, într-o farfurie întinsă. Barza nu _____ nimic.

Vulpea _____ vizita.

_____ supa într-un ulcior cu gâtul înalt. Și ea _____ flămândă.

(a mânca, a servi, a primi, a întoarce, a invita, a pleca)

9

Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate.

► Oamenii vorbesc.

► Înoată știuca.

► Sacul stă.

10

Alcătuiește două propoziții în care cuvântul *știucă* să fie, pe rând, subiect, respectiv parte secundară de propoziție.

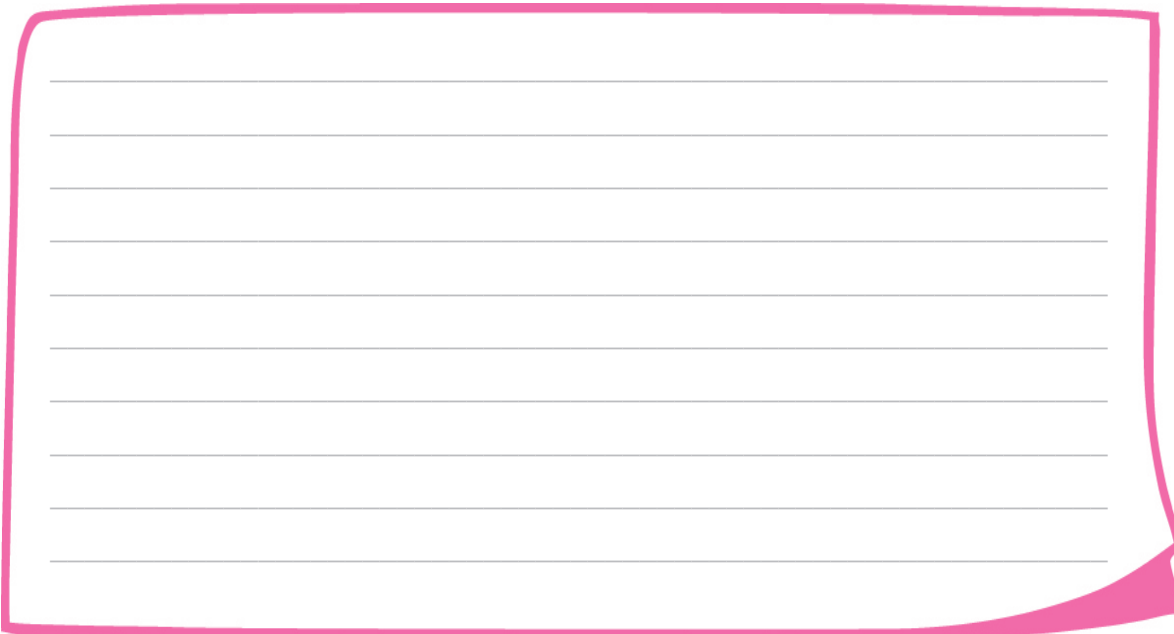
11

Barează varianta incorectă.

Pescarul a prins mai multe *știuci/știucii* și doi *raci/racii*. Coadă unei *știuci/știucii* se tot mișca. Omul *s-a/sa* speriat. *Nu-l/Nul* credeam atât de *laș/l-aș*. Chiar dacă *l-aș/laș* ajuta, *naș/n-aș* înțelege purtarea *sa/s-a*.

12

Imaginează-ți că ai văzut toată scena din fabulă și că le-ai sărit în ajutor personajelor. Drept mulțumire, ele ți-au trimis o invitație la cină, pe malul iazului. Redactează conținutul invitației, folosind două propoziții simple și două propoziții dezvoltate.

VIII. CĂLĂTORIE ÎN JURUL PĂMÂNTULUI

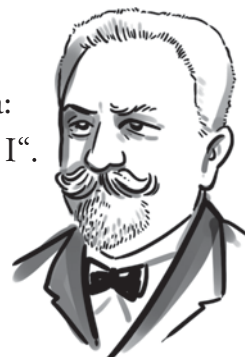
Emil Racoviță în expediția de la Polul Sud

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

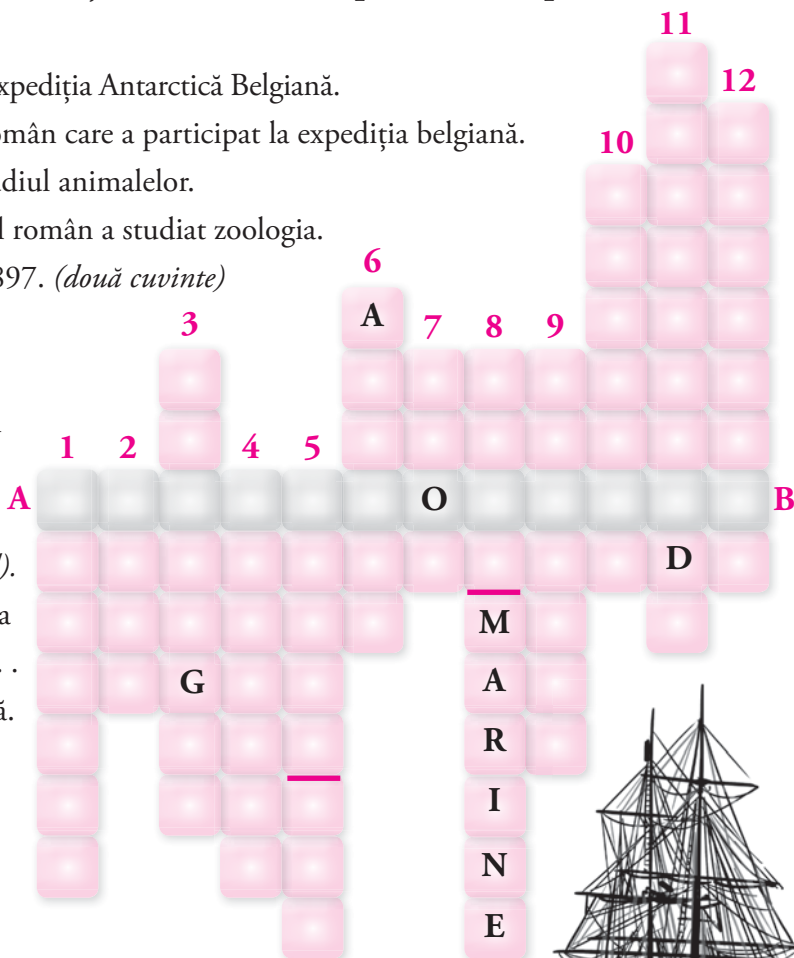
Marchează cu X răspunsurile corecte.

- La Facultatea de Științe din Sorbona, Emil Racoviță a studiat:
☐ oceanografia; ☐ zoologia; ☐ speologia.
- Renumitul naturalist a fost ales membru al:
☐ Societății Franceze de Biologie a Dezvoltării;
☐ Societății de Geografie din Paris;
☐ Societății Zoologice din Franța.
- Căpitanul vasului „Belgica” a fost:
☐ Adrien de Gerlache; ☐ Roald Amundsen; ☐ Emil Racoviță.
- Criteriile după care s-a întocmit lista de alimente ce urmau să fie luate în expediție au fost:
☐ să nu aibă un preț prea ridicat, să fie puțin voluminoase, să fie bogate în calorii;
☐ să ajungă pentru cel puțin doi ani, să nu aibă un preț prea ridicat, să fie puțin voluminoase;
☐ să ajungă pentru cel puțin doi ani, să nu aibă un preț prea ridicat, să fie puțin voluminoase, să fie bogate în calorii.
- Echipajul a decis să rămână în timpul iernii în Antarctica, deoarece:
☐ nu reușeau să elibereze nava prinsă între ghețurile polare;
☐ aveau nevoie de mai mult timp pentru studiul balenelor;
☐ doreau să observe schimbările climatice din acest continent.
- Expediția realizată în Antarctica a fost importantă, pentru că:
☐ au fost efectuate studii aprofundate asupra vieții balenelor, a pinguinilor și a altor păsări antarctice;
☐ au fost descoperite teritorii noi;
☐ au fost realizate cercetări importante asupra universului subteran.
- Emil Racoviță denumesc una dintre insulele descoperite în Antarctica:
☐ „Insula Ion Creangă”; ☐ „Insula Cobălcescu”; ☐ „Insula Peter I”.
- Emil Racoviță a înființat la Cluj:
☐ primul Institut Speologic din lume;
☐ Universitatea de Medicină și Farmacie;
☐ Institutul de Arheologie și Istorie a Artei.

2 Cuvinte încrucișate. Completează rebusul folosind cuvinte din text. Vei obține pe orizontală AB denumirea unei științe care a luat naștere în anul 1907, prin lucrarea publicată de Emil Racoviță.

1. Denumirea navei maritime folosite în Expediția Antarctică Belgiană.
2. Orașul în care s-a născut naturalistul român care a participat la expediția belgiană.
3. Denumirea științei care se ocupă cu studiul animalelor.
4. Numele universității la care naturalistul român a studiat zoologia.
5. Locul în care a ajuns nava Belgica în 1897. (*două cuvinte*)
6. Orașul de unde a plecat Expediția Antarctică Belgiană spre Polul Sud.
7. Emil Racoviță a rămas în istoria științei ca descoperitorul balenei cu
8. Unitate de măsură maritimă folosită în Anglia și SUA, egală cu 1852 m (*plural*).
9. Membrii echipajului de pe vasul Belgica au fost denumiți cavaleri ai Ordinului
10. Numele învățătorului lui Emil Racoviță.
11. Numele continentului situat în partea de sud a Terrei.
12. Numele primului om care a ajuns la Polul Sud.

3 Completează spațiile lacunare cu informații din textul „Emil Racoviță în expediția de la Polul Sud“.

- ♦ Inițial, vasul cu care cercetătorii au călătorit spre Antarctica se numea _____ și fusese proprietatea unui _____.
- ♦ Adrien de Gerlache a plătit pe el _____.
- ♦ Vasul cântărea _____ și consuma _____ de cărbune pe zi.
- ♦ La plecare, nava a fost încărcată cu _____ tone de alimente, printre care se aflau _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____.
- ♦ Vasul a plecat în călătorie pe _____ și s-a întors, în același loc, la _____, având la bord _____ persoane.
- ♦ Vasul „Belgica“ a fost prins între ghețuri timp de _____.

4

Imaginează-ți că ești un explorator care urmează să plece într-o expediție la Polul Sud, iar colegul tău un reporter care îți ia un interviu. Continuați împreună dialogul de mai jos.

Comunicare

Reporter: – Sunteți unul dintre cei mai apreciați naturaliști din România și este cunoscută pasiunea dumneavoastră pentru cercetarea ghețurilor polare. Săptămâna viitoare veți porni spre Antarctica, într-o expediție la care participă cercetători din mai multe țări ale lumii. Cum ați ajuns să faceți parte din această echipă?

Emil Spelogu, cercetător: – După cum știți, cercetările mele din ultimii ani s-au axat pe studiul salinității apei lacurilor. Expediția la care voi participa are ca scop cercetarea celui mai sărat lac de pe Terra, lacul Don Juan Pond. Prin urmare, am solicitat să fac parte din această expediție și am fost acceptat.

Reporter: – Care este programul expediției? Cum veți ajunge în Antarctica?

Joacă de rol
în perechi

5

Atelier creativ. Scrie o întâmplare imaginară în care să fii personaj. Folosește începutul dat mai jos.

La bunici

Vara a sosit și a adus cu ea vacanța mult așteptată. Soarele se arată mai tot timpul pe cerul de azur și trimite vesel săgeți de foc către pământ.

Eram la bunici și căldura moleșitoare a după-amiezii de vară m-a făcut să mă retrag în podul răcoros. Parfumul suav al florilor de tei puse la uscat învăluia încăperea într-o atmosferă de basm. Atenția mi-a fost atrasă de o cutie veche de pălării din care a ieșit la iveală un pinguin de pluș.

Citește și află mai mult!

◆ **Marele zid chinezesc** este o construcție gigantică a lumii antice, care măsoară 21.196,18 km, fiind și astăzi considerată (după volum) cea mai mare construcție de pe glob.

Pentru a-și proteja imperiul de atacurile popoarelor nomade, primul împărat al Chinei, Qin (221-210 î.Hr.), poruncește să lege între ele fortificațiile clădite de predecesorii săi. Astfel va înainta atât spre est, cât și spre vest, pe o lungime totală de circa 5.000 km, realizând cel mai lung zid, ce va deveni, ulterior, celebru.

În timpul următoarei dinastii, Han (206 î.Hr.-220 d.Hr.), zidul a fost din nou prelungit spre est și spre vest până la o lungime de 21.196,18 km.

Șerpuind pe crestele munților și ale dealurilor, dar și prin văile adânci, zidul, prevăzut din loc în loc cu forturi cu aspect paralelipipedic și turnuri înalte de apărare, are o înălțime de 12 metri și o lățime de 6,5 metri. Pavat cu piatră, era folosit ca șosea strategică, dar și ca drum comercial.

Lăsat în paragină începând cu secolul al XIX-lea, Marele Zid Chinezesc a fost luat sub protecție guvernamentală din 1952, fiind declarat monument istoric al Chinei. Cu toate acestea, numai o mică porțiune din zid a fost reabilitată și accesibilă turiștilor.

(Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Marele_Zid_Chinezesc)

◆ **Orașul incaș Machu Picchu** este cea mai importantă atracție turistică din Peru, aducând vizitatori din întreaga lume.

Este un oraș-templu de pe vremea incașilor, din secolul al XV-lea d.Hr, format dintr-o zonă urbană (case, temple, piețe, fântâni, spații de depozitare etc.) care, pe vremea aceea, era locuită doar de locuitorii de seamă, învățați, și o zonă agricolă, așezată în trepte, ce înconjoară orașul spre sud, est și vest. Nivelul ridicat de conservare și structura generală a ruinei sunt remarcabile.

În anul 1983, UNESCO a desemnat Machu Picchu drept sit al patrimoniului mondial, descriindu-l ca „o capodoperă absolută de arhitectură și o mărturie unică a civilizației incașe”.

(Sursa: <https://www.britannica.com/place/Machu-Picchu>)

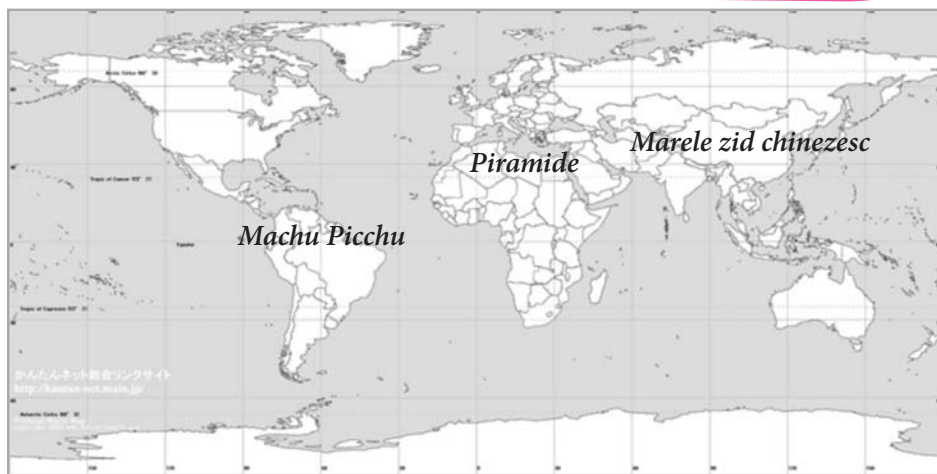
◆ **Piramidele din Egipt** reprezintă un complex de monumente antice situat la vest de Valea Nilului, la circa 8 km sud-vest de orașul Giza și la 18 km față de Cairo, capitala Egiptului.

Cele mai multe dintre piramide au fost construite ca morminte pentru faraonii din regatele antice și mijlocii.

Piramidele din Giza și orașul antic Memphis sunt înscrise pe lista patrimoniului mondial UNESCO.

● **Marchează pe hartă** traseul până la locul pe care dorești să-l vizitezi.

• Elemente de limba română •

1

Scrie cuvinte cu sens opus.

voluminos $\neq$ _____

fascinantă $\neq$ _____

istovitoare $\neq$ _____

au prins $\neq$ _____

minunății $\neq$ _____

• să se adune $\neq$ _____

• mijloc $\neq$ _____

• inițială $\neq$ _____

• aprofundat $\neq$ _____

• diversitate $\neq$ _____

2

Găsește câte trei cuvinte cu același înțeles.

• profesor $\leftrightarrow$ _____

• dorință $\leftrightarrow$ _____

• renumiți $\leftrightarrow$ _____

• a studia $\leftrightarrow$ _____

• uriaș $\leftrightarrow$ _____

• vocație $\leftrightarrow$ _____

• a consuma $\leftrightarrow$ _____

• a absolvi $\leftrightarrow$ _____

• navă $\leftrightarrow$ _____

• a deveni $\leftrightarrow$ _____

• negustori $\leftrightarrow$ _____

• a mânui $\leftrightarrow$ _____

3

Transformă substantivele în adjective.

• minunăție $\rightarrow$ _____

• gheață $\rightarrow$ _____

• furtună $\rightarrow$ _____

• pânză $\rightarrow$ _____

• preț $\rightarrow$ _____

• aliment $\rightarrow$ _____

4

Se dau cuvintele: *tineri, uriași, bogat, cunoscuți, nereușite*. Formulează enunțuri în care aceste cuvinte să fie, pe rând, adjective, apoi substantive.

5

Scrie câte două adjective potrivite pentru substantivele următoare:

- ❖ balenă → _____
- ❖ pinguin → _____
- ❖ albatros → _____
- ❖ focă → _____
- ❖ corabie → _____
- ❖ expediție → _____
- ❖ cercetător → _____

6

Se dă enunțul:

După multe luni de cercetare a mărilor, naturaliștii au adus unele precizări importante despre viețuitoarele adâncurilor.

a) Analizează părțile de propoziție subliniate.

b) Rescrie enunțul dat, trecând substantivele la numărul singular.

7

Completează cadranele alegând din text:

patru substantive proprii;	șase adjective;
cinci verbe;	patru substantive comune.

Toate pânzele sus

după Radu Tudoran

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Încercuiește variantele corecte.

- ◆ Cristea Busuioc s-a rușinat, deoarece:
 - nu știa unde este Istanbulul;
 - rupsesse pluta tocmai când ajunsese aproape de mal;
 - era considerat un bun cârmaci.
- ◆ Pentru a le explica membrilor echipajului unde vrea să ajungă, Anton Lupan a folosit:
 - colecția sa de fotografii din țările lumii;
 - globul pământesc;
 - o hartă a Pământului din baracă.
- ◆ Membrii echipajului erau mirați și nedumeriți, întrucât:
 - nu mai văzuseră niciodată o hartă;
 - credeau că țara lor nu are margini;
 - nu știau de ce căpitanul îi alesese pe ei să facă parte din echipaj.
- ◆ Căpitanul a asemănat Marea Neagră cu un:
 - lighean; ● lac mai mic; ● ocean.
- ◆ Pe Pământ nu este odihnă niciodată, pentru că:
 - oamenii au mult de lucru;
 - lumea este fără margini;
 - în timp ce unii oameni merg la culcare, în altă parte a lumii, alții încep o nouă zi.
- ◆ Anton Lupan și-a pus în gând să:
 - construiască o navă maritimă;
 - viziteze orașele lumii;
 - ajungă într-un loc necercetat de niciun călător.
- ◆ Cristea Busuioc consideră că „la capul Pământului“ este locul unde:
 - lumea se sfârșește; ● au rămas locuri necercetate; ● nu poate exista viață.

2

Completează *scheletul de recenzie* pentru fragmentul citit.

- Un enunț care exprimă ideea centrală a textului: _____
- O expresie sau propoziție scurtă referitoare la ideea centrală a textului: _____
- Un cuvânt care exprimă ideea/mesajul: _____

- Un desen care ilustrează textul.

- O culoare reprezentativă (simbol): _____
- Cel mai important lucru/aspect al conținutului textului: _____

Descoperă personajul după replica sa.

Personajul	Replica
Ieremia	„– O să iasă din el un cârmaci grozav!”
Anton Lupan	„– Adică nu râzi de mine?”
Gherasim	„– Le știu, domnule; pe care s-o aduc?”
Ismail	„– Adevărat, domnule, că mare-i Pământul!”
Mihu	„– Unde estem Stambul?”
Cristea Busuioc	„– Iată, aici e întreg Pământul, cu continente, mări și oceane – și uite unde ne găsim noi!”

Rescrie corect mesajul următorului bilet.

sulina, 21 iunie 1948

domnule lupan
v-ă rog s-ă iertați la mine dar trebuie dus la Stambul urgent nu
face-ți griji la voi, venit mâine ne greșit.
Respect la voi
ismail

a) Analizează cuvântul **ochi** în enunțurile următoare.

- Căpitanul luă pușca și ochi pescărușul.

-
- Gherasim privea marea printr-un ochi de geam.
-

b) Alcătuieste enunțuri cu expresiile de mai jos: *a arunca la coș* (a arunca un lucru ne folositor sau lipsit de valoare), *a fi rupt în coș de foame* (a fi foarte flămând), *a fi tare în coș* (a fi sănătos, zdravăn).

6

Ordonează enunțurile conform succesiunii întâmplărilor din text.

- ☐ Căpitanul hotărăște să le explice marinarilor ce intenții are.
- ☐ Anton Lupan este mulțumit pentru că lucrurile mergeau pe un făgaș normal.
- ☐ Marinarii privesc cu uimire harta.
- ☐ Ismail vrea să știe unde este Istanbulul.
- ☐ Deși nu reușește să cârmească bine pluta, Cristea Busuioc este apreciat de ceilalți marinari.
- ☐ Anton Lupan le explică semnificația formelor de pe hartă.
- ☐ Marinarii află că vor călători într-un loc necercetat încă de om.

7

Alege însușirile care i se potrivesc lui Anton Lupan.

înțelegător

arogant

informat

corect

fidel țelului propus

neîndurător

convingător

autoritar

Știi că...?

♦ Titlul romanului vine din zona profesională a navigației și reprezintă o comandă pe care o dă căpitanul atunci când e nevoie ca vasul să prindă viteză mai mare. Când vântul e potrivit, și direcția e bună, corabiei i se ridică toate pânzele sus, pentru a se deplasa cu o viteză mai mare.

♦ Autorul, pe numele său real Nicolae Bogza, a început construcția goletei Speranța, însă nu a finalizat-o.

♦ Goeleta a fost efectiv realizată în 1968, la comanda studioului cinematografic „București”, la șantierul naval din Tulcea. Nava a fost folosită, sub diverse denumiri, în alte filme, unul dintre acestea fiind o coproducție a unui serial de televiziune, după romanul „Vasul fantomă” de Jack London.

♦ Romanul a fost ecranizat de Televiziunea Română în anul 1976, sub forma unui serial de 12 episoade.

● Elemente de limba română ●

1

Unește cuvintele cu sens asemănător.

a zăbovi ●
se supuse ●
zâmbea ●
a se minuna ●
a se cuveni ●
să lămurească ●
mișună ●

● a fi uimit
● se foiesc
● a merita
● a întârzia
● surâdea
● se plecă
● să clarifice

2

Scrie cuvinte cu sens opus.

❖ a încurca ≠ _____
❖ îndurător ≠ _____
❖ nedumerire ≠ _____
❖ ascuns ≠ _____
❖ încălțită ≠ _____
❖ amărăți ≠ _____

3

Transformă propozițiile date în propoziții exclamative.

Model: Voi vă uitați pe geam. → Uitați-vă pe geam!

Tu te joci cu mingea. → _____

Să le spuneți unde să vină. → _____

Trebuie să îi găsiți imediat. → _____

Voi le culcați pe fetițe. → _____

4

Barează forma incorrectă.

- Ieri **ne-am/neam** dus în vizită la un **ne-am/neam de-al/deal mamei/mamii**.
- Cred că **v-ar/var** interesa o călătorie în Țara de Foc.
- **I-a/ia** spus **c-ar/car** vrea să îl cunoască pe marinarul **ce-l/cel v-a/va** însoți.

5

Încercuiește pronumele și subliniază verbul din fiecare pereche verb-pronume. Precizează persoana și numărul fiecărui pronume personal.

să-l slăbească, nu-mi găsiți, să-i lămurească, uitați-vă, adă-le, du-te.

6

Analizează părțile de vorbire subliniate. Precizează și rolul lor în propoziție.

Eu, unul, mi-am pus în gând să ajung la unul din capetele ei, unde a rămas până azi un loc necercetat de niciun călător.

7

Atelier creativ. Alcătuieste un scurt text în care să folosești cuvinte înrudite cu termenul „marinar“.

Exemplu:

Învățătorul deschide catalogul. El îi notează pe elevii care au **învățat** lecția. Fragmentul **ne-învățat** este dat spre **învățare** pentru ora viitoare. **Învățământul** este deschis tuturor **învățăcelor**.

Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia

● Amintește-ți ce ai studiat la științele naturii despre apă. Împreună cu alți colegi formați echipe care să realizeze câte un proiect pe această temă. Dezvoltați ideile prezentate mai jos. Organizați apoi o expoziție cu lucrările realizate.

Precizarea titlului: APA – ESENȚA VIETII

Stabilirea scopului proiectului: descoperirea informațiilor despre rolul și importanța apei pentru viața oamenilor, precum și necesitatea păstrării și protejării resurselor naturale de apă

Perioada de realizare: _____

Formarea echipei și repartizarea sarcinilor:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Căutarea informațiilor

a) Activități în sala de clasă:

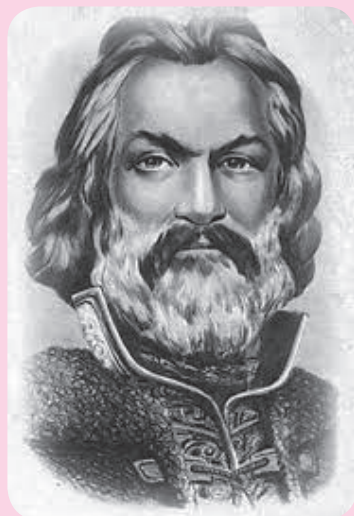
b) Activități în laboratorul de informatică:

c) Activități în natură:

Materiale folosite:

Spătarul Nicolae Miclescu – Primul român care a ajuns în China

Când vorbim de Nicolae Miclescu, vorbim de vremurile specifice secolului XVII, acesta fiind un mare cărturar, traducător, dar și călător, geograf și diplomat al ținuturilor Moldovei la acea vreme. A plecat din țară mai întâi pentru a-și urma studiile, pentru prima dată la Constantinopol.

Domnitorul Moldovei îl pedepsește, oprindu-i ambițiile de a accede la domnie, iar Nicolae Miclescu pleacă din nou la Constantinopol, ca ambasador. Acolo traduce Vechiul Testament în română, traducere care urma să fie folosită la editarea Bibliei de la București. După o perioadă de călătorii prin Europa, ajunge în serviciul țarului, la Moscova. La ordinul țarului rus, acesta pleacă spre China în 1675, ajungând la Beijing un an mai târziu, traversând marile fluvii din nordul Asiei. Astfel, acesta devine ambasador în China, dar nu-și uită rădăcinile și neamul!

Acolo, Nicolae Miclescu culege informații militare, geografice și economice despre regiuni pe care nu le cunoștea, trecând chiar și prin ținutul înghețat al Siberiei. Vizita diplomatică se transformase, de fapt, într-o acțiune de spionaj, mai ales că Miclescu avea în subordine o delegație de 150 de oameni care adunau informații despre o țară necunoscută rușilor (inclusiv cartografierea amănunțită a locurilor străbătute). Din aceste informații culese au ieșit câteva cărți de călătorie semnate de Spătarul Miclescu, în care-și notează impresii, precum și obiceiuri ale localnicilor, care se transformă în niște ghiduri valoroase de urmat în zonele izolate ale Asiei.

Spătarul Miclescu avea să devină chiar profesorul viitorului țar Petru cel Mare! Una dintre lucrările scrise de Miclescu include călătoria din Siberia până la frontiera Chinei, adică un jurnal fără valoare literară, dar foarte important din punct de vedere geografic și economic! Aceste manuscrise ale Spătarului Miclescu au fost larg răspândite în Rusia, Țările Române, Orientul Apropiat și chiar în Europa Occidentală!

Sursă text: <https://www.travelholyc.com/romania/7-mari-exploratori-si-calatori-nascuti-in-romania-care-te-vor-face-mandru-sa-fii-roman/>

Sursă foto: <https://adevarul.ro/>

Recapitulare

Mari exploratori ai lumii

1

Marchează cu X răspunsurile corecte.

- Exploratorul care a descoperit drumul vestic către India a fost:
☐ Nicolae Mănescu Spătaru; ☐ Fernando Magellan; ☐ Cristofor Columb.
- Marco Polo s-a născut în:
☐ Verona; ☐ Veneția; ☐ Viena.
- Primul european care a ajuns în dreptul strâmtorii Bering a fost:
☐ Emil Racoviță; ☐ Marco Polo; ☐ Adrien de Gerlache.
- În timpul călătoriilor sale, Marco Polo:
☐ străbate Oceanul Atlantic;
☐ se împrietenește cu nepotul lui Gingis Han;
☐ ajunge în America de Sud.
- Alături de tatăl său, Marco Polo revine în Orientul Îndepărtat în anul:
☐ 1275; ☐ 1519; ☐ 1675.
- În timpul călătoriei spre India, Fernando Magellan descoperă:
☐ Oceanul Indian; ☐ Oceanul Atlantic; ☐ Oceanul Pacific.

2

Explică în 2-3 rânduri de ce revine Marco Polo în India.

3

Completează după model, apoi scrie câte un enunț cu unul dintre termenii găsiți.

Model: Europa → european, europeană

- ♦ America → _____
- ♦ Asia → _____
- ♦ Africa → _____

4

Găsește cuvinte înrudite, urmărind organizatorul grafic.

Cuvântul	Cuvinte înrudite cu rol de:		
	verb	substantiv	adjectiv
<i>călătorie</i>	<i>a călători</i>	<i>călător</i>	<i>călătorit</i>
aventură			
conducere			
poveste			
scriitor			
vreme			

5

Atelier creativ

a) Imaginează-ți că, împreună cu părinții tăi, vei porni într-o drumeție la cascada Lotrișor. Prezintă, în 8-10 rânduri, cum te pregătești pentru a avea o drumeție reușită.

b) Realizează un pliant publicitar în care să prezinți cascada vizitată. Poți găsi informații accesând <https://www.trecator.ro/infoturist/drumetii/cascada-lotrisor/>.

IX. COLECȚIONĂM TIMP LIBER

Fiind băiet păduri cutreieram

de Mihai Eminescu

Când s-a născut Mihai Eminescu?

Despre data de naștere a poetului nepereche au existat de-a lungul timpului multe controverse.

Pe 31 martie 1889, Mihai Chinișescu spunea la Ateneul Român faptul că Eminescu s-a născut într-un sat din Moldova, Soleni.

Mai târziu, într-un registru al membrilor Junimii, chiar Eminescu a notat ca și loc al nașterii orașul Botoșani, iar ca dată a fost trecută 20 decembrie 1850. Însă, în registrul școlii primare, Eminescu a fost consemnat pe data de 5 decembrie 1850, iar în documentele gimnaziului din Cernăuți, a fost trecută data de 14 decembrie 1849.

Toate aceste ipoteze dispar atunci când sora poetului, Aglae Drogli, a susținut printr-o scrisoare către Titu Maiorescu faptul că Mihai Eminescu s-a născut pe 20 decembrie 1849, în Ipotești. Au apărut iar discuții, deoarece fratele poetului, Matei, a spus că Eminescu s-ar fi născut pe 8 noiembrie 1848, în Dumbrăveni.

În cele din urmă, data și locul nașterii lui Mihai Eminescu au fost acceptate și declarate ca având loc pe 15 ianuarie 1850, în Botoșani.

În fiecare an, pe 15 ianuarie, când este comemorată ziua în care s-a născut Mihai Eminescu, în România este sărbătorită și Ziua Culturii Naționale. Data a fost aleasă special pentru a comemora și nașterea marelui poet.

• Înțelegerea textului • Comunicare •

Încercuiește varianta corectă de răspuns.

■ Textul „Fiind băiet păduri cutreieram” este un text:

a) ☐ literar;

b) ☐ narativ;

c) ☐ în proză;

☐ nonliterar.

☐ dialogat.

☐ în versuri.

■ Băiatului îi plăcea să doarmă în:

☐ pădure, lângă lac;

☐ pădure, lângă râu;

☐ pădure, lângă izvor.

■ Starea de somnolență era indusă de:

☐ susurul izvorului;

☐ mirosul plantelor;

☐ cântecul pășărilor.

■ „Un rai de basme văd printre pleoape” înseamnă că:

☐ se afla pe un tărâm imaginar, cu ființe supranaturale;

☐ parcă auzea basmele știute;

☐ aștepta să audă un basm spus de bunica.

■ „Un val de argintie ceață” reprezintă:

- evaporarea apei, care este intensă în pădure;
- pădurea care este cuprinsă de ceață;
- luna ce trimitea raze argintii peste pădure.

■ Versul „Sclipiri pe cer, văpaie peste ape” imaginează:

- băiatul la focul sobei;
- stelele sclipesc pe cer și lumina lor se reflectă în apă;
- luna trimite raze fierbinți către apă.

■ Sentimentele pe care pădurea i le trezește poetului sunt:

- reverie și nostalgie;
- plictiseală și tristețe;
- analiză și observație.

2

Describe tabloul corespunzător primei strofe. Realizează un desen adecvat pentru tabloul 2.

Tabloul 1

Tabloul 2

Luna cu razele sale strălucitoare îi luminează fața copilului, care intră ușor în lumea viselor.

Câmpiile sunt învăluite într-un nor argintiu de ceață, în timp ce stelele sclipitoare se oglindesc în apa izvorului.

Tainic, tot mai aproape se aude sunetul dulce al unui bucium, iar foșnetul ușor al frunzelor vestește trecerea turmelor de cerbi.

3

Grupează imaginile poetice desprinse din versurile din manual.

Imagini auditive	Imagini vizuale	Imagini olfactive
„apa sună-ncetișor“	„Răsare luna“	„miros [...] adormitor“

4

Jurnalul cu dublă intrare

Versurile care îmi plac cel mai mult sunt:

Am ales aceste versuri pentru că:

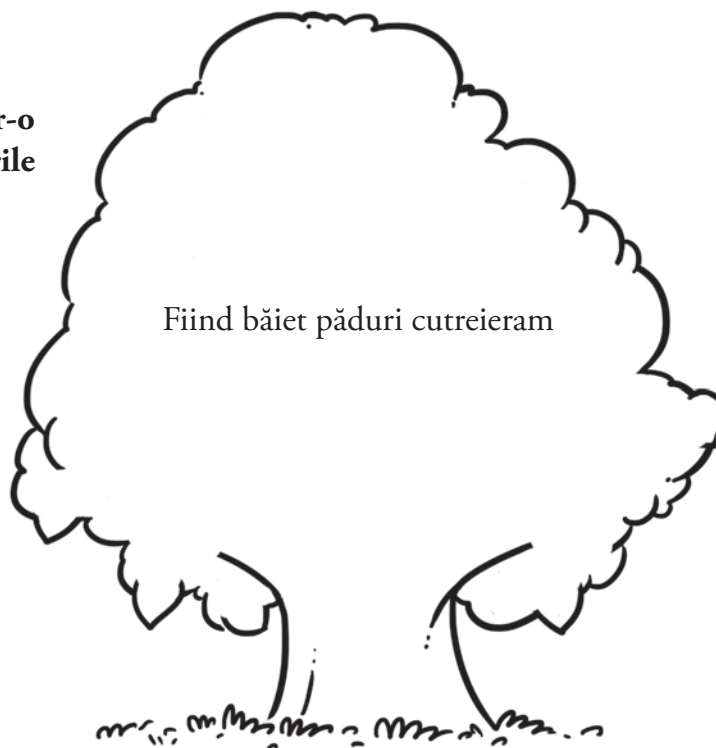
5

Transcrie din text cuvintele care rimează cu:

• puneam → _____, _____ • izvor → _____, _____

6

Transformă copacul într-o caligramă inspirată de versurile poeziei.

• Elemente de limba română •

1

Transcrie enunțurile înlocuind cuvintele subliniate cu altele cu același înțeles, extrase din poezie.

De multe ori băiatul mergea în pădure să asculte susurul apei. Zgomotul ușor al vântului prin crengi, îngânat dulce de vocea undelor îl făceau să adoarmă. Deși a închis ochii, prin fața lui se perindă povești ce i-au alinat copilăria. Strălucirea stelelor se reflectă în apa izvorului de parcă ar fi fost cuprins de flăcări.

2

Atelier creativ

Găsește adjective potrivite pentru substantivele următoare: *ierburi, unde, susur, broscuță, soare, gând*. Folosește grupurile obținute într-un text imaginar cu titlul „Izvorul din pădure“.

3

Explică rolul cratimei în scrierea perechilor de cuvinte date mai jos.

Exemplu: *mi-i*: Cratima desparte două pronume personale diferite, care se rostesc într-o singură silabă (*mi-* – persoana I, *-i* – persoana a III-a)

✿ *sună-ncetișor*: _____

✿ *s-aud*: _____

✿ *luna-mi*: _____

4

Se dau versurile:

„Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.“

a) Extrage subiectele și predicatele din versurile date mai sus, apoi analizează-le.

b) Realizează schema fiecărei propoziții.

5

Completază cu *deal/de-al*.

Sâmbăta trecută am fost în vizită la un văr _____ tatălui meu. Locuiește în localitatea _____ din comuna Călnic. Casa sa este situată pe un _____, la intrarea în localitate.

Eu nu îl cunoșteam, pentru că este un văr _____ treilea și abia dacă îl cunoștea tata.

6

Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate, folosind informații din poezie.

- Un freamăt trecea.

-
- Eu am mas.

-
- Cântă un buciom.

-
- Eu aud.

7

Transformă:**a) propozițiile afirmative în propoziții negative;**

- Vântul adie lin. → _____
- Am pornit spre pădure. → _____

b) propozițiile negative în propoziții afirmative.

- N-am știut cât de frumoasă e pădurea. → _____
- Un singur cerb n-a băut apă. → _____

8

Completează tabelul folosind cuvinte din poezie.

Substantive	Verbe	Pronume personale	Adjective

9

Citește propozițiile cu intonația corespunzătoare.

- 🎧 Vom merge în pădure.
- 🎧 Vom merge în pădure?
- 🎧 Vom merge în pădure!

- 🎧 Nu vom merge în pădure.
- 🎧 Nu vom merge în pădure?
- 🎧 Nu vom merge în pădure!

Realizează proiectul de documentare schițat mai jos.

Titlul proiectului:

MIHAI EMINESCU – LUCEAFĂRUL POEZIEI ROMÂNEȘTI

1. DATE BIOGRAFICE

Copilăria:

Studii:

2. OPERA

Poezii despre natură:

Poezii despre iubire:

Poezii patriotice:

Proză:

3. IMPORTANȚA CREAȚIEI EMINESCIENE

Bunica

de Barbu Ștefănescu Delavrancea

• Înțelegerea textului • Comunicare •

1

Bifează varianta corectă de răspuns.

- Copilul era pus de bunica să ghicească:
 - ☐ povestea pe care urma să i-o citească;
 - ☐ dulciurile pe care urma să i le dea;
 - ☐ locul unde își vor petrece după-amiaza.
- Bunica își arată dragostea pentru nepotul ei prin:
 - ☐ cuvinte mieroase; ☐ cadouri scumpe; ☐ sărut pe frunte.
- De obicei, bătrâna torcea un caier de:
 - ☐ lână; ☐ in; ☐ cânepă.
- Copilul adormea până la finalul poveștii, vrăjit de:
 - ☐ Zâna Florilor din Valea Plângerii;
 - ☐ poala fermecată, glasul duios și sunetul magic al fusului;
 - ☐ moșul bătrân cu barba până la pământ.
- Băiatul nu reușea să asculte basmul până la capăt, deoarece:
 - ☐ adormea; ☐ nu îl interesa; ☐ punea prea multe întrebări.
- Bunica face comparații între personajele poveștii și cele reale, întrucât:
 - ☐ nepotul său era un personaj din basm;
 - ☐ dorea ca micuțul să înțeleagă mai bine povestea;
 - ☐ era mai atractiv.

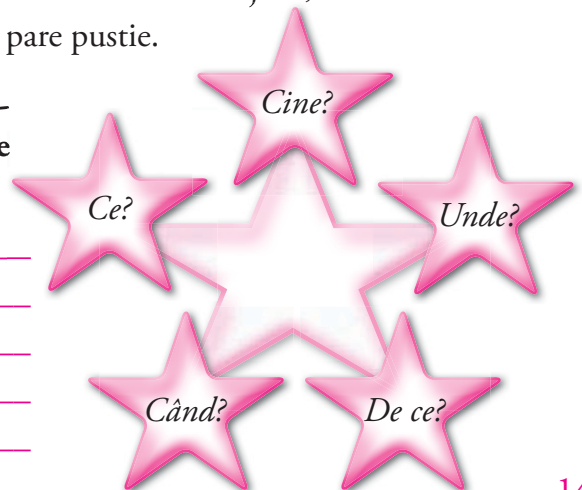
2

Exprimă-ți părerea! Alege varianta de răspuns pe care o consideri potrivită. Motivează!

- ◆ „Casa omului fără copii este o casă pustie“, deoarece:
 - unde nu sunt copii, acolo nici râsete, jocuri și veselie nu există;
 - doar copiii sunt capabili să-și manifeste zgomotos bucuria de a se juca;
 - părinții fără copii ajung acasă doar seara și casa pare pustie.

3

Explozia stelară. Completează steluța cu întrebări ale căror răspunsuri le găsești în povestea spusă de bătrână nepotului.

Notează ideea principală sau menționează începutul, respectiv, sfârșitul fragmentului corespunzător.

1.		„O văd, ca prin vis [...] se scutură o ploaie albastră.“
2.	Bunica începe povestea despre împăratul care își dorea tare mult un copil.	
3.	Bătrânul îi spune că împărăteasa îi va dărua un fecior atunci când merii din grădină vor rodi.	
4.		„Era așa de cald [...] firul lung din caierul de in.“
5.	O babă îl sfătuiește pe împărat să ude pomii cu lapte de la Zâna Florilor.	
6.	Copleșit de somn, copilul nu mai poate asculta povestea.	
7.		„Când m-am deșteptat [...] sub privirile și zâmbetul ei.“

Predicții. Ce s-ar fi întâmplat dacă Zâna Florilor s-ar fi trezit înainte ca împăratul să ia laptele cu care să ude cei doi pomi? Imaginează-ți în 5-6 rânduri o continuare a poveștii în care să apară un personaj nou, care îl ajută pe împărat.

● Elemente de limba română ●

1

Notează antonimele următoarelor cuvinte.

◆ subțire ≠ _____	◆ legaseră ≠ _____
◆ se desprindea ≠ _____	◆ zbârcită ≠ _____
◆ înfrunzesc ≠ _____	◆ adormeam ≠ _____
◆ se duse ≠ _____	◆ fericit ≠ _____

2

Găsește diminutivele.

Model: bine ➞ binișor

◆ cap ➞ _____	◆ grădină ➞ _____
◆ păr ➞ _____	◆ nor ➞ _____
◆ bătrână ➞ _____	◆ flori ➞ _____

3

Scrie câte un verb sinonim pentru expresiile subliniate de mai jos.

- ❖ Copacii plantați de bunicul vor lega rod abia anul viitor. (vor rodi)
- ❖ În tabără, copiii au legat prietenii. (_____)
- ❖ Tânărul s-a legat de fata care venea de la școală. (_____)
- ❖ Din cauza emoțiilor, elevului i s-a legat limba în gură. (_____)
- ❖ Aflat sub jurământ, tânărul era legat de mâini și de picioare. (_____)

4

a) Completează comparațiile folosind expresii din text.

- ❖ Împăratul își iubea împărăteasa ca _____.
- ❖ Moșul era mic ca _____.
- ❖ Baba era zbârcită ca _____ și mică precum _____.
- ❖ Copilul se simțea ușor ca _____.
- ❖ Fusul sfârâia pe la urechile nepotului ca un _____.

b) Găsește comparații potrivite pentru următoarele cuvinte:

◆ păr alb ca _____	◆ fir subțire ca _____
◆ mere aurii ca _____	◆ poală fermecată ca _____

5

Precizează ce parte de vorbire este fiecare cuvânt subliniat.

- ❖ Șoriceii rod sfoara cu care este legat sacul. (_____)
- ❖ Pomii din grădina bunicii au rod dulce și bun. (_____)
- ❖ Zâna Florilor poartă o rochie cu flori de mușetel. (_____)
- ❖ Mingea a intrat în poartă. (_____)
- ❖ La poartă este o bancă mică. (_____)
- ❖ Băiatul roșî auzind vorbe de laudă ale profesorului. (_____)
- ❖ Papucii roși de câine au fost aruncați. (_____)

6**Barează forma incorectă.**

- De **n-or/nor** ajunge în clasă până la ora nouă, vor fi considerați absenți.
- Soarele a fost acoperit de un **n-or/nor** cenușiu.
- **N-oi/noi** crede vreodată că **n-oi/noi** nu ne vom îmbrăca cu haine **n-oi/noi**.
- **N-ai/Nai** cum să nu-l ascuți pe Gheorghe Zamfir cântând la **n-ai/nai**.

7**Transcrie din text o propoziție negativă și transform-o în propoziție afirmativă.****8****Selectează din text trei verbe la timpuri diferite și analizează-le.**

Clubul de lectură

Făt-Frumos Măzărean

de Mihail Sadoveanu

Bunica, în fiecare sară, spune o poveste nepoților. E aceeași poveste, foarte frumoasă poveste, povestea cu împăratul Măzărean. În fiecare sară cei trei țânci, doi băieți și o fetiță, după ce se întorc de la masă, se cuibăresc în paturi și încep să se roage cu glasuri dulci și subțirele:

– Bunică, spune povestea.

Bătrâna întreabă cu mirare prefăcută:

– Care poveste?

– Povestea cu împăratul Măzărean.

– Apoi, nu v-am spus-o ș-asară?

– Ne-ai spus-o, dar noi am uitat-o, bunicuță. Spune-ne povestea cu împăratul Măzărean.

– V-am spus-o ș-alaltăsară și-n toate serile de când s-a făcut iarnă.

– Da, bunică, dar tare te rugăm, mai spune-ne-o o dată!

Toți trei își îndreaptă spre ea ciorile umede ale ochilor. Numai în cămășuici, în așternuturi, încep a sălta cu mâinile și cu picioarele ca niște ursișori albi și s-așază în jurul ei. Lucirea lămpii liniștite pe pletele bălai deodată se răsfrânge în privirile obosite ale bătrânei.

Cu firisoare de aur în pupila mărită, fixată atent și serios de nepoței, bunica începe, parcă și-ar aduce aminte de ceva de demult.

– Să vă spun. A fost odată, cine știe când, în vremea veche, un boier sărac... Și boierul acela avea un fecior...

– Bunică – o întrerupse nepotelul cel mai mare, Niculăieș – mi se pare că ai uitat să spui că pe vremea aceea se potcovea purecele cu nouăzeci și nouă de oca de fier la un picior...

– Și se suia în slava cerului, și i se părea că-i ușor... adăugă mezinul, Sandu.

– Da. Și boierul acela avea un fecior... Ș-acu, într-o zi, când s-a făcut feciorul mare, s-a înfățișat la babacă-su și i-a spus așa: Tătuca! noi suntem singuri pe lume. Eu mamă n-am și lângă dumneata am stat destul. Trebuie să mă duc în lume după noroc. Așa i-a spus. Și bătrânul i-a răspuns: Bine, du-te. Iaca, eu îți dau un cal și armele mele din tinereță și binecuvântarea mea... Și i-a dat armele și calul, și l-a binecuvântat... și s-a dus feciorul.

– L-a binecuvântat... zice pe gânduri, ca un ecou, fetița.

– Bunică, harmasarul, eu știu că era alb... observă Niculăieș...

– Alb?

– Da. Așa spuneai mata, că era alb... Și când a plecat feciorul, și-a luat cușma din cap și a sărutat mâna bătrânului. Trebuie să spui tot, bunică, așa precum s-a întâmplat.

– Se-nțelege, se-nțelege. I-a sărutat mâna și s-a dus...

– Dar de ce s-a dus? întreabă deodată gros Sandu. Nu-i era frică să umble singur prin lume?

– Nu-i era frică, îi răspunse cu hotărâre Niculăieș. Măzărean era viteaz. Chiar a și ajuns împărat.

– Se-nțelege. Văd că știți povestea.

Lucia, fetița, intervine hotărât și repede:

– Zău că n-o știu, bunicuță. Spune-ne cum a ajuns Măzărean la Sfânta Vineri...

Bunicuța, cu glas moale, supraveghindu-se să nu mai uite nimic, urmează povestea, cu întâlnirile minunate, cu vulturul, cu știuca, cu furnica... Ajunge la Sfânta Vineri...

– Aici este o cățea cu dinții de fier și măselele de oțel, o întrerupse cu oarecare grijă Niculăieș.

Bunicăi i-i somn. Toată ziua a umblat robotind prin gospodărie și acuma ochii i se umbresc în răstimpuri. Se razimă încet de perna de părete. Pleoapele-i cad ca-ntr-un fulger și se ridică domol, grele.

– Da. Bate el la ușă și Sfânta Vineri întreabă: Cine-i? Om pământean? Dacă ești om bun, intră; dacă nu, du-te; că am o cățea cu dinții de fier și cu măselele de oțel, te face mii de fărâme... Om bun, om bun, Sfânta Vineri...

– De atâtea ori ți-am spus să-mi aduci lemne uscate... Nu vrea să ardă focul. Sunteți niște leneși; numai la mâncare și la somn vă gândiți...

– Bunică! bunică! strigă copiii scandalizați; nu dormi, bunică, spune povestea!

– Aha, da! ce? povestea? cine? care poveste?

– Povestea cu împăratul Măzărean, bunică! A ajuns la Sfânta Vineri. L-a primit?

– Se-nțelege că l-a primit și l-a găzduit frumos și l-a întrebat de ce umblă prin lume. Niculăieș se saltă și sugerează:

– Dar mâna Sfintei Vineri i-a sărutat-o?

– I-a sărutat-o. Și i-a spus așa: Eu sunt flăcău pribeag și umblu prin lume după noroc...

Și norocul meu l-am visat într-o noapte, și se făcea că-i o fecioară în împărăția de la Marea Albastră... N-ai putea să-mi arăți, maică Vinere, drumul la Marea Albastră?...

– Da, fecior de Măzărean, drumul spre Marea Albastră-i drum cotit spre răsărit... Du-te înainte până la Sfânta Duminică... Și a pornit Măzărean înainte...

– Întâi i-a sărutat mâna, stăruiește neînduplecat Niculăieș.

– Da. Și-a pornit înainte, către Sfânta Duminică. Și-a mers, și-a mers... Și-a mers înainte... Și-a mers...

– Care găină neagră? Am căutat-o. Nu era cu ou. Nu era.

– Bunică! bunică! țipă iar copiii.

– Ce-i, dragii bunicăi? răsare bătrâna, cu ochii bătuți de văluri fumurii.

– Bunică, strigă Niculăieș, ieri am ajuns mai departe. Am trecut de Sfânta Duminică și-am ajuns la împărăție... Acu văd eu că nu mai ajungem la sfârșit!

Bunica zâmbește:

– Mi-i somn. Sunt trudită. Vă spun povestea mâne-sară.

Și mângâie creștetul auriu al lui Niculăieș, favoritul ei.

– Da, bunicuță. Da' împărăția ceea pe unde a fost Măzărean acu' mai este?

– Nu, nu mai este.

– Nici Măzărean nu mai trăiește, nici împăratul de la Marea Albastră. Așa-i, bunică?

– Nu mai trăiesc. Au murit.

– Dar împărăția și cetățile?

– Împărăția și cetățile s-au risipit. Acuma pe-acolo-i pustie. Nu-i nici apă, nici pom. Numai năsip cât vezi cu ochii. Nu se mai cunoaște nimica.

– Numai mata ai rămas de-atuncea, bunicuță, și-ți aduci aminte de Făt-Frumos Măzărean...

– Da, da... Și bunica zâmbește trist portretului ei din tinereță, atârnat pe perete, în umbră, drept în față, și luminat ușor de zbaterile focului...

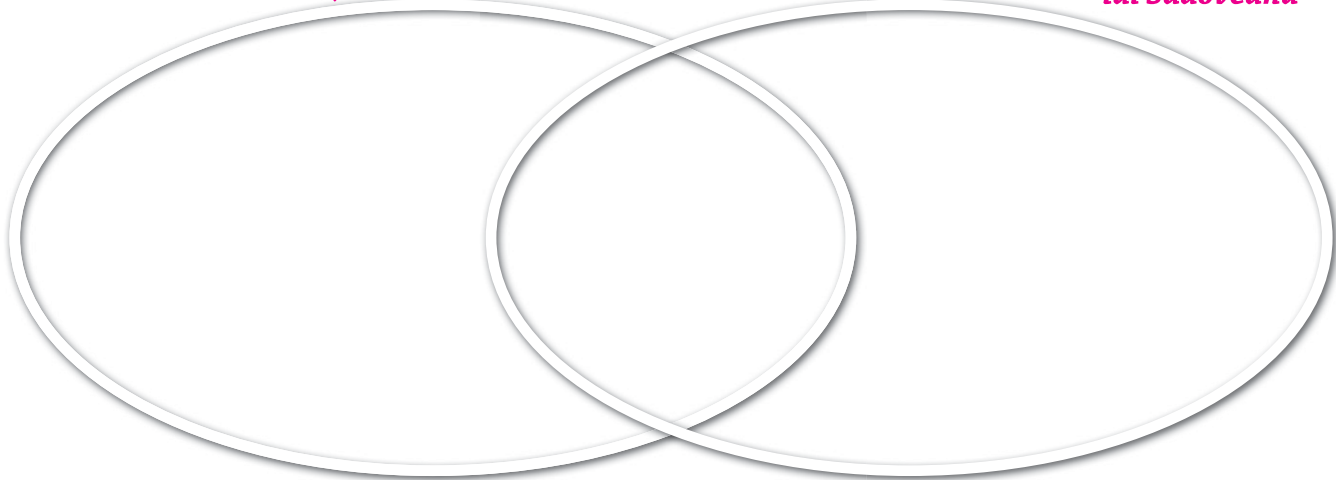
– Numai eu am rămas de-atuncea și-mi aduc aminte...

Realizează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre bunica din textul lui Barbu Ștefănescu Delavrancea și bunica din textul lui Mihail Sadoveanu.

**Deosebiri –
bunica din textul
lui Delavrancea**

**Asemănări dintre
cele două bunici**

**Deosebiri –
bunica din textul
lui Sadoveanu**

Recapitulare finală 1

1

Unește fragmentele cu titlul și autorul textului din care fac parte.

„Micul prinț“

„De câte ori se urca într-un ascensor, Mihaelei îi era *frică* să nu-l vadă că trece de *ultimul* etaj și că sparge acoperișul casei.“

André Maurois

„Bunica“

„– Bucuros aș vrea, răspunse *micul* prinț, numai că nu prea am timp. Am de căutat prieteni și o mulțime de lucruri de cunoscut.“

Barbu Ștefănescu Delavrancea

„Domnișoara Celesta“

„– Bunico, e rău să n-ai copii?
– Firește că e rău. Casa omului fără copii e casă *pustie*.
– Bunico, dar eu n-am copii și nu-mi pare rău.“

Antoine de Saint-Exupéry

2

Dă un titlu potrivit fiecărui fragment.

- * _____
- * _____
- * _____

3

Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru cele subliniate la exercițiul 1.

- _____ = _____
- _____ = _____

4

Scrie cuvinte cu sens opus celor scrise cursiv la exercițiul 1.

- _____ = _____
- _____ = _____

5

Transformă dialogul din ultimul fragment de la exercițiul 1 în povestire.

6

În cadrul exercițiului 1, identifică:

- în primul fragment, un pronume personal și un verb la persoana a III-a; _____
- în al doilea fragment, un substantiv comun și un adjectiv; _____
- în al treilea fragment, un substantiv comun la numărul singular și un substantiv comun la numărul plural. _____

7

Înlocuiește pronumele personal *ea* cu un pronume personal de politețe corespunzător. Alcătuieste o propoziție negativă în care pronumele personal de politețe să fie parte secundară de propoziție.

8

Completează enunțurile.

- ♦ „Frații au împletit o plasă trainică de stuf.” este o propoziție _____.
- ♦ În această propoziție cuvintele _____ sunt părți secundare de propoziție.
- ♦ Cuvintele _____ sunt părți principale în propoziția dată.

9

Întregește propozițiile folosind cuvintele potrivite dintre paranteze.

- a) Eu _____ un cadou pentru bunica mea. d) Împreună _____ plimbat prin parc.
- b) La concert, Vladimir _____ cânta la _____. e) Copiii _____ spus mamei o poezie.
- c) – Clara, _____ auzit că _____ chemat mama ta? f) Am un _____ în Austria.

(n-ai/nai, neam/ne-am v-a/va, i-au/iau)

10

Te numești Cornel/Octavia și ești în tabără la Bușteni. Scrie textul unei cărți poștale adresate bunicilor tăi.

_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	Destinatar: _____ _____ Str. _____ Nr. _____, Bl. _____, Sc. _____, Et. _____, Ap. _____ Sectorul _____ Județul _____ Cod poștal _____ Localitatea _____ Oficiul Poștal _____ Țara de destinație: _____
---	---

Recapitulare finală 2

Sorb băltărețul

de Anastasia Popa

Să ne amintim de Cipicot, Piticot și Tipicot, cei trei pitici cărora un curent de aer ciudat, stârnit de bagheta magică a lui Dora-Li le ridicase tichiuțele de pe capete.

Alergaseră în zadar toată ziua încercând să le prindă. Piticii le fugăriseră fără încetare alunecând, zgâriindu-se, ciocnindu-se între ei și de tot ce le ieșise în cale. Erau disperăți și sleiți de puteri. Acum tichiuțele săltărețe ajunseseră pe malul lacului.

Cei trei urmăritori se opriseră un singur moment să-și tragă sufletul de oboseală și... iată: Hop! Țop! Tichiile buclucașe pluteau pe oglinda lacului!

Încercară să le tragă la mal cu niște undițe improvizate. Și poate că ar fi reușit dacă apa n-ar fi început deodată să văturească, să clocotească și să vuiască. Se născu o bulboană largă din care se ivi acoperit de lintiță și mătasea broaștei, cu pletele lungi, alburii, șiroind de apă, Sorb, fiul Știmei Apelor. Stătuse ascuns de razele soarelui în adâncuri toată ziua. Era plictisit și mai răutăcios ca oricând. Se scutură cu putere, stârnind o ploaie de stropi noroioși și privi roată peste baltă cu ochii lui mari și bulbucăți. Zări tichiile care pluteau în derivă îmbibate de apă și care semănau cu tipsiile unor ciuperci. Întrezări pe dată un motiv de distracție și hohoti prelung, gâlgâit. Apoi întinse alene mâini lungi, gelatinoase, șerpuitoare. Le prinse cu degetele chircite și începu să se joace cu ele. Le cufunda în apă, apoi se oprea, le ridica și iar le împingea înapoi. Ceva mai mult de fiecare dată. Se vedea că jocul nou descoperit îl pasionează.

Cei trei, care îl priveau cu sufletul la gură, începură să strige cu toată disperarea adunată în timpul acelei zile dezastruoase.

– Oprește-te, nu le scufunda, te rugăm!

– Hâl, gâl, gâl! Hâl, gâl, gâl! bolborosi el cu veselie. Ia te uită pe cine am onoarea să-ntâlnesc! Dar cum de vă aflați aici, mititeilor? După câte știu eu, ora voastră de culcare a trecut cam de mulțișor.

Văzându-l că se apropie de mal, cei trei prinseră curaj. Încolțise în sufletul lor o umbră de speranță.

– Nu ne putem duce la culcare până nu ne recuperăm tichiuțele. Bine că ai reușit să le prinzi. Ești salvarea noastră, dragă Sorb.

Printre alte credințe ale piticilor în puterile tichiuțelor pe care le poartă este și aceea că au puterea de a le ocroti somnul, făcându-l liniștit și odihnitor, dăruindu-le vise frumoase, ținând departe coșmarurile.

Dar Sorb nu avea deloc intenții prea bune.

– Nu zău! Chiar credeți că sunt dispus să vă fac servicii pe gratis? Vă înșelați, prichindeilor! Ați uitat că mă numesc Sorb? Sorb, auziți? repetă el scoțând un sunet puternic și straniu care-ți dădea fiori pur și simplu.

– Te rugăm, spuse Cipicot cu glas abia șoptit. Ce nevoie ai tu de tichiuțele noastre? La ce-ți pot fi de folos?

– Posibil să ai dreptate, gâlgâi Sorb. Dar ce-mi dați voi în schimb? Poate nu știți că am un obicei: trag zilnic câte ceva în adâncul apelor.

– Îți putem da... dulceață... de afine, de frăguțe sau de zmeură, se smiorcăi Piticot disperat.

– Și ciuperci... da, ciuperci... murate, uscate, afumate... cât de multe, completă Tipicot.

– Ha, ha, hâl, hâl, hâl! Mă-nec de răs, nu alta! Caraghioșilor! Nu m-am mai distrat așa de bine de când mă știu. Dulceață? Ciuperci? Rădăcinuțe? Ha, ha, ha! Hâl, hâl, hâl! Ce să fac eu cu ele? Nici broaștele nu le mănâncă! Altceva mai aveți? Ați reușit totuși să mă binedispuneți, să-mi alungați plictiseala. Iată, chiar mi-a venit o idee. Ce-ar fi să faceți asta în fiecare seară de azi înainte? Să veniți aici și să mă distrați. Sunt sătul de orăcăit de broaște, țărâit de greieri, triluri de privighetori. Vreau altceva, o distracție nouă!

– Bine, dar noi nu ne pricepem. Și apoi în serile de vară ne culcăm la timp, avem mult de lucru peste zi.

– Vă privește, eu v-am dat o șansă, se enervă Sorb. Gata, nu mă tocnesc cu voi, am destule treburi pentru noaptea asta. Așa că plecați la culcărică, nătăfleților, făcu Sorb, apucând hotărât tichiuțele, cu vădita intenție de a le trage de tot în apă.

– Destul! Oprește-te! bubui o voce atât de puternică încât părea că despică aerul. Sorb se opri încremenit, lăsând captura deoparte.

Strigase cu glas de tunet chiar bătrânul Statu-Palmă-Barbă-Cot, cel mai bătrân pitic din lume. Aflase despre neobișnuita întâmplare și pornise degrabă la drum, hotărât să salveze reputația și demnitatea neamului piticesc.

– Destul, am spus!

– Bine, se supuse plictisit Sorb cel răutăcios, împingând în sfârșit tichiuțele îmbibate cu apă către mal.

Cei trei pitici le strânsesă grijulii la piept și plecară degrabă spre căsuțele lor, fără să mai privească în spate.

(din vol. „Zânuța Dora-Li și vrăjitoarea Ciumfi“)

Citește și află mai mult!

Știma Apei este în credințele populare românești o divinitate primitivă a apelor dulci. De ea depinde stabilitatea acvatică, putând provoca inundații mari, dar și secetă.

În Munții Apuseni e cunoscută ca „Vălva Apei“ și poate lua înfățișarea unei femei cu părul lung și ochi ademenitori care îi atrage pe flăcăi spre a-i îneca.

Ea apare ca o femeie sălbatică, albă, cu părul lung și verde-albăstrui, lung până la călcâie. Când stă în apă, e jumătate femeie, jumătate pește. Din când în când, câte o știmă a apei, supărată pe oameni, iese din râu sau din lac, cu apa șiroind pe ea, și pleacă pe câmpuri, inundând totul în cale și înecând oameni și animale. După ce își mai potolește mânia, știma se întoarce în matcă.

1

Răspunde la întrebări și motivează.

- a) De ce alergaseră toată ziua cei trei pitici?
- b) Unde au ajuns ei?
- c) Cui i-au cerut piticii tichiuțele?
- d) De ce i-a refuzat arătarea pe pitici?
- e) Ce le-a cerut Sorb piticilor?
- f) Cine a intervenit în favoarea lor?
- g) Cum s-a sfârșit pățania celor trei?

2

Precizează.

- a) Care este cauza care a declanșat întâmplarea?

- b) Care este momentul de maximă intensitate al acțiunii?

3

Notează planul simplu de idei.

4

Spune-ți părerea! Ce fel de personaj este Sorb băltărețul? Pozitiv sau negativ? Real sau fantastic? Argumentează cu indicii din text.

5

Explică numele lui Sorb băltărețul.

Reține!

bulboană = vârtej de apă (care atrage la adâncime mare prin curenți circulari, periculoși)

6

Activitate în echipă. Descoperiți și completați cu explicațiile potrivite, pornind de la text.

Piticii sunt prietenoși și politicoși cu Sorb, deoarece _____

Sorb se arată amenințător, fiindcă _____

Piticii s-au dovedit isteți, pentru că _____

Sorb este profitor, deoarece _____

Sorb este disprețuitor și trufaș, pentru că _____

7

a) Realizează diagrama cu asemănările și deosebirile dintre Sorb și pitici – trăsături fizice și morale.

Deosebiri – SORB	Asemănări	Deosebiri – PITICI
– <i>personaj acvatic (în adâncul apei)</i>	– <i>personaje</i>	– <i>personaje terestre</i>
– <i>înfațișare:</i>	–	–
<i>ochii</i>		
<i>păr</i>		
<i>mâini</i>		
<i>degete</i>		
<i>corp</i>		
– <i>primejdios</i>		
– <i>trufaș</i>		

b) Încercuiește antonimele care stau la baza deosebirilor dintre personaje.

8

Crezi că piticii ar fi reușit să-l convingă pe Sorb dacă nu intervenea starostele lor?

9

Predicții. Ce s-ar fi întâmplat dacă piticii nu și-ar fi recuperat tichiuțele? Ce rol aveau acestea? Imaginează-ți în 5-6 rânduri un alt sfârșit al întâmplării prin intervenția unui ajutor neașteptat.

10

Notează antonimele următoarelor cuvinte.

- * a cufunda $\neq$ _____
- * așoptit $\neq$ _____
- * disperare $\neq$ _____
- * departe $\neq$ _____
- * răutăcios $\neq$ _____
- * hotărât $\neq$ _____
- * salvare $\neq$ _____
- * înapoi $\neq$ _____

11

Scrie câte un sinonim pentru expresiile de mai jos.

- * cu sufletul la gură = _____
- * a prinde curaj = _____
- * a face servicii = _____
- * a da fiori = _____
- * a fi de folos = _____
- * (glas) de tunet = _____
- * sleit de puteri = _____
- * a se ține de cuvânt = _____
- * a pune condiții = _____

12

Scrie familia cuvintelor.

- vesel _____
- _____
- bătrân _____
- _____
- grijă _____
- _____
- _____

13

Barează intrusul în seriile de sinonime.

dezastruos = *catastrofal, distrugător, groaznic, nemeritat, fatal*liniștit = *potolit, relaxat, calm, tihnit, plăcut*straniu = *bizar, neobișnuit, cicălitor, ciudat, insolit*epuizat = *obosit, trudit, leșinat, vlăguit, extenuat*încrămenit = *înmărmurit, nemișcat, imobil, împietrit, umilit*

14

Completează sunetul specific al unor viețuitoare.

_____ orăcăit	de broaște	•	_____ mugit	de vaci
_____	de lupi	•	_____	de oi
_____	de urși	•	_____	de cai
_____	de rațe	•	_____	de porci

15

Precizează sensurile diferite ale cuvântului *a încolți*.Semințele *au încolțit*. _____Haita de lupi *a încolțit* prada. _____Speranța *a încolțit* în inima copilului. _____

16 Alcătuieste câte un enunț cu sensurile diferite ale cuvintelor *zări*, *capăt*. Indică și valoarea lor gramaticală.

17 Analizează pronumele personale, precizând persoana, numărul și, după caz, genul.

- a) „Oprește-te, nu le scufunda, te rugăm!”
- b) „Vă privește, eu v-am dat o șansă, se enervă el. Nu mă tocnesc cu voi.”
- c) „Le prinse cu degetele chircite și începu să se joace cu ele.”
- d) „Sorb se opri din jocul lui răutăcios.”
- e) „Hei, ce spuneți? bulbucă el ochii plin de trufie.”

18 Transformă după indicații enunțurile de la exercițiul 17.

- pune la persoana a doua plural pronumele personale a);
- pune la persoana a doua singular pronumele personale care sunt la plural de la punctul b);
- folosește prezentul verbelor la punctul c).

19 Subliniază verbele și precizează timpul, persoana și numărul lor.

„ – ... vă amintesc că aceste obiecte se află pe teritoriul meu și că am pus niște condiții, își reveni Sorb din uluială.

– Știu, am auzit totul. Le vom respecta. Te vei distra...”

20 Alcătuieste câte un enunț cu forma de plural a grupului *piticul grijuliu* și *grijuliul pitic*.

21 Transformă enunțurile după model, astfel încât să scrii ortograme.

Model: Maria îl prinse din urmă pe Bogdan. → Maria l-a prins din urmă pe Bogdan.

Jocul nou îl pasiona.

Le cufunda în apă, apoi se oprea, le ridica și iar le împingea înapoi.

22 Transcrie din text o propoziție negativă, apoi transform-o în propoziție afirmativă.